

БѢЖЕАРЬ

СЪ РАЗЛИЧНЫ

ПОЖЧЕНІА

СОБРАНИ СЪТ

ПЕТРА Х. БЕРОВИЧА 2

За Болгарски-тъ оучилища.

Напечатана съ сѣсъ помощь-тѣ

Г. АНТОНЬОВА ІОАННОВИЧА.

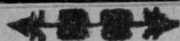
ВЪ ГОДѢ 1824.

ПРЕДИСЛОВО.

Когато изъ първо видѣхъ по други-тѣ мѣста чи дѣца-та начевать да четать на книги писани по тѣхны-атъ азыкъ, познахъ колко слѣ стрѣвять по насъ оучители-тѣ и колко на праздно мѣки тѣглать горки-тѣ дѣца. Защо като преминать младостъ-та си въ школа-та сасъ толкози страхъ и трепераніе, излазатъ и не знаатъ баримъ има-то си да пишатъ, нити да си смѣт-натъ щото зѣмать и даватъ, ами по до-гѣни-тѣ, ако имъ са слѣчи, по навчатъ са малко нѣщо. Почѣдихъ са какъ презъ тол-кози вѣкове не са намѣри ни единъ да познай това ѿкаано состоаніе, и да по-кажи единъ правъ пѣть камто оученіе-то. Надѣихъ са дано баримъ сѣга са оубѣди нѣкои, но, щт колкото познахъ чи са трѣ-датъ за всерѣдны пользы, ни единъ не са намѣри да смысли несчастны тѣ дѣца и да сочини за тѣхъ нѣкоа книжка. Това дѣло

воспріе́хъ азъ: сочи́нихъ то́йзи БѢкварь изъ
пѣрво сѣсъ и́мана, мѣстоименіа и́ прочаа,
по грамматичесъ чинъ, шото сѣга да са
о́учать дѣцъ - а да сричатъ на тѣхъ, и по-
дирѣ да ги и́мать за примѣри и́ по́мощь
на Грамматіка-та. Собрахъ и́ нѣколко кѣсы
и́ различни повчѣніа шт Дарварьов-атъ Бѣло-
гарь, и́ глѣдахъ да ги напи́ша ко́лкото
мо́га прѣстѣ, шото всѣ́кій да ги рѣзие́ра,
а ко́нто рѣчи ми са ви́дѣха ма́й ма́чны
гвѣди́хъ ги приграде́ни и́ тѣрски. Всѣ́кій
ко́нто ви́ди та́зи кни́жка на́дѣа са да са
за́ра́дѣва, а на́й мо́гш о́учители-тѣ, за́що
тѣи, ми са стрѣва, шт ко́лѣ шѣ́ха до шѣта-
ватъ ѡ́латири-тѣ и́ часослѣви-тѣ, шт ко́нто
дѣца-та не развѣратъ ни́що, а́ко и́махмы
нѣ́коя кни́га по на́ші-атъ ѡ́зыкъ напеча́та-
на за тѣхъ. Но азъ шѣ́ ги за́ра́дѣвамъ
по мо́гш, катѣ и́мъ изѣва́ на кѣсо съ
ка́къ чинъ е́ди́нъ о́учитель мо́жи да о́учи
лѣснѣ́ стѣти́на дѣца.

За́ради да изтолкѣ́вамъ това́ по до́брѣ,
шѣ́ река́ чи́ азъ шѣ́ стана о́учитель на сто
дѣца. Изъ пѣрво мы́сль-та́ ми не шѣ́ е́ да

спичѣла̃ пары нитѣ да пробола̃рѣа̃ ѿт сва-
то-то това дѣло, а̃ми да оупра̃ва, и да
наста̃ва ко̀л̀кото мо̀га ка̀м̀то до̀б̀ро̀дѣ̀тѐль-
та̃ и о̀у̀чѐнї̀е-то мла̃ды тѣ дѣ̀ца ко̀нто при-
да̃ва̃тъ на мо̀и тѣ ра̀цѣ ро̀ди̃тели-тѣ тѣ̀х̃ни.
Ще са̃ трѣ̀да̃ да са̃мѣ и ѿт ва̀трѣ̃ и ѿт ва̀нѣ̃
до̀б̀ръ, смире̃нѣ̃, крѣ̀такѣ̃ цѣ̀ломѣ̀дарѣ̃ и бла-
гочѐстїѣ̃, щото мо̀и-тѣ ра̀боты да ста̃ва̃тъ
при̃мѣ̀ри на мо̀и-тѣ о̀у̀чѐнї̀цы: за̀що̃ а̀ко̃
ги раз̃вратѣ̃ ще̃ имѣ̃ сто̀ра̃ по̀ го̀ла̀мо̃ сло̃
ѿт о̀умра̀зны-а̃тъ о̀нзи о̀у̀чи̃тель, ко̀й̀то
при̃да̃ди на гї̀мкї̃ а̃тъ во̀ена̀ча̀лникѣ̃ сво̀и-
тѣ о̀у̀чѐнї̀цы. Ка̀то̃ съ̃ так̃ви̃зи мь̀сла̃ы и съ̃
так̃ви̃зи до̀б̀ро̀дѣ̀тели ва̀бѣ̀за̃ въ̃ шко̀ла-та, ще̃
ра̀зда̀бля̃ о̀у̀чѐнї̀цы-тѣ̃ си на дѐса̃тъ̃ чї̀на̃
по̀дѐса̃тъ̃ на вса̀кѣ̃ чї̀нѣ̃. По̀ го̀ле̃мы-тѣ̃ ще̃
гѣ̀да̃ на пѐрвы-а̃тъ̃ чї̀нѣ̃, по̀ ма̀лки-тѣ̃ на
в̀то̀ры-а̃тъ̃, а̃ на̃й ма̀лки-тѣ̃ на дѐса̃ты-а̃тъ̃
чї̀нѣ̃. Но̃ пре̃дѣ̃ да на̀чѐна да ка̀з̃ва̃мѣ̃ ка̀кѣ̃
ще̃ ги о̀у̀ча̃, трѐба да ка̀жа ка̀кѣ̃ ще̃ да̃ ѣ̃
шко̀ла-та: са̃съ̃ ѐд̃на̃ рѣ̀чь, ща̀хѣ̃ да̃ ре̃ка̃ чї̀
и̃ тї̀а̃ и̃ сї̀чкї̃-а̃тъ̃ ва̀тре̃шенѣ̃ чї̀нѣ̃ трѐба да̃
са̃ ка̀то̃ вѣ̀ро̀пски-тѣ̃ дѣ̀то̃ о̀у̀ча̃тъ̃ дрѣ̀г-
дрѣ̀го-о̀у̀чѐнї̀е-то; но̃ това̃ не̃ ѣ̃ возмо̀жно да̃

СТАНИ ПО НАСЪ ТѢИ, ТА ЗАРАДИ ТОВАЩЕ РЕКА,
КАКТОЩЕ МОЖИМЪ, А НЕ КАКТО ТРЕБА.

ЩЕ НАПРАВА ДѢВАТЬ ДОЛГИ СТОЛА, КАТО
ДА СЪДАТЬ ДЕСАТИНА ДѢЦА НА ЕДИН-АТЬ, И
ЩЕ ГИ НАРЕДѢ СРЕДЪ ШКОЛА-ТА. НАЙ ДИРНЫ-
АТЬ ШТ ТѢХЪЩЕ НАЗОВА В, А ВТОРЫ-АТЬ Г,
ТРЕТИ АТЬ Д, И ПРОЧАМ, И НАЙ ПРЕДНЫ-АТЬ Ї.
ПРЕДЪ СТОЛАТЬ ЇЩЕ ИМА ЕДНА ДАСКА САСЪ
ДРЕБЕНЪ ПАКАКЪ ПОСИПАНА И ЕДНА ПІНАКІДА
ПРОВЕСЕНА, ДѢТОЩЕ ДА Ё НАПІСАНО А, Б, В,
СЪ ГОЛѢМЫ, СРЕДНЫ, И МАЛКИ СЛОВА.

ВЪ ПОНЕДѢЛНИКЪЩЕ ДОДИ ЕДИНЪ ПОПЪ
ИЛИ ВЛАДЫКА ДА СВАТИ ВОДА, АЧИ КАТО
СОВЕРШИ И НИ БЛОГОСЛОВИ,ЩЕ НАРЕДѢ ПЕРВЫ-
АТЬ ЧИНЪ НА СТОЛАТЬ Ї. КОЕТО МОМЧЕ СЪДИ
ШТ ДЕСНА-ТА СТРАНА НА КРАЙ-АТЬЩЕ ГО НАЗО-
ВАВАМЪ ПЕРВО, А КОЕТО Ё ПОДЪ НЕГО, ВТОРО И
ПРОЧАМ, И НАЙ КРАЙНО-ТО ШТ ЛѢВА-ТА СТРАНА
ДЕСАТО. ТОГАЗИЩЕ НАЧЕНА ДА ПОКАЗУВАМЪ
НА ПІНАКІДА-ТА САСЪ ПОКАЗАЛЕЦЪ И ДА ДѢМАМЪ
А, Б, В, Г, Д, Е, И ПРОЧАМ (а), А ДѢЦА-ТА
ЩЕ

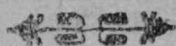
(а) ВЪ ПЕТЕРБУРГСКА-ТА АКАДЕМІА ШПРЕДѢЛІХА
ДА ДѢМАМЪ СЛОВА-ТА, А, БЕ, ВЕ, ГЕ,

щѣ ма послѣдовать. Като ѿмѣ кажа десѣ-
тина пѣти, щѣ река на пѣрво-то да четѣ
като азъ показувамъ, ачи ако не знай
нѣгдѣ щѣ попытамъ второ-то, и ако го
знай щѣ направа него пѣрво, а пѣрво-то
второ, ако ли го незнай и второ-то щѣ
попытамъ трѣто-то и пр: и коѣто го знай
щѣ направа него пѣрво, а пѣрво-то не щѣ
иди на негово-то мѣсто ами щѣ. стѣни
второ. Сѣтнѣ пакъ щѣ послѣдова додѣ
соверши оурок-атъ (мѣдима-та, пѣнакида-
та). Подиръ него щѣ начѣни дрѣго пакъ
тѣи да четѣ, а азъ да показувамъ. И като
почетѣтъ тѣи двѣ часа, щѣ ѿмѣ река да пишѣтъ
на пѣсак-атъ сѣсъ пѣрст-атъ си каквѣто сло-
во ѿмѣ покажа, ачиищѣ ида да видѣ кой
какъ го ѣ писалъ, и ако нѣкой неможи щѣ
мѣ оуловѣ пѣрст-атъ и щѣ напиша слово-то,
ачи щѣ ги затриѣ съ една дасгица, и пакъ
щѣ

Де, Б, и пр: за да сричамы лѣснѣ: но
мѣнѣ ми сѣ вижда чи по лѣснѣ щѣ сри-
чамы ако ги назовавамы Я, Бъ, Въ,
Гъ, Дъ, Е, и пр:

щѣ имъ покажа дрѹго слово и пр. и тай щѣ
 са минѣ іѡщѣ єдинъ часъ. Подиръ пладне
 щѣ провѣса дрѹга пїнакїда, дѣто щѣ да є
 написано 1, 2, 3, 4, 5, ... Тамъ щѣ имъ
 показѹвамъ и щѣ двамъ єно, двѣ три,
 четыри и пр: Катò имъ кажа десатїна, пати
 щѣ рекъ на пѣрво-то да двма а азъ да пока-
 зѹвамъ, и дѣто не знай щѣ попытамъ по-
 долны-тѣ мѹ каквòто и предъ пладне. По-
 диръ єдинъ часъ щѣ имъ рекъ да пишатъ
 на пасак-атъ єно, двѣ три и пр: и катò
 са приминѣ тай іѡщѣ єдинъ часъ щѣ ги
 пѣста. За да не са продолжавамъ твѣрдѣ
 щѣ рекъ чи кѣта дѣнь наѹчатъ по два оурока
 єдинъ четѣнїе а дрѹги Ярѣмѣтїка.

Во вторникъ щѣ сѣдни вторы-атъ чїнъ
 на стол-атъ І, но не щѣ ги оуча азъ, амї
 второ-то момчѣ wt пѣрвы-атъ чїнъ а пѣрво-
 то щѣ наглѣдѹва и нѣго и сїчки-тѣ дрѹги.
 За по лѣснѡ щѣ назовѣ началникъ пѣрво-то
 момчѣ на пѣрвы-атъ чїнъ, а чиноначал-
 ницы дрѹги-тѣ. Началник-атъ инди щѣ
 наглѣдѹва а чиноначалник-атъ вторый щѣ
 оучи вторы-атъ чїнъ каквòто ги азъ оучихъ

вчѣра. Катò совершѣть, други-тѣ шѣ си
идатъ, а азъ шѣ встанѣ съ чиноначѣлници-
тѣ, и шѣ имъ кажа вторы-атъ оуроку сѣ-
рѣчь Ба, бе, би, бѣ и пр: той шѣ да ѣ
написанъ на пѣнакѣда, казото и сички-тѣ
други съ голѣмы слока. а полѣръ пладне
шѣ имъ кажа вторы-атъ оуроку шт Арѣд-
мѣтѣка-та.

Въ среда начѣлник-атъ шѣ наглѣдѣва
пѣкъ сички-тѣ, вторы-атъ чиноначѣлникъ
шѣ оучи вторы-атъ чинъ на стол-атъ В, а
трѣтѣ-атъ шѣ оучи трѣтѣ-атъ чинъ на стол-
атъ І пѣрвы-атъ оуроку. Таи шѣ послѣ-
докатъ и прѣдъ други-тѣ дни.

Въ десѣты-атъ дѣнь катò сѣ собираѣтъ
шѣ изпѣатъ Достойно ѣсть, гологлавы сич-
ки-тѣ и наредѣни. Тогази шѣ додѣтъ чи-
ноначѣлници-тѣ при мѣне и шѣ дамъ на
вторы-атъ дѣвѣта-та пѣнакѣда, а на трѣтѣ-
атъ осма-та и пр: и на десѣты-атъ пѣрва-та.
Ячи шѣ гѣдѣ вторы-атъ чинъ на стол-атъ
В, а вторы-атъ чиноначѣлникъ коѣто шѣ ги
оучи шѣ сѣдѣни на стол-атъ Г обѣрнатъ
камто-тѣхъ, и шѣ держи дѣвѣта-та пѣнакѣда.

А трѣ-

И трѣтї-атъ чинъ шѣ сѣднї на стол-атъ Г
 и негов-атъ чиноначальникъ на стол-атъ Д
 и пр: Тогдашїи шѣ наченатъ да четать как-
 вото ги азъ оучкухъ, а начальник-атъ шѣ
 ходи шт чинъ на чинъ и шѣ глѣда на вредъ
 кой какво прави, и катò види нѣкого шт
 оученицы-тѣ чи саамъва шѣ го доведє при-
 мене. И азъ не шѣ го плаша чи шѣ го запрѣ
 и въ недѣла да четє, нити шѣ го бѣа, ами
 шѣ мѣ рекъ да иде да сѣди на странѣ до-
 дѣ совершайтъ дръги-тѣ и да не четє, ачи
 оутрѣ да иде на подолны-атъ чинъ: ако
 ли нѣкой сторї по голѣма погрѣшка, немѣ
 не шѣ давамъ два дни или три дни или и
 єднѣ недѣла да четє: но ако є совѣмъ
 развратємо и не шѣ да са покай, шѣ го
 испѣда да не развратѣва и дръги-тѣ. Като
 са минатъ два часа, чиноначальники-тѣ шѣ
 наченатъ да казѣватъ по слово днѣшнї-атъ
 оурога, а оученицы-тѣ да го пишатъ на
 пїнакїды или на плочы. Подирѣ єдинъ
 часъ шѣ имъ рекъ да идатъ да видѣтъ кой
 какъ є писалъ, ачи шѣ са исправѣтъ, и шѣ
 са наредѣтъ по край стѣна-та чинъ по чинъ.

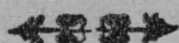
Тогѣзи щѣ повелѣа да излѣзатъ пѣрвы-тѣ
 ѡт всѣхъ чинѣ, и щѣ гѣаа всѣкого ѡт тѣхъ
 на по горні-атъ мѡ чинѣ. Сѣтнѣ щѣ река
 да излѣзатъ най долни-тѣ ѡт всѣхъ чинѣ,
 и катѡ ги по мѡмра щѣ ги провѡда на по
 долни-тѣ чинѡве. Подирѣ тѣзи щѣ испѣ-
 атъ пакъ Достѡнно ѣсть. Ачи щѣ ги про-
 вода да си играатъ, и щѣ зарѣчамъ на пер-
 вочиницы-тѣ, сирѣчь на пѣрвы тѣ ѡт
 всѣхъ чинѣ, да наглаѣаа всѣкѣй свѡй-атъ
 чинѣ. А азъ щѣ ѡстана съ чинѡначѣлници-
 тѣ, и катѡ имъ кѣжа десѣтина пѣти де-
 сѣты-атъ ѡуроѣъ и го наѡчатъ, щѣ попи-
 шатъ (тѣи не щѣ са бѣватъ три чѣса, заѡѡ
 по щѣ прѣематъ) ачи щѣ идимъ всѣ на по-
 лаѣна та при дрѡги-тѣ ѡученицы. Щѣ ги
 поглаѣаамъ катѡ си играатъ: ачи подирѣ
 мѣлко щѣ идимъ да идѣмъ. И подирѣ плаѣ-
 не пакъ тѣи щѣ сторимъ.

Въ тѣзи прѣвила, кога речѣ да ги стѡри
 чѡловѣкъ знаѣ чи щѣ намерѣи мнѡго мѡки
 и запрѣѣнѣа, но тѣи щѣ са такѡѣзи ѡто
 ѣдинъ рѣзѡменъ ѡучитель мѡжи да ги наѣ-
 вѣа или да ги ѡтѣѣа. А за Лрѣамѣ-
 тѣка

тіка (хїсапъ) дѣто дѣмамъ нѣ ѣ маѣнѣ да
а навчи всѣкъ оучитель, и да а додаде
на свои-тѣ оученицы.

Знаа чи много оучители и прѣсты че-
ловѣцы щѣ рекать, защо да не гѣаа и
повчѣніа за прѣвославна-та наѣа вѣра въ
тази книжка, но да знаатъ чи ѣ безпѣтѣ,
на малки дѣца, които ѣще не знаатъ да
срѣчатъ нѣти да прочѣтатъ, да даае чело-
вѣкъ такѣзи повчѣніа, които ѣдвамъ нѣи
мѣжимъ да разѣирамы. Но подѣръ нѣкой
мѣсацъ щѣ са тѣпарѣ ѣдна книга собрана
ѣт вѣтхѣ-атъ и нѣвы атъ заѣтъ, по наѣи-
атъ ѣзыкъ, въ коато щѣ намѣратъ пов-
чѣніа какѣто желѣатъ. И ѣко имъ са
види добрѣ мѣгатъ да а наѣнатъ дѣца-та
като са понаготѣатъ саѣъ тази.

I.

I.

А Б В Г Д Е Ж З
 П Р С Т ОУ Ф Х
 Ъ Ы Ю ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ

А Б В Г Д Е Ж З И І
 Ф Х ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ

А Б В Г Д Е Ж З И І
 Ф Х ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ

А Ф ѿ Б Х Т Ц В С V Г
 ѿ Н Л З Ы Л Ш Н Ъ К

А Е Н І О ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ

Б В Г Д Ж З К Л М Н П Р

§.

З Н І К Л М Н О
Ѣ Ц Ч Ш Щ Ъ Ы
Ѵ Θ V Ц.

К Л М Н О П Р Г Т Оу Ѹ
Ю Ѣ Ѧ Ѩ Ѱ Θ V Ц.

к л м н о п р с т оу Ѹ
ѣ ю ш ѣ ѧ Ѩ Ѱ ѡ v ц.

ц р ѡ ч п ѱ е ш о з ж
шт ю ї ѿ с ѣ м ѧ.

ѧ ѡ v.

с т ф х ц ч ш ѿ ѧ ѱ ѡ ц.

И м а н а Я.

3.

ОУ хо, оу ши. Око, очі. А ба, а бы.
Ба ба, ба бы. Ма ма, ма мы. Ба ща, ба щі.
Ка ша, ка ши. Ли це, ли ца. Че ло, че ла.
Ра ка, ра цѣ. Ко жа, ко жи. Пе ро, пе ра.
Во да, во ды. Ві но, ві на Ча ша, ча ши.

4.

Мо ре, мо ре та. Не бо, не бе са.
Се ма, се ма на. И ма, и ма на.
КѸ че, кѸ че та. Ё ре, Ё ре та.
Те ле, те ле та. МѸ ле, мѸ ле та.
Пі ле, пі ле та. Ор ле, ор ле та.

5.

Ма га ре, ма га ре та. Ко би ла, ко би лы.
Ло па та, ло па ты. По ла на, по ле ны.
Че ре ша, че ре ши. Же ле зо, же ле за.
Во де ні ца, во де ні цы. Та па ви ца,
та па ви цы.
Пі на кі да, пі на кі ды. Ро го зи на,
ро го зи ны.

6.

Гла ва́, гла вы́. Бра да́, бра ды́. Сна га́,
сна ги́.
Сре да́, сре ды́. Кни́ га, кни́ ги. Пло́ ча,
пло́ чы.
Сте на́, сте ны́. Крі на́, крі ны́. Крѣ ша́,
крѣ ши́.
Пче ла́, пче лы́. Кра́ ва, кра́ вы. Пор та́,
пор ты́.
Дѣп ка́, дѣп ки́. Ниш ка́, ниш ки́. Хѣр ка́,
хѣр ки́.

7.

Іа́дъ, іа́ до ве. Оу́мъ, оу́ мо ве.
Дѣхъ, дѣ хо ве. Попъ, по по ве.
Бо́лъ, бо ло ве. Сы́нъ, сы́ но ве.
Ножъ, но жо ве. Но́съ, но́ со ве.
Ка́лъ, ка́ ло ве. Чинъ, чи́ но ве.

8.

Гла́съ, гла́ со ве. Трѣ́дъ, трѣ́ до ве.
Цѣ́тъ, цѣ́ то ве. Кла́съ, кла́ со ве.
Пло́дъ, пло́ до ве. Хлѣ́бъ, хлѣ́ бо ве.
Дво́рь, дво́ ро ве. Оа́ръ, о́ дро ве.
До́ждъ, до́ж до ве. Гра́дъ, гра́ до ве.

Прилагательны Б.

9.

Золъ,	сла,	сло,	слаи.
Добръ,	добра,	добро,	добры.
Мѣдръ,	мѣдра,	мѣдро,	мѣдры.
Желтъ,	желта,	желто,	желты.
Бѣлъ,	бѣла,	бѣло,	бѣлы.

10.

Хѣ бавъ,	хѣ бава,	хѣ баво,	хѣ бавы.
Лѣ кавъ,	лѣ кава,	лѣ каво,	лѣ кавы.
Че ститъ,	че стита,	че стито,	че ститы.
Вы сокъ,	вы сока,	вы соко,	вы соки.
Де бѣлъ,	де бѣла,	де бѣло,	де бѣлы.

11.

Царъ,	царіе.	Царница,	царницы.
Господаръ,	господаріе.	Господарька,	господарьки.
Влахъ,	власіе.	Влахина,	влахины.
Началникъ,	началница,	началницы.	
Магїосникъ,	магїосница,	магїосницы.	

ЧЛѢНОВЕ СЪ ИМАНА ѿ Прилагательны Г.

12.

Мѹжъ,	мѹж-аѣ,	мѹжѣ,	мѹжѣ-тѣ.
Кракъ,	крак-аѣ,	крака,	крака-та.
Конь,	конь-аѣ,	конѣ,	конѣ-тѣ.
Волъ,	вол-аѣ,	волове,	волове-тѣ.
Жена,	жена-та,	женѣ,	женѣ-тѣ.
Книга,	книга-та,	книги,	книги-тѣ.
Свѣщъ,	свѣщ-та,	свѣщи,	свѣщи-тѣ.
Небо,	небо-то,	небеса,	небеса-та.
Колело,	колело-то,	колела,	колела-та.

13.

Сѣленъ,	сѣлены-аѣ.	сѣлана,	сѣлана-та.
Сѣлно,	сѣлно-то.	сѣланы,	сѣланы-тѣ.
Крѹтакъ,	крѹткѣ-аѣ.	крѹтка,	крѹтка-та.
Крѹтко,	крѹтко-то.	крѹтки,	крѹтки-тѣ.
Свѣтъ,	свѣтѣ-аѣ.	свѣта,	свѣта-та.
Свѣто,	свѣто-то.	свѣты,	свѣты-тѣ.
Смирѣнъ,	смирѣны-аѣ.	смирѣна,	смирѣна-та.
Смирѣно,	смирѣно-то.	смирѣны,	смирѣны-тѣ.
Словѣсенъ,	словѣсны-аѣ.	словѣсна,	словѣсна-та.
Словѣсно,	словѣсно-то.	словѣсны,	словѣсны-тѣ.

Мѣстоимѣніа Д.

14.

Язъ, нѣи. ты, вѣи. онъ, она, оно, они.
 Твой, твоѧ, твоѣ. твой. Вашъ, ваша, ваше. ваши.
 Мой, моѧ, моѣ. мой. Нашъ, наша, наше. наши.
 Неговъ, негова, негово. негови.
 Тѣхенъ, тѣхна, тѣхно. тѣхни.
 Свой, своѧ, своѣ. свой.
 Кой, коѧ, коѣ. кой. Чій, чѣѧ, чѣѣ. чїи.
 Тойзи, тази, този, тѣзи.

Глаголъ Б.

15.

Люба, любишъ, люби.
 Лювимъ, любите, любятъ.
 Любахъ, любаша, любаше.
 Любахмы, любяхте, любяха.
 Любилъ самъ, любилъ си, любилъ ѿ.
 любили смѣ, любили стѣ, любили сѧ.
 Любилъ бѣхъ, любилъ бѣши, любилъ бѣ.
 любили бѣхмы, любили бѣхте, любили бѣха.
 Любихъ, любей, любей.
 Любихмы, любяхте, любяха.

ЩЕ ЛЮБА, ЩЕ ЛЮБИШЪ, ЩЕ ЛЮБИ.
 ЩЕ ЛЮБИМЪ, ЩЕ ЛЮБИТЕ, ЩЕ ЛЮБАТЬ.
 ЛЮБИ ЦА, ЛЮБИ ЩЕШЪ, ЛЮБИ ЩЕ.
 ЛЮБИ ЩЕМЪ, ЛЮБИ ЩЕТЕ, ЛЮБИ ЦАТЬ.
 ЛЮБИ, ДА ЛЮБИ, ЛЮБЕТЕ, ДА ЛЮБАТЬ.

16.

ЛЮБА СѦ, ЛЮБИШЪ СѦ, ЛЮБИ СѦ.
 ЛЮБИМЪ СѦ, ЛЮБИТЕ СѦ, ЛЮБАТЬ СѦ.
 ЛЮБАХЪ СѦ, ЛЮБАШИ СѦ, ЛЮБАШЕ СѦ.
 ЛЮБАХМЫ СѦ, ЛЮБАХТЕ СѦ, ЛЮБАХА СѦ.
 ЛЮБЕНЪ СѦМЪ, ЛЮБЕНЪ СѦ, ЛЮБЕНЪ Ё.
 ЛЮБЕНИ СМѦ, ЛЮБЕНИ СТѦ, ЛЮБЕНИ СѦ.
 ЛЮБЕНЪ БѢХЪ, ЛЮБЕНЪ БѢШИ, ЛЮБЕНЪ БѢ.
 ЛЮБЕНИ БѢХМЫ, ЛЮБЕНИ БѢХТЕ, ЛЮБЕНИ БѢХА.
 ЛЮБИЛЪ СѦМЪ СѦ, ЛЮБИЛЪ СѦ СѦ, ЛЮБИЛЪ СѦ Ё.
 ЛЮБИЛИ СМѦ СѦ, ЛЮБИЛИ СТѦ СѦ, ЛЮБИЛИ СѦ СѦ.
 ЛЮБИХЪ СѦ, ЛЮБИ СѦ, ЛЮБИ СѦ.
 ЛЮБИХМЫ СѦ, ЛЮБИХТЕ СѦ, ЛЮБИХА СѦ.
 ЩЕ СѦ ЛЮБА, ЩЕ СѦ ЛЮБИШЪ, ЩЕ СѦ ЛЮБИ.
 ЩЕ СѦ ЛЮБИМЪ, ЩЕ СѦ ЛЮБИТЕ, ЩЕ СѦ ЛЮБАТЬ.
 ЛЮБИ ЦА СѦ, ЛЮБИ ЩЕШЪ СѦ, ЛЮБИ ЩЕ СѦ.
 ЛЮБИ ЩЕМЪ СѦ, ЛЮБИ ЩЕТЕ СѦ, ЛЮБИ ЦАТЬ СѦ.
 ЛЮБИ СѦ, ДА СѦ ЛЮБИ, ЛЮБЕТЕ СѦ, ДА СѦ ЛЮБАТЬ.

Предлѡзи съ дръги рѣчи собраннѣ.

17.

Безъ и законъ, беззаконіе. По и срамъ, по-
срамленіе.

Съ и родъ, сродство. При и водъ, приводъ.
Про и клѣтва, проклѣтва. Пре и датель, пре
датель.

Надъ и стоѣтель, надстоѣтель. Пре и чистъ
пречистъ.

Ѣ и сребро, ѡбребренъ. По и злато, позлатенъ.

18.

ПИСА. ОУписвамъ, ѡтписвамъ, иъпис-
вамъ, списвамъ, написвамъ, надписвамъ,
ѡбписвамъ, пописвамъ, подписвамъ, пред-
писвамъ, приписвамъ, дописвамъ, записвамъ.

ХОДА. Ѣтхѡждамъ, иъхѡждамъ, схѡж-
дамъ, нахѡждамъ, ѡбхѡждамъ, прихѡждамъ,
дохѡждамъ, разхѡждамъ.

ШІА. ОУшівамъ, иъшівамъ, вшівамъ,
сошівамъ, нашівамъ, надшівамъ, ѡвшів-
вамъ, пошівамъ, подшівамъ, пришівамъ,
дошівамъ, зашівамъ, разшівамъ.

ЧѢТЯ. СѢтѣю, ѣзѣю, начѣю,
таю, надѣю, почѣю, предѣю,
приѣю, доѣю, заѣю, разѣю,
прочѣю.

ЛѢА. Сѣлю, ѣзлю, сливаю,
наливаю, надливаю, шѣлю, поли-
ваю, предливаю, приливаю, доливаю,
заливаю, разливаю, проливаю.

БІА. Оубѣю, шѣю, ѣзю,
вѣю, сѣю, навѣю, надѣю,
повѣю, подѣю, предѣю, приѣю,
довѣю, забѣю, разѣю,
провѣю.

19.

Носю, ѣзю, произношу.

Бію, привѣю, ѣзю.

Водю, провожу, предпровожу.

Давю, продаю, препродаю.

Говорю, приговарю, надприговарю.

Карѣчїа З.

20.

Гдѣ; тѣкъ, тамъ, шѣтъ, горѣ, долѣ,
близу, далѣчь, посреди, шѣща, оупредѣ,
оузатѣ, вредѣ, дѣто.

КО-

КОГЯ; СЕГА, ѡТДѢВЪ, тѢТАКСИ, ПОТОРА,
АНЕСЪ, ѡУТРЪ, ВЧЕРА, ВСАКОГА, КОГАТО, ТОГАЗИ.

КАКЪ; ДОБРЪ, МИРНЪ, ЦѢЛОМЪДРЕННЪ,
ПРАВЪ, КРИВЪ, ѦСТРОМНЪ.

ТИЧЕШКОМЪ, СѢДИШКОМЪ, МАЖИШКОМЪ,
МОЛЧИШКОМЪ, ПРАВИШКОМЪ, СМѢИШКОМЪ,
БѢИШКОМЪ, ѦУЧЕШКОМЪ.

ТАИ ИНАКЪ, ВСАКАКЪ, НИКАКЪ.

КОЛКО; МНОГЪ, МАЛКЪ, ЧАСТЪ, РАДКЪ.
БЕДНАЖДЪ, ДВАЖДЪ, ТРИЖДЪ, ЧЕТЫРИЖДЪ.

ПРОИЗВОДНЫ И.

21.

НЕБО, НЕБЕСЕНЪ. БОГЪ, БОЖЕСТВЕНЪ.
ВОСТОКЪ, ВОСТОЧЕНЪ. ЗАПАДЪ, ЗАПАДЕНЪ.
ПОЛЪДНЕ, ПОЛЪДНЕНЪ. ПОЛЪНОЩЬ, ПОЛЪНОЩЕНЪ.
ЕВРѢПА, ЕВРѢПЕАНЕНЪ. АСІА, АСІАНЕНЪ.
АМЕРІКА, АМЕРІКАНЕНЪ. АФРІКА, АФРІКАНЕНЪ.
РУССІА, РУССІАНЕНЪ. ПЕТЕРБУРГЪ, ПЕТЕР-
БУРГЧАНЕНЪ.

НЕМЦІА, НЕМЕЦЪ. БѢЧЪ, БѢЧАНЕНЪ.
ПРУСІА, ПРУСІАНЕНЪ. БЕРЛІНЪ, БЕРЛІНАНЕНЪ.
ФРАНЦА, ФРЕНЕЦЪ. ПАРИШЪ, ПАРИШАНЕНЪ.

ИСПА-

Іспанія, Іспаніо́лъ. Мадрі́тъ, Мадрі́таненъ.
 Італія, Італі́анъ. Рі́мъ, Рімла́ненъ.
 Англі́а, І́нґґлізъ. Лондра, Лондра́ненъ.
 Тѣркі́а, Тѣрченъ. Царигра́дъ, Царогра́ж-
 даненъ.

Болга́ріа, Болга́ренъ. Софі́а, Софі́аненъ.
 Та́рново, Та́рновчаненъ.

22.

Пе́тръ,	Пе́тровичъ,	Пе́тровъ.
Васі́ль,	Васі́льовичъ,	Васі́льовъ.
Димі́тръ,	Димі́тровичъ,	Димі́тровъ.
І́ваннъ,	І́ванновичъ,	І́ванновъ.
Стоа́нъ,	Стоа́новичъ,	Стоа́новъ.
А́данаъ,	А́данасовичъ,	А́данасовъ.

23.

Нача́льникъ,	нача́льниковъ,	нача́ли́ческъ.
Влады́ка,	влады́ковъ.	влады́ческъ.
Оу́читель,	оу́чителевъ,	оу́чи́тельскъ.
Господа́рь,	господа́рьовъ.	господа́рьскъ.
Кна́зъ,	кна́зовъ,	кна́зескъ.
Кра́ль,	кра́льовъ,	кра́ле́вскъ.

24.

Момчѣ,	момчѣнце,	момчище.
Момичѣ,	момичинце,	момичище.
Женѣ,	женица,	женище.
Ракѣ,	рачица,	рачище.
Кракъ,	крачѣцъ,	крачище.
Огань,	огнище.	Пладне, пладнище.

25.

Черенъ,	черничакъ,	черникавъ.
Сивъ,	сивичакъ,	сиволавъ.
Зеленъ,	зеленичакъ,	зеленлавъ.
Работа,	работлавъ.	Свѣтъ, свѣтлавъ.
Дѣла,	дѣлавъ.	Сприказваніе, сприказлавъ.
Транъ,	трананъ,	транлавъ.
Пасакъ,	пасаченъ,	пасаклавъ.
Камень,	камененъ,	каменлавъ.
Прахъ,	прашенъ,	прахлавъ.
Коккалъ,	коккаленъ,	коккалавъ.

26.

Чѣтъ, четѣ, чтѣніе, чтѣцъ, четишкѣмъ.
 Помошь, помагамъ, помаганіе, помощникъ.
 Писмо, пиша, писаніе, писарь, пишишкѣмъ.
 Постъ

Постъ, поста, постаніе, постникъ.
 Ра́бота, ра́бота, ра́ботаніе, ра́ботникъ.
 Дѣлъ, дѣла, дѣленіе, дѣлитель, дѣлишкомъ.

С О Б Р А Н И Ъ.

27.

Всѣкъ и́ бла́гъ всебла́гъ. Всѣкъ и́ свѣтъ,
 всесвѣтъ.

Ра́венъ и́ апо́столъ равноапо́столъ.

Пе́рвый и́ нача́льникъ первонача́льникъ.

Свѣще́нь и́ мѣченикъ свѣщенномѣченикъ.

Зла́то и́ оуста́ златоуста́.

Бо́гъ и́ сло́во богосло́въ. Око́ и́ бо́лезнь око́боль.

Че́ренъ и́ око́ черноо́къ. До́лагъ и́ лице́
 да́лголицъ.

О́стръ и́ о́умъ о́строумѣ́нь. Бла́гъ и́ родъ
 благо́роденъ.

Вели́къ и́ дѣша́ великодѣше́нь.

Бла́гъ и́ че́сть благоче́стивъ.

28.

Чело́вѣкъ и́ люба́ чело́вѣколю́бець. Рѣка́ и́
 пи́ша рѣкопи́сець.

Рѣ-

РѸка ѿ водаѸ рѸководецъ. Богъ ѿ пріѣмамъ
Богопріимецъ.

Сребро ѿ любѸ сребролюбецъ.

Ікока ѿ бора іконоборецъ. Мѹро ѿ точа
мѹроточецъ.

Земля ѿ мѣра землемѣрецъ. Свѣзда ѿ броѸ
свѣздоброецъ.

Кровъ ѿ проливамъ кровопролитіе.

Сѧмъ ѿ держѸ самодѣржецъ.

II.

Бѧко дѣтѣ трѣба, кога щѣ си лѣгни, или
кога сѧ саводи ѿ стѧни ѡт легло-то, или
кога щѣ сѣдани да иде, или кога стѧни
ѡт трапѣза-та, да сѧ помола Богъ и да
четѣ послѣдны-тѣ молитвы.

Кога щѣ си лѣгни да сѧ помоли тѧи.

Во иѡмѡ отца ѿ сына ѿ свѧтагѡ дѡха,
ѧминь. (а)

Мо-

(а) Язъ гѡднѡхъ молитвы-тѣ безъ тѣтлы за
да ѣ лѣснѡ на дѣца-та да ги четѧтъ.

Молитвами святыхъ отцевъ нашихъ, господи иисусе христѣ боже нашъ, помилуй насъ, аминь.

Слава тебѣ боже нашъ, слава тебѣ.

Дарю небесный, оутѣшителю, душе истинны, иже воздаѣ сый, и вса исполняай, сокровище благихъ, и жизни подателю прїиди и вселися въ ны, и очисти ны отъ всакия скверны и спаси блаже души наша.

Святый боже, святый крепкій, святый безсмертный; помилуй насъ. (трижды) Слава отцу и сыну и святому духу, и нынѣ и присно, и во вѣки вѣковъ, аминь.

Пресвятая троице помилуй насъ: господи очисти грѣхи наша: владыко прости беззаконїа наша: святый посети, и исцѣли немощи наша имени твоего ради.

Господи помилуй. (трижды) Слава, и нынѣ:

Отче нашъ иже еси на небесѣхъ, да святится имя твоѣ, да прїидетъ царствїе твоѣ: да бѣдетъ воля твоа, яко на небеси и на земли, хлѣбъ нашъ насущный даждь

намъ

нѣмъ днѣсь, и ѡстави нѣмъ долги нѣша,
 ꙗкоже и мы ѡставляемъ должникѡмъ на-
 шымъ, и не введи насъ во ѡскошеніе, но
 избави насъ ѡтъ лѣкабѡ.

Господи помилуй (дванѣдесѣть пѣти),

Слава, и нынѣ:

Прїидите поклонимся, царѣви нашемъ богу.
 Прїидите поклонимся, и припадѣмъ хрїстѣ
 царѣви нашемъ богу.

Прїидите поклонимся, и припадѣмъ самомъ
 хрїстѣ. царѣви и богу нашемъ.

Вѣрѡю во єдинаго бога ѡтца вседержителя
 творца неба и земли, видимымъ же всѣмъ
 и не видимымъ. И во єдинаго господа
 іисуса хрїста, сына божїа, єдинороднаго,
 иже ѡтца рождѣннаго прежде всѣхъ вѣкѡ.
 Свѣта ѡтъ свѣта, бога истинна: ѡтъ бога
 истинна, рождѣнна не сотворѣнна, єдино-
 сѣнна ѡтца иже всѣ быша. Насъ ради че-
 ловѣкѡ и нашего ради спасенїа, сшедшаго
 съ небесъ и воплотившагосѣ ѡтъ дѡха свѣ-
 та и марїи дѣвы, и вочеловѣчшасѣ. Распа-
 таго же за ны при понтїйстѣмъ пїлатѣ,
 и стра-

и страдавша и погребѣна, и воскресшаго въ третій день по писаніемъ. И възшедшаго на небеса, и сѣдѣща ѿдеснѹ отца, И пакѣ грядѹщаго со славою судити живымъ и мертвымъ, егѡже царствію не бѡдетъ конца.

Вторагѡ собора:

И въ дѹха святаго, гѡспода, животворѣщаго, иже ѡт отца исхѡдѣщаго, иже со отцемъ и сыномъ спокланѣма и славима, глаголавшаго пророки. Во єдинѹ святѹю собѡрнѹю и апѡстолскѹю цѣрковь. Исповѣдѹю єдино крещеніе во ѡставленіе грѣхѡвъ. Чюю воскресеніа мертвыхъ: И жизни вѣдѹщагѡ вѣка, аминь.

Достойно єсть ѡвѡ воистиннѹ блажити тѣ богородицѹ, прѣисполаженнѹю и пренепорочнѹю, и матерь бога нашегѡ.

Честѣйшѹ хрѣстѡмъ, и славленѣйшѹ безсравненіа сѣрафимъ, безъ истаѣніа бога слова рѡдшѹю, свѣщѹю богородицѹ тѣ величаемъ.

И даждь намъ владыко на сонъ грядѹщымъ покой тѣла и дѹши, и сохрани насъ

ѡт мрачнагѡ сна грѣхѡвнагѡ и ѡт всакагѡ
 тѣмнагѡ и ношнагѡ сладострастїа, ѡукроти
 стремленїа страстей, ѡугаси ражженныа
 стрѣлы лѣкаагѡ, иже на ны лѣтившѡ
 движимыа: плоти нашеа востанїа оутоли,
 и всакоє земное и вѣщественное наше мѡдро-
 ванїе оуспи, и даруй намъ боже бодрѣ
 оумъ, цѣломѡдрѣ помыслъ, сѣраце трезва-
 щееся, сонъ легокъ, и всакагѡ сатанина
 мечтанїа измѣненъ: возстави же насъ во
 времѡ молитвы ѡутверждены въ заповѣдехъ
 твоихъ, и памѡть свѣдѣвъ твоихъ въ себѣ
 твѣрадъ имѡща: всенѡщное славословїе намъ
 даруй, во еже пѣти и благословити и сла-
 вити пречистое и великолѣпое имя твоє,
 отца, и сына. и свѡтагѡ дѡха, нынѣ и
 прѣиснѡ и во вѣки вѣковъ, аминъ.

Преславнаа принодѣво мѡти хрїста бога,
 принеси нашѡ молитвѡ сынѡ твоємѡ и богѡ
 нашемѡ да спасетъ тобою дѡшы наша.

Оупованїе моє отецъ, привѣжище моє
 сынъ покровъ мой дѡхъ свѡтый, трѡице
 свѡтаа слава тебѣ.

А́ггелъ предста́тель съ неке́сѣ по́сланъ бы́-
сть рѣ́щѣи богоро́дицѣ: ра́дѡйсѧ, ѿ со без-
плотнымъ гласомъ воплощаема тѧ зрѧ го-
споди, о́ужасашесѧ ѿ стоѧше, зовѡй къ ней
таковаѧ: ра́дѡйсѧ, ѿюже радость возсѣ́метъ:
ра́дѡйсѧ ѿюже ка́мтѧ исче́знетъ. Ра́дѡйсѧ
па́дшагѡ а́дама возва́нїе: ра́дѡйсѧ слѣ́зъ
ѿви́нныхъ ѡзба́вленїе. Ра́дѡйсѧ вы́сотѣ не́здо-
богосхо́димаѧ челове́ческими по́мыслаы: ра́-
дѡйсѧ глѡ́бѣи не́здобозрѣмаѧ ѿ а́ггелскими
очи́ма. Ра́дѡйсѧ ѡ́къ ѿси ца́рево сѣ́далище:
ра́дѡйсѧ ѡ́къ но́сиши носѧ́щаго всѧ: ро́дѡй-
сѧ о́утрово вѣ́жественнагѡ вопло́щенїѧ. Ра́-
дѡйсѧ ѿюже ѡ́бновля́етсѧ тѧвь: ра́дѡйсѧ
ѿюже покланѧ́емсѧ творцѸ. Ра́дѡйсѧ не-
вѣ́сто не́невѣ́стнаѧ.

О́ всепѣ́таѧ ма́ти, ро́ждаша всѣ́хъ сва-
ты́хъ свѧтѣ́йшее сло́во, ны́нѣшнее прѣ́мши
прино́шенїе, ѡ́т всѧ́кѧ ѡзба́ви на́пасти всѣ́-
хъ, ѿ вѣ́дѡщѧ ѡ́зми мѡ́ки тебѣ́ вопі́ющѣхъ:
А́ллилу́ѧ.

Всѣ́ о́упова́нїе моѣ́ на тѧ́ возлага́ю ма́ти
бо́жіѧ сохрани́ ма́ подъ кро́вомъ твоѣ́мъ.
Сла́ва, ѿ ны́нѣ: господа́ поми́луй. (три́жды)

Мо-

МОЛІТВЫ ОУТРЕННЫ.

Во ѿмѣ оца: Молитвами свѣтыхъ:

Царю небесный: Свѣтый бже:

Пресвѣтаѣ троице: Оче нашъ:

Востаѣше ѿ сна припадаемъ ти блже, и
аггелскю пѣснь вопіемъ ти сильне: свѣтъ,
свѣтъ, свѣтъ єси бже, богородицею по-
милѣи насъ. Слава:

Ѿт оца и сна воздвиглъ ма єси госпо-
ди, ѿумъ мой просвѣти и сѣрдце, и ѿустнѣ
мои ѿтвѣрзи, во єже пѣти та свѣтаѣ
троице: свѣтъ, свѣтъ, свѣтъ єси бже
богородицею помилѣи насъ.

И нынѣ:

Напрасно свѣдѣ прїидеть и когѣждо
дѣланїѣ ѡбнажатса, но страхомъ зовемъ
къ полнощи: свѣтъ, свѣтъ, свѣтъ єси
бже, богородицею помилѣи насъ.

Господи помилѣи (дванадесѣтъ пѣти).

Ѿт сна востаѣ благодарю та свѣтаѣ
троице, ѿкѣ многїѣ ради твоеѣ благодѣи,
и долготерпѣнїѣ, не прогнѣваѣса єси на

мѧ лѣниваго и грѣшнаго, ниже погубилѧ
 мѧ еси со беззаконни моими, но человекъ-
 колюествовалѧ еси обычнѡ, и въ печални
 лежащаго воздвиглѧ мѧ еси, во еже оутре-
 невати, и славословити державѡ твою, и
 нынѣ просвѣти мои очи мысленныѧ, ѡт-
 верзи мои оуста, повѣстисѧ словесемъ твои-
 мъ, и разумѣти заповѣди твоѧ, и творити
 волю твою, и пѣти тѧ во исповѣданіи сер-
 дечнѣмъ, и воспѣвати всесвѣтѡе имя твоѡ
 отца и сына, и свѣтаго дѡха, нынѣ и
 приенѡ, и во вѣки вѣкѡвъ, ѡминь.

Вѣрѡ во еди́наго: А́ггелъ предста́тель:
 Ѡ всепѣтаѧ мати: все оупова́ніе мое:
 Слава, и нынѣ: господи помилѡй трижды.

Моли́тва предѧ да сѣ́днимъ да
 пладнѡбамы.

О́тче на́шъ: слава, и нынѣ:

Господи помилѡй трижды.

Господи іисѡсе хрїстѣ бѡже на́шъ благосло-
 ви на́мъ пи́щѡ и пи́тіе сѣе моли́твъ ради

пре-

пречистѣѣ твоѣѣ матери, и всѣхъ твоихъ
святыхъ, аминь.

Подиръ пладнѣваніе-то.

Возвеселилъ ны еси господи въ творѣніихъ
твоихъ, и въ дѣлѣхъ рѣкъ твоѣю возрадо-
емса, знаменаса на насъ свѣтъ лица твоегѣ
господи, далъ еси веселіе въ сѣрдцѣ моѣмъ,
ѡтъ плода пшеницы, вѣна и елѣа своегѣ
оумножишаса, въ мирѣ вкѣпѣ оуснѣ и по-
чію: ѡкѣ ты господи единого на оупова-
ніи вселилъ ма еси. Слава, и нынѣ:

Господи помилѣй, трижды.

Молитва предъ вечерней да
вечерней.

Идаѣтъ оубоѣи, и насытатса и восхва-
лятъ господа взыскающіи его, жива бѣдѣтъ
сѣрдца ихъ въ вѣкъ вѣка.

Слава, и нынѣ: господи помилѣй, трижды.

Господи ѡисѣе хрѣстѣ:

Подиръ вечераніе-то.

Возвеселилъ ны еси: слава, и нынѣ:

Господи помилѣй, трижды.

Моли́тва предъ да начѣнатъ да четатъ дѣца́-та (а).

Преблагій Господи подай намъ благодать свѣтаго Дѣха твоего, да подари намъ смыслъ и да оутверди дѣшевныѣ наши силы, за да внима́ймъ на оуче́нїе-то ко́ето ни придава́тъ: и та́и да порастѣмъ та да просла́вимъ и́мя-то твоѣ Созда́телю нашъ, и да пользо́ваемы наше-то о́течество.

Моли́тва катò соверша́тъ.

Благодаримъ тебѣ Созда́телю нашъ, чи ны́ сподоби съ твоѣ-та благодать да внима́ймъ на оуче́нїе-то. Благослови́ наши-тѣ нача́лницы, роди́тели и оучи́тели, които по́казватъ намъ пъ́ть-а́тъ на и́стина-та, и по́дай намъ си́ла и и́мкость за да продо́лжимъ оуче́нїе-то на́ше.

До-

(а) Подиръ катò изпѣ́ать досто́йно ѣ́сть: тре́ба да чите́ тѣ́зи моли́твы кѣ́та де́нь е́дно момче́, а дру́ги-тѣ да сто́ятъ го́логлави и да слы́шатъ съ внима́нїе.

III.

Добри совѣти.

IIIото не щешъ да ти стрѣватъ други-тѣ
ни то ты да го стрѣвашъ на други-тѣ.
Якѡ многѡ хортѣвашъ, много погрѣшки
стрѣвашъ.

Якѡ изаѣжишъ единъ пѣть, не та вѣро-
ватъ второй пѣть.

По добръ прѣатель вѣренъ, а не камень
безъ цѣненъ.

На голамцы да не са противашъ, и съ
болярцы да не са скарвашъ.

Другомъ не са присмивай, ами тебе
си вѣгладвай.

Стрѣвай добро, да намеришъ добро.

Да не са присмивашъ никомъ кога испя-
ни, защо никой не знай какъ ще оустамни.

Войто днесъ е болярѣцъ, оутрѣ можи
да е слѣпѣцъ.

И който днесъ е голамѣцъ, оутрѣ можи
да е мѣртвецъ.

Почитай стари-тѣ додѣ младѣйшъ, да
почитатъ и тебе кога оустарѣйшъ.

Щотò сѣ вричашъ, да го стрѣвашъ.

Щотò не мѡжишъ да сторишъ, нити да сѣ вричашъ чи щè го сторишъ.

Да не вѣровашъ всѣкога кога та хвалѣтъ, зашо частw хора-та дрѣго хортѣватъ и дрѣго мѣслатъ.

Художество (занѣтъ) да сѣ навчавашъ, зашо тогази никога не оугладнѣвашъ.

По добрѣ да дѣматъ слѣ за тебе, а ты да си добръ, а нè да дѣматъ добрѣ, а ты да си лошавъ.

Якò не попиствашъ, скѡрw оусиромашавашъ.

При каквитò живѣйшъ, на тѣхъ щè оуприличѣйшъ.

Да не глѣдашъ корѣ-та, а ми средѣ-та.

Кога нѣщо щè начèнишъ, сила-та си пѣрвw да притѣглишъ.

Якò не сѣ трѣдишъ додѣ младѣйшъ, безъ рѣза щè оустарѣйшъ.

За оутрѣ да не вѣтавашъ, щотò за днѣсь настанѣвашъ.

Щотò незнайшъ, нити да хвалишъ, нити да коришъ.

Да не сѣ срамѣвашъ, кога пыташъ за
коѣто не разбирашъ.

Днесъ да мыслишъ оутрѣ що ще правишъ.
По добрѣ да си самъ, а не съ развра-
тѣнъ челоуѣкъ.

Не ѡтдавай сло за сло.

Почитай всѣкого кактѣ мѣ прилича.

Да начѣнвашъ всѣко нѣщо ѡт дѣто
трѣба.

Додѣ ѣ времѣ да си ѡтвѣрашъ очѣ-тѣ.
Никога нищо да не речешъ, додѣ пѣрвѣ
не го мыслишъ.

Мѣлкъ хортѣвай многѣ слышай, заради
това имашъ еднѣ оуста, и двѣ оуши.

Щотѣ стрѣвашъ, стрѣвай го добрѣ и
мысли за сѣгнѣна-та.

Който забрана по безсилни-тѣ, забрана
сѣ ѡт по силни-тѣ.

Който не познава добрѣ-то, частѣ испѣ-
два къ сло-то.

Който оуправдѣва неправедни-тѣ, оуне-
правдѣва праведни-тѣ.

Всѣкѣй обича който мѣ прилича.

Който сѣбе си хвали, той сѣбе си кори.

Мѣдари-атъ по многѣ хортѣва кога по-
молчава, а не безѣмны-атъ кога балнѣва.

Благороденъ ѣ добродѣлец-атъ, а не бо-
ларец-атъ.

Всѣко ѣ лесно за трѣдливы-атъ, и всѣко
ѣ мѣчно за марзильвы-атъ.

Който съ неправда проболаѣва, скорѣ
оусиромашава.

Птичета-та сѣ познаватъ по цартѣнїе-то,
а челоѣцы-тѣ по хортѣванїе-то.

Человѣкъ проболаѣва, ако попиѣтава.

Щото скорѣ става, скорѣ сѣ загѣѣва.

Всѣкій колько-то мѣ чѣрга-та стига, толь-
кози да сѣ простира.

Който многѣ хортѣва, и многѣ лажи,
и многѣ балнѣва.

Който има наѣка нѣ испѣдва никога.

Който хвали сло-то, не любѣ довро-то.

Марзильвы-атъ челоѣкъ на прѣзданѣ и дѣ
хлѣѣ атъ.

Мѣрзиль-атъ ѣ баѣа на сло-то.

При лѣкаѣ челоѣцы, и добры-атъ става
лѣкаѣ.

Добръ челоѣкъ врѣдъ сѣ на хрѣна.

Всѣ-

Всѣко нѣщо има време-то си.

Всѣко нѣщо да бѣди съ марка.

Който трапъ за дрѣгго ископава, той
себе си вѣтрѣ закопава.

По доврѣ сѣхъ хлѣбъ съ миръ, а не
много истѣа сѣсъ скорѣтъ.

IV.

Ѹмни ѡтвѣти.

1. **П**опытаха Ѳаліса: що ѣ мѣчно; а
той ѡтвѣща: да познай человекъ
себе си. Пакъ го попытаха, ами що ѣ
лѣсно; и той рече: да оучимъ дрѣгаго.

2. Димонакъ, като го попытаха: кога
начѣна да разбѣра фѣлософіа-та; рече: когато
начѣнахъ да познавамъ мене си.

3. Арістіппа попытаха: що трѣба да
оучатъ момчѣта-та; а той ѡтвѣща: што
щѣ имъ трѣба кога порастѣтъ.

4. Впѣктиа попытаха: кой ѣ богѣтъ;
пакъ той рече: който ѣ благодаренъ на коль-
кого има.

5. Діогéна попы́таха: кáкъ мóжи чело-
вѣкъ да си ѡтвѣрни на непрі́атели-тѣ; а
той рече: áкѡ ѡмъ стрѣва доврò.

6. А́ристотéлъ, катò го попы́таха: що ё
прі́атель; рече: ёднà дѡша въ двѣ тѣлà.

7. Попы́таха Сѡкратà: кáкъ мóжи чело-
вѣкъ да оу́годи (áреса) на хóра-та; а той
ѡтвѣща: áкѡ стрѣва доврѣ и хортѣва оумнѡ.

8. Плáтѡнъ казѡаха чи ёдніи го корáтъ:
áтой рече: но áзъ щё живѣа тѡи, щотò
сички-тѣ хóра да познаа́тъ чи лáжатъ.

9. А́лєксàндра попы́таха гдѣ ти ё ѡмѣнїе-
щò; а той показà прі́атели-тѣ си.

10. Діонύса, катò пàдна ѡт цàрство-то
си, попы́таха: що та пользòва Плáтѡнъ и
фїлософїа-та; а той ѡтвѣща: наѡчи ма да
живѣа доврѣ и на товà состоáнїе (хáлъ).

11. Талїса попы́таха: що ё ѡбщò на
сички-тѣ хóра; а той рече надѣжда-та,
зашò а ѡматъ, и коїто нищò нѣматъ.

12. Пáкъ го попы́таха: да ли мóжимъ
да оу́крїмъ ѡт Бòга нѣкоя рáбота; а той
рече: не мóжимъ нити мы́саль.

13. Сократъ дѣмаха чѣ единъ хортѣва
слѣ за него, а той рече: не трѣва да са
чѣдите, защо той не знай да хортѣва доврѣ.

14. Мѣсанѣа попытаха: какъ можѣ че-
ловѣкъ да соверши благополѣчѣ живѣтъ-аѣ
своѣ; а той ѡтвѣща: акѡ живѣѣ всѣкога
таѣ, като чѣ ли щѣше да ѡумре на ѡутрѣ.

15. Нѣкой си бѣщоревѣ многѡ при
Аристотѣла, ачѣ като стана да сѣ иде рече
мѣ: бѣкимъ та смѣтихъ съ хораты-тѣ
сѣ; нѣ, рече фѣлософ-аѣ, защо азъ не та
слѣшахъ.

16. Мѣтѣла Македонѣнин-аѣ попыта
единъ военачѣлникъ: що щѣ правишъ ѡутрѣ;
а той рече: акѡ ѡугѣдахъ чѣ дрѣха-та мѣ
знаѣ що сѣ мѣсла да правѣ, тойзи часъ
а изгѣрахъ.

17. Сѣт Рѣтѣла Рѣфа единъ прѣѣтель поѣ-
ска еѣно неправѣдно нѣщо, а той не рачѣ
да го стѣри. Тогѣзи сѣ разгѣнѣви прѣѣ-
тель-аѣ мѣ, и като сѣ ѡтхождаше рече:
какѣа полѣза ѣмамъ ѡт твоѣ-то прѣѣтель-
ство, кога не мѣ стрѣвашъ штоѣ ти ѣща;
а той мѣ ѡтвѣща: а мѣ и мѣне що ма полѣ-

зова твой-то прѣательство, ако треба да стрѣвамъ неправедны работы;

18. А гѣда попытаха: колько войска има; а той рече: колото треба за да побѣда.

19. На Леонѣда писа Зѣрзъ: дай ми оръжіе-то си (силахатъ): а той мѣ ѡтвѣща: дойди (ила) да го земни.

20. Алесандаръ, като чѣваше чи Дарѣи гѣтви много войска, рече: единъ вѣакъ не са плаши ѡт много овцы.

21. Фѡкѣѡнъ дѣмаше Димосѣнъ шѣ та ѡубѣатъ Адинани-тѣ, акѡ са разгнѣватъ: пакъ той мѣ ѡтвѣща: а тебе, акѡ са свѣстатъ.

22. Фѣлософъ Анахарсѣ са присмѣваше единъ чи ѣ скѣданинъ сирѣчь варваръ: а той мѣ рече: мене засрамѣва мое-то ѡтѣчѣсто, а ты засрамѣвашъ твое-то.

23. Плѣтѡна попыта единъ: какво добро да ти стора; а той ѡтвѣща: акѡ познайшъ нѣкой сло на мене да ми го кажишъ.

24. Мѣдры ать вѣѡнъ видѣ единого забистника чи са скорби, и мѣ рече: не знаа

да ли тѣбѣ съ слѣчи нѣкой слò, или дрѹгò-мѹ нѣкой добрò.

25. Ёдинъ непрїатель дѹмаше Зинонъ: да оумра, акò не ти стòра нѣкой слò: и азъ, ѡтвѣща Зинонъ, акò не ти стòра нѣкой добрò.

✕ 26. Ёдногò фїлософа попытаха: гдѣ ё Богъ; а той ѡтвѣща: речи по добрѣ гдѣ не ё Богъ. |

✕ 27. Хїлѡна попытаха: що прави Богъ; а той рече: высоки-тѣ сабара, а испаднали-тѣ воздига.

28. Антїсѡена попытаха: защо боларцы-тѣ не ходатъ при оучени-тѣ ами оучени-тѣ при боларцы-тѣ; а той ѡтвѣща: оучени-тѣ знаатъ що имъ трѣба, но тїи не знаатъ ѡт що съ лишени (що имъ липца).

29. Платѡна попытаха: каквò ё разлїчїе-то междѹ оучена и неѹчена человекъ; а той рече: каквòто ё междѹ целитель-атъ (хекимин-атъ) и болны-атъ.

30. Аристотель рече: колькòто разлїчїе има междѹ живи-тѣ и мѣртва-тѣ, толькòзи има и междѹ оучени-тѣ, и неѹчени-тѣ.

31. Нѣкой фїлософъ, като го попытаха, що има человекъ прилично Богъ; рече: Благодѣанїе и истина.

32. Едного попытаха: кой най люби въ кѣшъ; и той рече: който ги е по страхъ за мене, а не който ги е по стархъ въ мене.

33. Дїогена попытаха що забраватъ хора-та най скорѣ; а той рече: благодарїе-то.

34. Клеанда попытаха: какъ да проколѣтъ человекъ; а той рече: акѣ оусиро-маштъ въ желанїа.

35. Анахарсъ рече: най лошаво нѣщо на человека, и най хубаво е мзык-атъ, защо съ него прави и голѣмы лошавини и голѣмы доврини.

36. Едного тарговица попытаха: какъ испичели толькози пары; а той рече: много-то лесно, а малко-то мачно.

37. Димонакъ като видѣ едного безъмника чи са голѣми сѣтъ дрѣхитѣ си, пристапи при него и мѣ рече, като го оулови за дрѣха-та: това предъ малко время го носѣше овца-та и пакъ овца бѣше.

38. Вѣасъ, като го попытаха: кой ѣ най
солъ добѣтакъ; рече: акѡ пыташъ за дѣ-
ви тѣ ѣ мѣчитель-атъ, акѡ ли за питоми-
тѣ, ѣ ласкатель-атъ.

39. Антисаенъ, като чѣ чи го хвалатъ
авкави человекѣ: бѣлкимъ сторѣхъ нѣкой
сло; рече на прѣатели-тѣ свои.

40. Оалиса попытаха: що видѣ рѣдко на
свѣт-атъ; а той ѡтвѣща: старъ мѣчитель.

41. Сѡкрата ритна едина безѣменъ че-
ловѣкъ, а той не мѣ рече нищо. Прѣатели-
тѣ мѣ са чѣдаха, и той имъ кажи: акѡ
ма ритнаше магаре, трѣбаше ли да го рит-
на и азъ.

42. Арѣстотелъ, като чѣ чи нѣкой го
хѣли, рече: кога ма нѣма нѣка ма и вѣи.

43. Оалисъ рече: най вѣтхо нѣщо ѣ Богъ,
защо нѣма начало: а най красно свѣт-атъ,
защо ѣ Божѣе созданѣе: а най чиврѣсто
оум-атъ.

44. Сѡлона попытаха на едина соборъ:
безѣменъ ли ѣ та молчи, или нѣма що да
рече; а той ѡтвѣща: възможно ли ѣ да
молчи безѣменъ человекъ;

45. Попытаха Сѣмонѣда: защо сѣтъ молчѣніе-то си ище да сѣ покаже добръ прѣдъ хора-та; а той ѡтвѣща: защото много пѣти сѣ покалахъ (станахъ пишмѣнь) чи хортѣвахъ, а никога, чи молчахъ.

46. Лѹсѣмахъ попыта фѣлѣппѣда що щѣшь да ти дамъ; а той рече: мола ти сѣ да не ми кажишь нищо ѡт скриты-тѣ си работы.

47. Фѣлософ-атъ Зѣнѡнъ бѣаше слѣдѣ-та си чи ѡткрѣдна едно нѣщо: и като той сѣ ѡуправдаваше и дѣмаше, чи мѣ было писано да ѡткрѣдни: писано ти ѣ было и да та бѣатъ, рече мѣ фѣлософ-атъ.

48. Алфонса царь-атъ Арагонскѣй попытаха: да ли ѣ возможно да ѡусиромашѣи; а той ѡтвѣща: не бѣ возможно, акѡ сѣ продаваше ѡучѣніе-то.

49. Агасѣкла Лакедемонскѣй-атъ царь попытаха, какъ може единъ самодѣржець да ѡудержи здраво царство-то си; и той ѡтвѣща: акѡ ѡбладава свои-тѣ людѣе, каквѡ-то единъ ваща свои-тѣ чада.

50. Агисѣла попытаха: мѣжество-то ли ѣ по горно, или правдина-та; а той рече:
акѡ

акѡ бѣхмы вси праведни, не ни трѣбаше мѡжестко.

50. Мѡнікъ, като го потканаше сынъ мѡ да погоби малко воини, та да призамни едно полѣзно мѣсто, рече мѡ: щешъ ли и ты да си единъ ѡт тѣхъ;

52. Антипатръ потканаше фѡкіѡна да стори една неправедна работа: а той мѡ рече: Антипатре не можешъ ма има и за ласкатель и за пріѣтель.

53. Единъ Аѡнаненъ сѧ пріемиваше Іѡікратъ чи ѣшиварскій (терзіѡскій) сынъ: а той мѡ рече: мой-атъ родъ ѡт мене начева, а твой-атъ на тебе сѧ совершава.

54. Арістотѣла попытаха: що исничели ѡт філософіѧ-та; а той рече: да правѧ ѡт самоебе си што дръги-тѣ правѧтъ ѡт страхъ.

55. Единъ крадецъ сѧ оуправдаваше на Димоклена и мѡ дѡмаше не знаихъ чи ѣ твой: а той мѡ рече: ами не знаи ли чи не ѣ твой;

56. Діогѣна попытаха кой очи глѣдѧтъ добръ; а той ѡтвѣща на завѣстницы-тѣ, защо виждѧтъ и што не имашъ.

57. Димокрѣта попытаха: на що стои́ благо́родіе-то; а то́й ѡтвѣща́: до́вѣташко-то на тѣлесна-та сила, а чело́вѣческо-то на до́бри-тѣ нра́ви.

58. Ёсѡпъ, като мѡ са присмиваше є́динъ чи є́ гро́зенъ, рече: не гла́дай на ли́це-то а́ми на о́ум-а́тъ.

59. Ё́динъ са хва́лаше чи є́ ѡт го́лѣмо о́течество, а А́рісто́телъ мѡ рече: а́ми ты до́стоинъ ли си за го́лѣмо о́течество;

60. Попы́таха Леотѹхі́да: за́що Спарта́ни-тѣ піа́тъ по ма́лко ви́но; а то́й рече: за да си гла́даты́ сами́ ра́боты-тѣ.

61. Сѡла́мна попы́таха: ка́къ мо́жи да са о́удержи́ є́дно ца́рство; а то́й ѡтвѣща́: а́ко гра́ждани-тѣ са по́коря́ватъ на нача́лници-тѣ, а нача́лници-тѣ на за́кони-тѣ.

62. Попы́таха А́нтисо́ена: ко́га па́даты́ гра́довѣ-тѣ и ца́рства-та; а то́й ѡтвѣща́: ко́га вѣ́ки не по́читаты́ до́бри-тѣ чело́вѣцы: и не мѡ́чатъ лѡ́кави-тѣ.

63. Ё́динъ Персі́йскій ца́рь попы́та сла́га-та си ѡт що́ са о́управаты́ коніе-тѣ; а то́й мѡ рече: ѡт ца́рско-то о́ко.

64. Філософ-атъ Антистенъ оучаше, такъ-
вожи богатство да собира всѣкій за себе
си, шото и акѡ сѧ потопаше въ морѣ-то,
ачи излѣжи голъ пакъ да не го загубѧ.

V. Б а с н ы (темсѣли).

1. Когѧ сѧ насѣлимъ много измысламы.

Ѣднѧ оужаднѧла вѣана намѣри ѣднѧ гарнѣ
до половина-та съ вода: тѣѧ нити
вода-та стѣгаше, нити гарнѣ-то да при-
тѣри можаше. Тогази зѣма камачета та
ги напѣща вѣтрѣ и тѣи вода-та сѧ издѣг-
на и тѣѧ сѧ напѣ.

2. Всѣкій мѧмри за неправда-та.

Нѣкои овчѣри си оупѣкоха ѣднѧ овца на
мѧндра-та и сѣднѧха да ѧ ѣдѧтъ. Ёдинъ
вѣлкъ примѣна ѡт тѣмъ, и като ги видѣ
рече: какѧвъ гѣлчѣ шѣше да сѧ дѣгни акѡ
ѧ ѣдѧхъ азъ!

3. Наготи си на вѣрема-то шото шѣ ти потреба.

Прѣзъ зима-та мѣрѧвы-тѣ си вѣдѧха жѣто
ѡт житницы-тѣ и ѣдѧха: а шорец-атъ ги

видѣ и имѣ са помоли да мѢ дадаѣтъ. Пакѣ
тѣи го попытаха: що прави презъ лѣто-то
та не си собра; а той рече пакѣ: тогази
тѣи са засмаха и мѢ рекоха: кога си пала
тогази, сега играй.

4. Който ище много загуба и малко-то.

Една бавичка имаше една кокошка, и
тѣа сносаше ката день. Бавичка-та сака
чи акѡ и доде по много да иде, щѣ начѣни
да сноса дваждѣ на день-аѣтъ. Но като
начѣна да а храни по много, кокошка-та
затастѣ, и начѣна да не сноса нити вед-
наждѣ на день-аѣтъ.

5. Който слѣ мисли, слѡ намира.

Една жена имаше храниници (хизми-
кѣрки) и ги дѣгаше да работатъ тѣкѡ като
попѣаше петѣл-аѣтъ. Но защото ѿѡще имѣ
са дрѣмаше и ищаха да спѣтъ по много,
согласиха са да убѣатъ петѣл-аѣтъ. Подирѣ
това тѣи намѣрѣха по гламо слѡ, защѡ
господарька-та имѣ не знааше вѣки коѣ
врѣмѣ ѣ, и ги дѣгаше частѡ ѿѡще ѡт вечерѣ.

6. Не ищи невозможни нѣща.

Една жаба сѣ примѡли на единъ орелъ да ѿ научи да фѣрка: той и рече чи не е възможно това, защо не има крела. Тѣѡ не послѣиша ѡми пакъ сѣ молаше: тогази ѡ гравна орел-атъ и като ѡ извыши ѡтпѣсти ѡ, и тѣѡ падна та сѣ смаза.

7. Нѣкои хортѣватъ много, а не праватъ нищо.

Согласиѡа сѣ мышки-тѣ да прикачатъ едно званчѣ на котка-та за да ѡ чѣкатъ кога дойди. Но не сѣ намѣри ни една да иди да и го прикачи.

8. Дрѣха-та не прави человекѡ.

На едно магарѣ оумражна да носи дарѡа, и заради това забѡгна ѡт господарь-атъ си. На пѣть-атъ намѣри една кожа лѣсква (асланска) и сѣ ѡбви въ нѣѡ. Тогази сички-тѣ человекѣ и добитаци вѣгаѡа като го видѡѡа. Но подиръ малко начѣна да ривѣ, и тогази го познаѡа, и сѣ притѣкоѡа человекѣ-тѣ та го оуловиѡа и го бѣѡа.

9. Всѣкѣй ище да живѣй.

Една бабичка носѣше дарѣа, и като сѣ
оутрѣди сѣдна да си почини, и рече гдѣ
ѣ смърть-та да дойде да ма свободѣ ѿ
толькози трѣдове! Тѣтакѣ дойде смърть-
та и ѿ попыта: защо ѿ кика; а бибачка-та
и рече: да ми подигнишъ да стѣна.

10. Всѣкѣй сѣка сѣбе си нѣщо си.

Една мѣхѣ кацна на единъ биволь, и
като погѣде малкѣ, попыта го: акѣ ти
тажа тѣраѣ да си ѿтида: а той и рече: нито
като дойде та оугадишъ, нито ма ѣ грижа
акѣ сѣдишъ.

11. Ътъ лакомство-то много лошавинѣ
происхождатъ.

Една гладна лисица сѣ пѣхна презъ една
дѣпка въ една овчарѣска колиба и намѣри
та ѿде тѣраѣ много. Но когато рече да
си ѿтидне сѣ собираше вѣки въ дѣпка-та:
и тѣи дойде овчѣрь атъ та ѿ намѣри и ѿ оуби.

12. Който стрѣва сло на праздѣнѣ дѣри
добра причина (сѣбѣпъ).

Едно ѿгне пѣше вода на една рѣка: а
балк-атъ го видѣ и дойде надъ него да пѣи
и той

и той вода, и, за да намери причина да го изаде, рече мѸ: не ми размѣшай вода-та, а то ѿтѣшѣа, чи рѣка-та не тиче на така. Пакъ ваак-ѣтъ мѸ рече: чѸхъ чи онѣзи година ма си попаржало на майка ми, а то рече, чи тогази ѿще не бѣше сѧ родило. Тогази ваак-ѣтъ мѸ рече: дѸмай какъ щешъ, азъ щѣ та изѧмъ.

13. ДѸкави-тѣ (шнирѣти-тѣ) слò намирѣтъ.

Едно магаре, натоварено сѧ съ соль, като приминѸваше една рѣка, стрепна сѧ та падна: подиръ малко, като сѧ исправи, оугади чи мѸ повлѣкна, защо соль-ѧ сѧ стопи въ вода-та. Други пѣтъ бѣше натоварено съ вѣлна, и като минѸваше една рѣка, лѣгна вѣтрѣ за да мѸ оулѣкни пакъ, но като сѧ напи вѣлна-та, то вѣки не можѣ да сѧ исправи, ами оумрѣ тамъ.

14. На безѸмны-тѣ много минѸватъ презъ глава-та додѣ сѧ навѣятъ.

Врана-та гравна една вѸца съѣранѣе и кацна на едно дѣво да го ѣде. А лисица-та ѧ видѣ и ѿтиде подъ дѣво-та и начѣна

да ѿ хвали и да и дѣла: ѿ коль-ко си хѣ-
бава и напѣга, ты бѣвашъ за царица, но
кажатъ чи си нѣма. Тогази врана-та, за
да покажи чи има гласъ, начѣна да крачи,
и сыраніе-то падна долѡ: а лисица-та сѣ
притече та го гравна, ачи сѣ засмѣ и рече:
сичко-то имашъ, ѿ врано тѣкъ оумъ не
имашъ.

15. Който сѣ трѣди не бѣка сиромѣхъ.

Единъ земедеѣлецъ, като оумираше, рече
на синовѣ-тѣ си, чи има закопано имѣніе
въ лозіе-то та да идатъ да го ископѣтъ.
Подиръ смерть-та мѡ ѡтидоха та прико-
пахъ лозіе-то пѣтъ шѣтъ пѣти, и не намѣ-
риха нищо, но лозіе-то дади много гроз-
дѣе, та го продадоха и зѣха много парѣ,
и тогази познаха оумны-тѣ баѣины си
хораты.

16. Не вѣ овай протѣвник-атъ си.

Ѣтиде вѣлк-ѣтъ при ѡвчѣръ-атъ и мѡ рече:
нитѡ ты си виноватый (кабахатліѣ) та сѣ
карамы нитѡ азъ, а ми кѡчета-та: и акѡ
щѣшъ да сѣ прѡстимъ за напѣдъ и да не

са кармамы, придай ми ги, и ще познайшъ
чи азъ не лѣжа: овчѣрь-атъ го повѣрова и
мѹ ги дади, но подиръ малко калк-ѣтъ,
като изѣде квѣта-та, карма са та разпрѣсна
сично-то стадо на овчѣрь-атъ.

17. Когѧ си помагать челоуѣцы-тѣ
избавать са.

Дойдоха при една рѣка двама челоуѣцы,
един-атъ слѣпъ, а другї-атъ хромъ, и
ищаха да ѧ приминать, но не можаха,
защо един-атъ не видѣше, а другї-атъ не
имаше крака. Тогѧзи мѡдрѡ са согласиѡ
хромы-атъ да восѣдни слѣпаго, ачи да мѹ
казва гдѣ да стѣпа, и тѣи неврѣднѡ при-
минаха.

18. Всяко общество са оупаза когѧ согласиѡ
са трѣдѣтъ сички-тѣ членове.

Скараха са веднаждъ рацѣ-тѣ, крака-та
и сички-тѣ други челоуѣчески ставы съ
чрѣвото (шкѣмбѣта), чи тѣи са трѣдѣтъ да
го хранѣтъ, а то сѣди да ѣдѣ на готово,
то имъ са присмѣ за безѡмїе-то и имъ
рече: чи като зѣмни хранѧ-та не ѧ держи,
а ми

ами пакъ тѣмъ ѿ раздава. Тѣи не го по-
слышаха, ами мѸ рѣкоха да работи-та да
са храни и да не го ѣ грижа за тѣхъ.
Тѣи подиръ малко дни, рацѣ-тѣ като не
мѸ дадоха нищо, начѣнаха да ѡтслабватъ;
тогази са свѣстиха и са молаха на чрево-
то да прѣемни храна-та да не са загубѣтъ,
но бѣше са приминало времѣ-то, защо
нити тѣи можаха да мѸ дадатъ, и тѣи
оумраха сички-тѣ съ чрево-то на едно,
защото не го храниха.

VI.

Различны Істории.

Молчалива молба.

На едно момчѣ бѣха зарачали да не ѣщи
нищо на трапѣза-та. Единъ пѣть го
заборавиха и не мѸ дадоха ѡт едно ѣстїѣ,
а то посѣгна та зѣ соль и агоди предъ себе
си: тѣи го попытаха: за що ти ѣ соль-та;
а то рече: да посолѣ ѣстїѣ-то дѣто ще ми
дадѣте.

И на едно момичинце пакъ тай бѣха
зарачали, и заборавиха веднаждъ та не мѣ
дадоха ѿт едно ѿстїе, а то си прострѣ
рака-та та показваше съ перст-атъ си и
дѣмаше: ѿ този ми дадохте, и ѿ този
и ѿ този . . . ачи прискачаше онози ѿстїе
ѿт което не бѣ ѿло. Тогази го видѣха и
го попытаха: ами не ти ли дадоха и ѿ
този; а то рече: нѣ. Тѣи сѣ замѣха за
оумна-та тѣзи молка и мѣ дадоха.

Воздержанїе.

Ада карійска-та царица, проводи Алезан-
дръ много хѣбави ѿстїа и повари (ахчи)
искѣсни а той ги варна на зать и рече: азъ
имамъ твърдѣ добри повари ѿт оучитель-
атъ мой Леонїда, за пладне, много-то
нощно варвенїе а за вѣчаръ, малко-то плад-
нѣванїе.

Различїе междѣ баща и оучитель.

Часть дѣмаше Алезандръ: по много
самъ долженъ Аристотелъ чи ма научи а нѣ
Філіппъ чи ма роди, защо ѿт тогози прїехъ
живѣанїе, а ѿт оногози добро живѣанїе.

По-

Польза ѿт оученіе-то.

Філіппъ подканаше сына си Аѳанасіа да залѣга да сѣ оучи, заради да не стори много работы, за които той сѣ скорѣаше чи ги ѣ сторилъ.

Кое богатство не сѣ загубѣ.

Димітръ Антиоховъ сынъ, като призе Мегара, и сички-тѣ граждани си заговниха кой що то имаше, найде филозофа Стіпона, и го попыта: що мѣ сѣ загуби; а той ѿтвѣща: нищо, защо никой не може да ми замни добродѣтель-та и оученіе-то.

Истенско благородіе.

Аѳонсъ царь Арагонскій, като мѣ дѣмаше единъ ласкатель и го хвалаше чи ѣ царскій сынъ и царска оунѣка, и царскій братъ, рече: азъ сички-тѣ тѣзи за нищо ги имамъ, защо не сѣ мѣ, ами чѣди: истенско-го благородіе ѣ мудрость-та и оученіе-то.

Царь за гнѣв-ѣтъ.

Като оустарѣ филозоф-ѣтъ Аѳинодоръ, поиска ѿт Августа да го ѿпѣсти да си
иди

Иди на отечество-то, и той го послыша. Когато си втхощаде, помоли мѣ съ Л'у-густъ да мѣ даде за проводѣкъ нѣкой добръ совѣтъ. Тогази рече фѣлософ-атъ: кога си гнѣвенъ, ѿ царю, да не речешъ нищо нити да сторишъ додѣ не причитешъ а, б, в ... Тойзи часъ го оулови Царь-атъ за рака-та и мѣ рече: ѿще ми требашъ и го дарже презъ сичка-та нѣм година, защо знаеще чи най добаръ царь за гнѣватъ е мааніе-то.

Безмѣстна любовь.

Кесарь като видѣ на Римъ нѣкои стран-ницы чи держѣха на рацѣ-тѣ си кѣченца и ги милаха, пристапи при тѣхъ и ги по-пыта: да ли раждатъ по тѣхни-тѣ мѣста жены-тѣ дѣца; съ тази хората ги мамраше чи любѣха допитацы-тѣ, както требаше да любѣтъ дѣца-та си.

Самъ знай всѣкѣй гдѣ го боли.

Павелъ вмілъ Римскій началникъ напѣсти женѣ-та си. Това като чѣха прѣатели-тѣ негови прибраха съ при него и мѣ дѣмаха: дали цѣломѣдрена не е или хѣбава, или

каква погрѣшка стори; защо да ѿ напѣсти-
шъ; Я тоѿ не рачи да изъви причина-та
(сѣбѣп-атъ) заради да не ѿ засрами, ѿми
повелѣ та мѸ донѣсоха вѣтѣш-атъ, ачи
имъ рече: тоѿзи вѣтѣшъ има ли нѣгдѣ
звѣркано; и не ѣ ли хѣбаеъ; но кой знаѿ
гдѣ ми стиска;

Вѣстѣствена Ікона.

Припираха сѧ единъ пѣть Зѣвѣъ и Па-
расъ, кой ѣ по искѣсенъ звѣграфъ. Тогази
Зѣвѣъ исписа единъ грѣздъ толькози доврѣ
щото дохождаха птѣчета-та на околѣ да
го калвѣтъ. Я Парасъ принѣси една ікона
завѣта съ едно тѣнко вѣло толькози до-
карано, щото сѧкаше чѣловѣкъ чи ѣ истен-
ско. Тогази Зѣвѣъ като сѧ голѣмѣаше
іѡще чи излѣга птѣчета-та съ ікона-та си
пристапи при Параса и мѸ рече да издигни
вѣло-то да види ікона-та мѸ. Парасъ го
повѣдана и сѧ позасмѣ, а Зѣвѣъ позна чи
сѧ прѣлѣсти и начѣна да сѧ червѣѿи ѡт срамѣ
и рече: азъ вѣѣра излѣгахъ птѣчета-та, а ты
анѣсъ излѣга мѣне звѣграфа. Сѣтнѣ пакѣ

Зѣв-

зѣвзѣ испи́са є́дно дѣ́тє да держи́ ко́uche съ
гроздѣе, и́ катò вѣде чи́ птичета-та дохо́ж-
даха да калкѣтъ гроздѣе-то разгнѣви́ са и́
рече: по́ доврѣ́ исписахъ гроздѣе-то а́ нѣ́
дѣ́тє-то, за́що́ трѣ́каше да са́ оупла́шатъ
ѡт нѣ́го птичета-та.

Да не слы́шашъ всѣ́кого.

Полѹ́клѣтъ напра́ви два́ і́дола, є́дин-а́тъ
какво́то то́й зна́ше, а́ дрѹ́гї-а́тъ кактò мѹ́
всѣ́кїй рече́ши. Катò ги соверши́ и́знесе́ ги
на є́дно. Тога́зи нача́наха сѣ́чки-тѣ́ да
са смѣ́ятъ за є́дин-а́тъ и́ да хва́латъ
дрѹ́гї-а́тъ: а́ то́й имъ́ рече: то́йзи дѣ́то го
хва́лите напра́вихъ го а́зъ, а́ то́йзи дѣ́то
кори́те напра́вихте го вѣ́и, та заради́ това́
є́́ така́взи.

Шо́ є́́ Чело́вѣ́къ.

Нѣ́кокрѣ́wnъ Ка́прѹ́скїй мѹ́чїтель о́улови́
фї́лосо́фа Аназа́рха сво́его протѣ́вника, и́
повелѣ́ да го гѹ́да́тъ въ є́днѣ́ ка́манна чѹ́-
тора и́ да го хва́тѣ́. А́ фї́лосо́ф-а́тъ тер-
па́ше ѿгкѹ́ и́ дѹ́маше: вѣ́и мѹ́чїтелю, ко́жа-
та Аназа́рхова вѣ́ишъ, а́ нѣ́ Аназа́рха.

Ка-

КАТА ДНѢВНО СВОЙ ИСПЫТВАНІЕ.

Пѣдагогски-тѣ фѣлософи ката дѣнь, като си лѣгнаха, пѣтаха сѣбе си. на кой грѣхъ сѣ противихъ днѣсь и не го сторихъ; кой лошавъ нравъ си оуправихъ; Тѣи трѣба да стрѣва и всѣкѣй челоуѣкъ, който ище да стѣни добръ.

Добра Совѣсть.

Черікалъ като оумираше, рече на прѣѣтели-тѣ свои: радѣвамъ сѣ чи никого не прожалихъ презъ живот-атъ си.

Добро оупотрѣбленіе на оуглѣдало-то.

Сократъ дѣмаше на оученицы-тѣ свои да сѣ оуглѣдватъ частѣ, ачи който сѣ красни да залѣгатъ и да сѣ пахатъ да не сѣ загрохатъ съ лошавы работы, а който сѣ грозни да сѣ трѣдатъ да закрѣятъ оуразна-та грозненѣ съ дѣшевна-та добрина.

Великолѣпенъ дѣръ.

Періалъ поиска ѡт прѣѣтель-атъ си Лезандра дѣсѣтъ таланда (дѣсѣтъ хѣлади рѣѣла) да оужѣни дѣщери-тѣ си, а тои мѣ

дади пѣтдесѣтъ. Дѣсѣтъ ми стѣгѣтъ, рече
Періалъ, а ѿ лезандръ мѣ ѿтвѣща: тѣбѣ
стѣгѣтъ дѣсѣтъ да зѣмнишь, но не ѿ мѣнѣ
да дамъ толькози. Дрѣгѣй пѣтъ едѣнъ до-
варъ воѣнъ мѣ поѣска едѣно маѣко нѣшо, а
тоѣ мѣ дади едѣнъ цѣлъ градъ. Замаѣ
сѣ ѣнзи сиромѣхъ като чѣ това, ѿ рече:
много ѣ това царю на едѣного воѣна, а тоѣ
мѣ ѿтвѣща: но не ѿ на едѣного царѣ.

Общо да бѣди прѣѣтельско-то ѿмѣнѣе.

Теофрастъ като видѣ чи сѣ разхѣждаше
едѣнъ болѣренъ сѣ едѣного сѣтна сиромѣха,
попыта ѣученѣцы-тѣ своѣ: шо сѣ тѣи; ѿ
като мѣ ѿтвѣщаха чи сѣ прѣѣтели, рече: ѿми
защо едѣн-ѣтъ ѣ болѣренъ, а ѣнзи толькози
сиромѣхъ;

Почтѣна-та ѿдѣжда.

Нѣкой фѣлософъ ѿтѣде ѣу едѣного кнѣза,
ѿ слѣги-тѣ като го видѣха сѣ прѣсты дрѣхи
не го ѿставиѣха да вѣлѣзи. ѿ тоѣ сѣ вѣрна
та сѣ ѿвѣлѣчи вѣ красна ѿдѣжда, ѿчи доѣде
пѣкъ: тогази стражѣри-тѣ ѿтворѣха пѣрты-
тѣ ѿ го воспрѣѣха сѣ чѣстъ та го ѣувѣдоѣха.

Като тѣи влѣзи фѣлософ-аѣ, за да сѣ при-
смѣи князю, савѣчи си дрѣха-та, ачи
начѣна да и сѣ поклѣна. Княз-аѣ сѣ по-
чѣди и го попыта: защо прави това: а той
ѡтвѣща: защо-то познахъ чи оу васъ не
почитатъ добродѣтель-та и достоинство-то
а ми красна-та ѡдежда.

Польза ѡт сла жена.

Казватъ за Занѡппа Сократова-та жена,
чи била твѣраѣ сла и гнѣвлива. Единъ
патъ Алкѣвиадъ попыга Сократа: защо
не ѡнапѣстишь; а той мѡ ѡтвѣща: като
терпѣ неѡ въ кащи, научамъ сѣ да при-
терпѣвамъ, кога дрѣги-тѣ мѡ корѣтъ по-
ванъ.

Всѡко неполѣзно хѡдожество трѣба
да сѣ покрѣсва.

Твѣраѣ сѣ чѣдѡха за єдного, чи мѡжа-
ше да прикарава ѡг далече презъ єднѡ малка
дѡпка грахово зѣрно, бѣзъ да зѣрка со-
вѣмъ: неѡ като видѣ ѡлександръ подарѣ го
сѣ єднѡ крѣна грахъ, и рече: за такѡзи
хѡдожество, такавъ дѡръ.

Коѡ войскѡ ѣ страшна.

Хаврісъ Аѡнанскій военачалникъ кажа-
ше: по страшна ѣ една войскѡ рогачи съ
военачалникъ лѣвъ, а нѣ една войскѡ лѣви
съ военачалникъ рогачъ.

Польза ѡт хѡлници-тѣ.

Філіпъ като чѣваше чи го корѣтъ и ѡсѣж-
даватъ Аѡнански-тѣ риторѣ, рече: многѡ
ги благодарѣ заради това, защо ми казва-
тъ погрѣшки-тѣ и ма подканѣтъ да стѡна
по добаръ.

Крѡтость Філіппова.

Подканѣха веднѣждъ Філіппа да си ѡт-
вѣрни на Пелопонисани-тѣ, чи го вѣха похѡ-
лили на Олѡмѣйски-тѣ игри: а той рече:
акѡ тѣи мѣ корѣтъ кога имъ стрѣкамъ до-
бро, какъ щѣ дѣматъ акѡ имъ сторѣ зло;

Голѣма пѡмѣтъ.

Кѡрѡ Персійскѣ-атъ царъ имаше толькази
пѡмѣтъ, щото назокаваше на имѣ сички-гѣ
скѡи началници. И Ѳемістоклѣ поздравля-
ваше всѣкаго Аѡнаннина на имѣ. А Сѣ-

некъ римскій фїлософъ, като чѣвднѣждѣ ѿ
ѣдногѡ двѣ хїлади имѡна, рече ги сѣти
сички-тѣ на ѡустѣ пакѣ тѡи, ѣдно подирѣ
дрѡго вѣзѣ да зѣрка совѣмѣ, и сѡ поуч-
диѡа за товѡ сички-тѣ слышатели.

Чѣсть на пѡ старѣ-тѣ.

Имѡше законѣ на Лакедѣмона да почи-
татѣ дѣца-та не токмѡ свои-тѣ родители
но и всѡкаго пѡ старѣ челоувѣка. Ёдина пѡтъ
вѣха ѡтишли тѣхѡни послѡнницы (ѣлѡи) на
Лѡина и ѡтидоха на Театро-то. Тамѣ дойде
ѣдинѣ старѣ челоувѣкѣ, ѡеиде на врѣдѣ,
и никѡи не мѡ стѡри мѣсто да сѣдни, но
като мина по край тѣхѣ, тѣгѡкѡи тѡи стѡ-
наха та прѣѣха старец-атѣ, и го гѡдиѡа да
сѣдна. Товѡ като видѣха Лѡинани-тѣ,
начѣнаха да си плѣщатѣ рацѣ-тѣ и да ги
хвалѡтъ. Тѡгѡзи ѣдинѣ ѿ Лакедѣмонани-
тѣ рече: Лѡинани-тѣ познаватѣ добрѡ-то,
но не го стрѣватѣ.

Любѡтрѣдани ѡучениѡы.

Клеѡндѣ ѡученикѣ Хрѣсѡповѣ не имѡше
сѡсъ ѡѡ да живѣи та да читѣ, ѡми хѡдѡше

нощѣмъ да кади вода изъ единѣ кааденецъ, и
а разносаше изъ кашѣа-та та изваждаше
хлѣб-атъ си, а денѣмъ ходаше на оучилище-
то та четаше. А Евклідъ са вѣлачаше въ
жѣнски дрѣхи и ходаше нощѣмъ скръітомъ въ
Мѣгара на Аѣина при Сократа да са оучи,
защо бѣха повелѣли Аѣинани-тѣ: акѡ са
оубови нѣкой Мѣгарецъ въ Аѣина да го
оубивать.

БИБЛИОТЕКА

Смирѣны-Тодоръ П. Пловчевъ

Агадокаъ баше гранчѣрьскій сынъ: но
толькози мѡ помогна честь-та, шото стана
царь на Сікеліа. И защото са боаше да не
стани горделивъ въ това благополѡчїе, по-
велѣ да мѡ слѡгаты на трапѣза-та мѡжде
златѣны-тѣ садины и прѣстаны, заради да
мѡ дохожда на оум-атъ и бащено-то мѡ
состоанїе.

Колька сила има въхрананїе-то.

Лакедемонани-тѣ не са грижаха да въ-
хранатъ добръ чада-та свои, а тѣхнї-атъ
царь и законоположителъ Лѡкѡргъ, за да
ти подкани на това дѣло, зѣ въ една кѡчка

авѣ

двѣ кѹченца и ги ѿтхрани различно: едно-
 то навчи да тича подирѣ добитаны-тѣ, и
 да ги лови, кога ги пристигни, а друго-то
 навчи да сѣди въ каѣи, и да ѿде многу.
 Като ги тѣи ѿтхрани и навчи, привика
 единъ дѣнь Лакедемонани-тѣ въ двор-атъ
 си, ачи повелѣ да принсѣтъ двѣ-тѣ кѹче-
 та. Тогази сложи предъ тѣхъ една па-
 ница съ ѿстѣе, и единъ заѣцъ, и тѣтакси
 едно-то кѹче сѣ въѣтна да лови заѣц-атъ,
 а друго-то ѿтѣде да лѣчи ѿт паница-та.
 Лакедемонани-тѣ като глѣдаха това чѣ-
 даха сѣ, и незнаѣха защо го прави царь-
 атъ, а той начѣна тогази да имъ дѣма тѣи:
 видите ли, ѿ мъжѣе Лакедемонани, тѣзи
 двѣ-тѣ кѹче-та, тѣи сѣ ѿт една майка и
 ѿт единъ баѣа, но заѣцѣто ги азъ раз-
 лично ѿтхранихъ, заради това едно-то
 тича подирѣ лов-атъ, а друго-то на па-
 ница-та. Тѣи и вы акѡ добрѣ ѿтхрани-
 ните дѣѣа-та си, щѣ станатъ добри и
 достойни за всѣка добра работа, акѡ ли
 не, тѣи щѣ станатъ развратѣни и лѣкави,
 и на това вы щѣ вѣдите причина (себѣпъ),

защо сичко-то произхожда ѿ ѿтхрани-
ніе-то.

Крѡтость Періклеова.

Единъ оумраженъ человекъ корі предъ
сички-тѣ Ламинани и хвали начальника и ри-
тора Перікла, и защото тойзи терпаше,
хвалинк-атъ не млакна цѣлъ день. Като
мракна Періклъ трагна да си ѿтиди оу-
тѣхъ, и той варваше подиръ него и бѣлваше
безъ чѣтъ хвали врагъ него. Началник-атъ,
като си вѣзди ва кѣши, повелѣ на слѣга-
та си да запали финеръ-атъ и да иде да
непроводи человекъ до кѣша-та мѡ.

Ненадеждана молба.

Александаръ сѣ бѣше накарналъ да разсѣпи
град-ѣтъ Ламуакъ, защото сѣ бѣха на срама
мѡ. Ѣтъ него градъ бѣше Анезамѣнъ не-
гов-атъ риторическій оучитель, той и хлѣзи
тогази да иди да сѣ помолѣ на царъ-атъ
да ги прости: но Александаръ токъ като го
видѣ: заклѣ сѣ чи не щѣ стѡри шото щѣ
мѡ поѣше. Тогази онзи мѡдаръ человекъ
начѣна да мѡ сѣ моли да разсѣпи град-ѣтъ,
и АЛЕ-

и ѿ лезандръ като чѹ това, толькози заради
клятва-та, колькото и заради оумна-та
тази молба прости Ламѹакани-тѣ.

Ѣвтіна мѣдрость.

Діонѹсъ Сікелійскій царь ѡтиде да сѣ
разхожда єдинъ дєнь изъ панаирь-атъ, и
като глѣдаше стоки-тѣ што сѣ продаваха,
видѣ єдного фїлософа, и ѡтиде при него
та го попыта шо продава; а той рече, мѣ-
дрость. Ями какъ ѿ продавашъ; рече мѣ
царь-атъ: по хїлѣда гроша, ѡтвѣща фїло-
соф-атъ. Тѹтакси повелѣ Діонѹсъ та мѣ
дадоха толькози пары. Я фїлософ-атъ мѣ
рече: „што правишь прави го оумнѹ и
„мысли за сѣтнена-та.“ Царь-атъ сѣ за-
радка за това и си ѡтиде. Подиръ нѣколи-
ко врѣмѣ неговѣ-тѣ началници сѣ согласиѣха
да го оубїятъ, и придѣмаха белбѣрь-атъ
неговъ съ пары да го заколи, като го
брасни. Но той като ѡтиде при царь-тѣ и
вѣдаше брасничѣ-тѣ и си мѣслаше да го за-
коли, царь-атъ тогази, както си дѣмаше
частвѹ, рече „што правишь прави го оумнѹ
„и

„и мѣсли за сѣтнѣна-та.“ ѿ тѣзи хораты толькози сѣ стрѣсна бѣлвѣрь-атъ, шото ѿстави тѣтакси та паднаха брасничи-тѣ ѿ рака-та мѣ, и припадна на царь-атъ та мѣ сѣ молаше да го прости: и мѣ приказа сичка-та работа. Діонѹсъ, като тай оупази живот-атъ си, зарадва сѣ многѣ чи кѣпн тѣзи хораты ѿт фїлософ-атъ, и мѣ проводи тогази їѡще дѣрове, защо сѣка чи не бѣше мѣ исплатилъ доволнѣ.

Израдно ѿтмирѣнїе.

Лѹкѣргъ придаде на лакедемонѣни-тѣ израдин закѡни, но на єдинаго развратѣна юноша сѣ видѣха невгодни, та заради това той оудѣри съ єдно дрѣво законоположитѣлѣ, и мѣ извади око-то. Я хора-та го оуловиѣха тѣтакси и го придадоха Лѹкѣргѣ да го мѣчи кактѡ щѣ. И той го зѣ та го завѣде въ кѣша-та си, и го имаше като сѣнѣ, и частѣ мѣ дѣмаше: многѣ сѣмь благодарѣнѣ кога прощавамъ дрѣги-тѣ, и кога сѣмь блѣгъ и смиренѣ. Юнош-атъ ѿт това только зи сѣ оукротѣ и оумирѣ, шото,

то, акѡ бѣ възможнѡ, ищаше да стѣни
 като Лѹкѡрга. И заради това ѡтмщеніе
 сички-тѣ хора са чѣдѣха, а юношѣ ать имѣ
 дѣмаше, чи тѣи го по горчичѡ мѣчаше, а
 не акѡ го ѡубѣаше: защо акѡ мѣ ѡубѣаше,
 каже, веднажѣ щѣхъ да притѣгла болестъ-
 та и щѣхъ да ѡумра, а сѣга ката дѣнь ми
 са кѣса сердце-то като го глѣдамъ слѣпа,
 и си помысла чи азъ ѡуслѣпихъ єдного
 толькози добра челоуѣка.

Израденъ Самодѣржецъ.

Тѣтъ римскій самодѣржецъ бѣше тѣрдѣ
 челоуѣколюбецъ и крѣтакъ, щото не враща-
 ше никого ѡускорѣна ѡт палати-тѣ скѡй.
 Единъ пѣтъ стѣна да вечерѣ, и като мѣ
 дойде на ѡум-атъ, чи презъ него дѣнь не
 бѣше сторилъ ни єдно добро, рече: ѡ прѣм-
 теи загубихмы днешні-атъ дѣнь.

Вѣренъ намѣрникъ.

Нѣкой сѣгенъ сиромѣхъ намѣри єдинъ
 дѣнь єднѣ кисѣ са съ сто жѣлтицы, и си
 помысли чи тѣи парѣ не са негови, а ми
 трѣба да издари тѣхні-атъ господарь и да

мѸ ги даде. Ътиде та намери прѡтогерь-
 атъ (теллаин атъ) и го проводи да вика
 изъ грѣа-тъ: който си е загѡвилъ киѡа съ
 пары да дойди да си ги зѣмни. Человѣк-
 атъ който баше загѡвилъ тѣзи пары скор-
 баше са тѡрдѣ, и не знааше какво да пра-
 ви, но като чѸ прѡтогера зарада са и
 ѡтиде та намери оногѡзи человекѡ, и мѸ
 каза какѡа баше киѡа-та и пары-тѣ. То-
 гази сиромѡх-атъ ѡ изѡади, та мѸ ѡ даде,
 а той бракнѡ та изѡади да мѸ даде двѡде-
 сѡтъ желтицы и го благодарѡше чи мѸ каза
 киѡа-та, а сиромѡх-атъ не ги рачи: даде
 мѸ дѣсѡтъ, а той пакъ не ги рачи. Тогази
 начѣнаха да са каратъ и да са припиратъ, и
 наѡ сѣтнѣ рече человекѡ-атъ: азъ не самъ
 си загѡвилъ нищо, и тѡзи киѡа е твоѡ.
 Тогази сиромѡх-атъ зѣ токѡѡ еднѡ жел-
 тица и ѡ разѡади на просѡцы-тѣ.

Заѣ ѡтхрѡнено-то дѣтѣ.

Нѣкоѡ начѡлница имаше еднѡ дѣтѣ и мѸ
 са тѡрдѣ радѡаше, и всѡкога мѸ даѡаше
 щото поѡщѡше за да не го ѡускорѡѡа и

тѣи за мѣлко врѣмѣ то дѣтѣ стѣна ѣдинѣ
 малѣкъ мѣчитель. Мѣжѣ-тъ на тѣзи женѣ
 и нѣйни-тѣ родитѣли и дѣмаха, чи тѣвѣрѣ
 слѣ стрѣва като тѣи гѣли дѣтѣ-то, но
 напразднѣ. Ѣдинѣ день чѣва тѣмѣ ѡт кѣши
 чи дѣтѣ-то и сѣ трашка на двѣра и рывѣ,
 тѣтакси сѣ притѣча на прозѣрица и гѣдѣ
 чи то сѣ дрѣшеше по лицѣ-то и ищѣше ѣдно
 нѣщо ѡт слѣга-та, и звѣка ѡт прозѣрица
 да мѣ дадѣ шото ищѣ, а тои и рѣче да доидѣ
 тѣмѣ да мѣ го дадѣ. Като чѣ тѣзи хорѣты
 женѣ-та, разпѣли сѣ ѡт гнѣвъ и рѣче мажѣ
 си, да идѣ сѣсъ нѣмѣ да бѣи слѣга-та и да
 го испадѣи, и тои стѣна та ѡгидѣ, а дрѣгнѣ-
 тѣ чѣжди чѣловѣцы, които хорѣтѣваха съ
 нѣго ѡгидѣха да гѣдѣдѣтъ ѡт прозѣрицѣ-ѣтъ.
 Като слѣзѣха мѣжѣ-ѣтъ и женѣ-та на двѣра,
 видѣха чи сѣиѣ и мѣ гѣдѣдѣше мѣсѣцѣ-ѣтъ
 въ вода та и ищѣше да мѣ го дадѣтъ. То-
 гѣзи начѣнаха сѣчки-тѣ да сѣ смѣѣтъ, и
 начѣлница-та познѣ колъко бѣше прѣлѣстѣна,
 и ѡт тогѣзи испрѣви дѣтѣ-то си, защо бѣше
 ищѣе малѣко, и го направи тѣвѣрѣ дѣвѣра чѣло-
 вѣка. На мѣного мѣйки трѣба такѣвъ слѣчай.

СѢДИЛИЩЕ ЯРІОПАГЪ.

На Ядіна имаше едно твърдѣ праведно
сѣдилище Яріопагъ. Тамъ, заради да не
согрѣшавать нѣкога сѣдници-тѣ, кога глѣ-
дате нѣкого чи плачи и са моли, сѣдѣха
нощѣмъ въ темнені-та, и, безъ да са знаатъ
по междѣ си, всѣкий пишаше на една пи-
наида както мѣ са виждаше праведно.
Тамъ оусѣдиха веднѣждѣ едно дѣте на
смѣртъ, чи вѣдѣше очи-тѣ на врапчѣта-та,
защо сакаха чи акѣ порастѣше шѣше, да
стани твърдѣ солъ и немилостивъ чело-
вѣкъ. Тѣи сѣдници испѣтѣха всѣкого града-
нина ѿт що живѣи, и не ѿставаха нѣкого
да сѣди празенъ.

Какви трѣба да са сѣдници-тѣ.

На Егѣпетска-та Ойва, дѣто са приви-
раха сѣдници-тѣ, имаше направини Ідоли
безъ рацѣ и очи-тѣ имъ наведѣни, и съ това
показѣха чи единъ сѣдникъ не трѣба да
пріема даръ, нити да глѣда на лице чело-
вѣцы-тѣ, които са сѣдѣ-тъ.

Как-

Какво е липцваніе-то солнечно.

Періклъ славенъ военачалникъ когато вла-
дѣше въ корабла слѣчи са да са закрыи
слонце-то. Тогѣзи начѣна да са скорби
корабленачалник-атъ и да дѣма да не ходѣ-
тъ, чи не е на добро, а Періклъ, защото
знаеше естѣвенна-та причина, фари си
дрѣха-та та мѣ заки очи-тъ и го попыта:
това на добро ли е или на зло; и той ѿт-
вѣща, чи не е нити на добро, нити на зло.
Ами, рече пакъ военачалник-атъ, и това е
таккози, но онова нѣщо (сирѣчь мѣсѣц-
атъ) което закрыи слонце-то е по голѣмо
ѿт дрѣха-та ми.

Благородно прѣательство.

Когато оумираше Евдамидъ, ѿставаше
майка си и дѣщерѣ си въ крайно сиромѣ-
шество, но советѣмъ не са грижаше за това,
защо знаеше сердца-та на свои-тъ прѣ-
тели Арета и Харізенѣ. Направи инди
тойзи достопамятний завѣтъ. „Ѻставамъ
„Аретѣ да глѣда майка ми додѣ оумрѣ, а
„Харізенѣ да оужени дѣщерѣ ми колкото

„мо-

„МОЖЕ ДОБРѢ: АКО ЛИ ОУМРѢ НѢКОЙ ѠТ
„ТѢХЪ, ОНЪИ ДА ВОСПРІЕМНИ НЕГОВ-АТЬ ДОЛГЪ.“
ДВАМА-ТА ТѢЗИ ПРИАТЕЛИ СѦ ПОКАЗАХА ДОСТО-
ЙНИ НА СВОѦГО ПРИАТЕЛА, НО АРѢГЪ ОУМРѢ
ПОДИРЪ ПАТЬ ДНИ; А ХАРИЗЕНЪ ВОЗПРІЕ ДА
ГЛѢДА И МАЙКА МЪ, И ОУЖЕНИ ДАЩЕРА МЪ ВЪ
ЕДИНЪ ДЕНЬ И ЕДИНЪ СѦСЪ СВОѦ-ТА.

КОЙ Ё БЛАГОПОЛУЧЕНЪ.

ПОПЫТАХА СФКРАТА, ДА ЛИ Ё БЛАГОПОЛУЧ-
ЧЕНЪ ЦАРЬ АРХЕЛАЙ ПЕРДИКОВ-АТЬ СЫНЪ, КАК-
ТО ГО СѦКАТЬ ХОРА-ТА; А ТОЙ ѠТВѢЩА: НЕ
ЗНАѦ, ЗАЩО НИКОГА НЕ СѦМЪ ХОРТѢВАЛЪ СЪ
НЕГО. А ТІИ МЪ РЕКОХА: ЧИ НЕ МОЖЕШЬ ЛИ
ИНАКЪ ЗНАИ; НЕ МОГА, РЕЧЕ СФКРАТЪ. А МИ,
РЕКОХА МЪ ПАКЪ, НИТИ ПЕРСІЙСКАГО ЛИ ЦАРѦ
МОЖЕШЬ ДА РЕЧЕШЬ БЛАЖЕНА И БЛАГОПОЛУЧНА;
КАКЪ МОГА, ѠТВѢЩА ФІЛОСОФ-АТЬ, ДАРЕКА ИЛИ-
ТАИ ИЛИ ОНАИ ЗА ЕДНОГО, ДОДѢ НЕ ЗНАѦ КОЛѢКЪ
Ё ДОБРЪ И ОУЧЕНЪ; ЗАЩО АЗЪ ЗНАѦ ЧИ ТОКМУ
ДОБРИ-ТѢ И ПРАВЕДНИ-ТѢ ЧЕЛОВѢЦЫ СѦ БЛА-
ЖЕНИ И БЛАГОПОЛУЧНИ, А ЛЪКАВИ-ТѢ, АКО
ЩАТЬ БЫ И ЦАРІЕ, ТРЕБА ДА СѦ СЛОПОЛУЧНИ
И ОКАЖИ. И ПАИ, РЕКОХА ТІИ ТОГАЗИ, СЛО-
ПОЛУЧ-

полѹченъ ѣ и царь Архелай, а Сократъ рече: аки не ѣ добръ и праведенъ, треба да ѣ злополѹченъ.

Безѹмникъ.

Нѣкой си са разхождаше въ една градина, и като глѣдаше една голѣма тиква на единъ тѣнакъ корень, а дрѣвны крѣщицы на едно голѣмо дрѣво, рече: каква неприлика! тѣзи тиквы требаше да висатъ въ тѣзи крѣша, а крѣщицы-тѣ да са на тѣзи тѣнки корени. Подиръ малко время мѣ са придрама, и си легна да спи подъ крѣша-та. Като спаше повѣа единъ вѣтаръ и сабори много крѣши, една въ тѣхъ падна на носа мѣ та го сагоди. Той стана тѣтакси, и като видѣ чи мѣ течѣ кровъ, рече: ами що щахъ да пата аки паднаше тѣзи тиква на мене! вѣистена азъ самъ безѹменъ и не знаа що хортѣвамъ, Богъ создади и наредди сички-тѣ нѣща съ безкрайна мѣдрость.

Братска любовь.

Скиаѹръ Скиаскій царь когаго оумираше повелѣ та мѣ принѣсоха единъ сполъ копѣа

(ма-

(мажарацы) ѿгкѡ вѣрзани, ачи привика
 осмидесѣтъ-тѣхъ свои сынове и имѣ повелѣ да
 прикарша-тъ тойзи снопъ: като сички-тѣхъ
 са мѣчѣха и никои неможи да го прикарши,
 зѣ той сноп-атъ и го развѣрза, ачи начѣна
 та икарши едно по едно сички-тѣхъ копѣа.
 Тогази имѣ рече: „видите ли какъ сноп-
 „атъ кога ѣ свѣрзанъ бѣва ѿгкѡ, а кога
 „са развѣрзи прикарша са леснѡ; Таи и
 „вие акѡ живѣйте вси соединѣни сѣсъ брат-
 „ска любовь и согласіе, на единъ против-
 „никъ, не щѣ можи ви развали, акѡ ли са
 „сподѣлите, щѣ встаните безсилни и всѣкій
 „щѣ ви побѣждава.“

Израдно прѣательство.

Дамъ и Фінтъ и двѣма-та Пѣлагорски фѣ-
 лософи толкази любовь имаха помеждѣ си
 щото един-атъ са вѣрече да оумрѣ за дрѣ-
 гаго на едно такѡзи сѣченіе. Діонисъ Сѣ-
 келійскій мѣчитель: запрѣ въ темница-та
 дама, и щѣше да го оубіи: а той мѣ са
 помоли да го вѣгнѣсти да иди до село-то си,
 да са види сѣсъ жена-та и чада-та свои, и

да ги нареди както трѣба, ачи тогази да дойди да оумре. Като чѣ това негов-атѣ прѣѣтель Фінтъ дойде при царѣ и мѣ сѣ рече да вѣстани въ темница-та вмѣстѣ своѣмъ прѣѣтеля додѣ сѣ вѣрни. Мѣчитель-атѣ тогази вѣтѣсти Дѣма, но рече, акѣ до толькози дни не дойди Фінтъ, щѣ оубѣе неѣго. Когато сѣ совершѣваше времѣ-то и Дѣмѣ ѣще не сѣ виждаше да дойди, сички-тѣ сѣ смѣаха Фінтъ, а той безъ смѣщеніе имѣ кажаше чи щѣ дойди. Като сѣ исполни времѣ-то и го извождаха да го заколатѣ, видѣха Дѣма чи иди течешкомѣ. Това като видѣ Діонѣсъ почѣди сѣ и прости живот-атѣ Дѣмѣ, но имѣ сѣ помѣли да иматѣ и неѣго за трѣтаѣго прѣѣтеля.

Мѣчительско благополѣчїе.

Дѣмоклѣ хѣлаше тѣврдѣ царѣ Діонѣса пѣрваѣго и дѣмаше всѣкоѣа чи ѣ тѣврдѣ блаженѣ и благополѣченѣ, заѣщо ѣ царѣ и имѣ красни и голѣми пѣлѣти и толькози дрѣги добринѣ. Като чѣ това царѣ-атѣ, привика го и мѣ рече: щѣшь ли Дѣмокле да оубѣсишь вѣтѣ мой-то благополѣчїе; а той вѣтѣща, чи тѣвр-

твърдѣ желай и ище. Тогази царь-атъ по-
велѣ да го заведатъ въ царски-тѣ палати,
и да го гѣдѣтъ на златъ одръ, и да ѿверѣ-
дѣтъ кѣша-та мѡ съ златы и сребрены са-
дины, и на трапѣза-та мѡ да предстоѣватъ
млади и красни юноши, и да праватъ шото
имъ рече: положиха ѿще на вѣдѣ всѣкаквы
добры мирѣзмы, и мѡ приносѣха различни
нѣстѣа. Дамокль не можаше да сѣ нарадѣва,
а Діонисъ повелѣ та провѣсиха изъ таван-
атъ една сѣвѣа вѣрзана съ единъ конскій
космъ. Като ѡ видѣ Дамокль разтрепѣра сѣ
ѡт страхъ, и не глѣдаше вѣки нити зла-
тѣны-тѣ и сребрены-тѣ сѣдины, нити дрѣги-
тѣ оукрашенїа, нити смѣаше да посѣгни
на трапѣза-та, ами начѣна да сѣ моли сѣсъ
сѣлзы Діонисъ да го ѡстави да си ѡтиди, и
мѡ дѣмаше, чи ѣ по благодаренъ да живѣи
мирно междѡ прости-тѣ человекы, а не ве-
ликолѣпно като царь и исполненъ ѡт страхъ.

Никой да не рече какъ сѣмъ, ами какъ ще сѣмъ.

Крисъ оубѣде Сѡлѡна въ сокровище-то
свой и мѡ каза свой-то именїе, а чи го по-

пыта: да ли ще са намери на свѣтъ-аѣ
нѣкой челоуѣкъ по блаженъ и по благопо-
лѣченъ ѿ него; А Сѡлунъ ѡтвѣща: ви-
ждамъ царю, чи много чѣстъ и слава и имѣ-
нїе имашъ, но не мога та назова блажена
доде не оумрѣшь благополѣнъ. Като чѣ
царь-аѣ тѣзи рѣчи присмѣ са Сѡлунъ,
и мѣ рече чи не разбира що ѣ благополѣ-
чїе. Подиръ малко время дїгна кой (цѣнкъ)
срѣщъ него Кѣръ Персїнскї-аѣ царь та го
повѣди и го оулови жива, ачи повелѣ да
го мѣчатъ, и най сѣтнѣ да го изгорѣтъ
предъ сичкї-аѣ народъ. Тогази Крисъ,
като го вотнозаха ѡбвѣрзана да го изго-
рѣтъ, смысли Сѡлуновы-тѣ хораты и на-
чѣна да вика высокъ: ѡ Сѡлуне! Сѡлуне!
Сѡлуне! Като чѣ това Кѣръ, повелѣ та го
привѣдоха предъ него и го попыта, защо
вика тѣи; А Крисъ мѣ приказа своѣ-та
Історїа. И Кѣръ като а чѣ оумилостиви
са на него и го ѡтпѣсти, и презъ сичкї-
аѣ си животъ го има на почете, защо мѣ
дойде на оум-аѣ колько не постоянно ѣ
челоуѣческо-то состоѣнїе.

Філіппъ и Арістотель.

Філіппъ баше голѣмъ Македонскій царь и като са роди сынъ мѢ Александръ не са зарадѣва толькози чи мѢ са роди сынъ колькото чи са роди додѣ живѣаше мѢ ары-ать Арістотель, шото ѡт негова-та мѢдрость шаше да са просвати. Това можемъ да познаймъ ѡт едно негово писмо, което той проводи на філософ-ать.

Філіппъ поздравлява Арістотела.

Да знайшь чи ми са роди сынъ и благодарѣ Богъ не толькози чи ми го подари, колькото чи ми го подари додѣ живѣи мѢ ары-ать Арістотель, защо ѡт него сынъ ми шѣ са навчи да стани добръ и смиренъ. И са надѣж чи шѣ го изъчишь и шѣ го направишь достойна за отеческо-то си царство. Заравствѣи.

Антигонъ и Зинонъ.

Македонскі-ать царь Антигонъ знааше колька полъза приносѣ оученіе-то на едно царство, заради това проводи до Зинона Стоическаго філософа да го вика да дойде
при

при него, и мѸ писа това посланіе (писмо).
 Язъ та заминѸвамъ на имѣніе и слава, но
 ты си по горенъ ѿ мене съ твоѧ-та мѸ-
 дрость и оученіе, заради това ти са мола,
 да дойдишь при мене, и да ма имашь за
 оученика, и тай ты ще бѸдишь учитель и на
 сички-тѣ шото са пѸдъ моѧ-та власть.

Совѣсть-та ѣ сѸдникъ челоуѣкъ.

Івѣка стѣхотворца оуловиѧ влахви (хай-
 дѸти), и катѸ щѧха да го заколаѧтъ, той
 не имаше никого да мѸ помѸгни, но видѣ
 жѣрави чи минѸваѧ и имъ са помѸли, да
 ѿтѧрнатъ на влахви-тѣ. Подиръ нѣкой дѣнь
 тѣи ѿтидоѧ въ градъ-ѧтъ ѿ дѣто бѧше и
 Івѣкъ: и катѸ са разхождаѧ изъ хора-та ви-
 дѣѧ чи минѸватъ жѣрави, и рѣкоѧ поме-
 жаѸ си: ѣто Івѣкови-тѣ ѿмстители. ЧѸха
 тази рѣчь хора-та шото бѣѧ тамъ близо
 и ги попытаѧ, шо поманѸватъ Івѣка; Я
 тѣи тѣтакси са оуплашиѧ, промениѧ ли-
 це-то си и не знаѧха шо да рекѧтъ. Хора-та
 са почѸдиѧ за това и начѣнаѧ да ги испѣ-
 тѸватъ, и най сѣтнѣ познаѧ чи тѣи бѣѧ
 оубѣ-

оубіли Іяіка, и тѣи ги изклаха. Нѣкой дрѣ-
 ги человекъ на има бѣше оубілъ скръ-
 томъ баща си. Подиръ нѣколко время ѡт-
 иде да иде оу єдинаго своего пріѣтеля,
 тамъ видѣ подъ страхъ-та єдно лѣшови-
 ческо гнѣздо и го сабори. Хора-та мѣ дѣ-
 маха: человекъ що ти стрѣхатъ тѣзи гадин-
 ки та ги оубивашъ; а той ѡтвѣща: не чѣ-
 вате ли, чи тѣи лѣжатъ и дѣматъ чи азъ
 самъ оубілъ баща си; тѣзи рѣчь са чѣ чакъ
 до царь-атъ: тогази той повелѣ та запраха
 єногози человекъ, и за малко время го на-
 шили да исповѣда чи той бѣше оубілъ баща
 си, и повелѣ та оубіха и него.

Никой не постига Божі-атъ промышль.

Нѣкой добръ человекъ, като мѣ са сла-
 чиха много бѣди, начѣна да са размысла и
 да говори къ себе си: да ли мысли Богъ за
 человекъски-тѣ работы или нѣ; и подиръ
 малко видѣ послѣдны-атъ сонъ и са оутѣши.
 Ізъви мѣ са чи като варѣше изъ єдинъ пѣтъ
 загуби са и не знааше гдѣ да ѡтиди, то-
 гази излѣже єдинъ человекъ и мѣ са шѣрече

да го заведе дѣто шѣ. Тѣи трагватъ два-
 ма-та на едно, и като мракна стигнаха на
 едно село и влѣзоха въ една къща. Домо-
 владыка-та (евсѣйѣа-та) бѣше добръ чело-
 вѣкъ и ги воспрѣ съ радость та ги нагости
 колькото добръ можаше, но като станаха
 наутрѣ да си ѡтидатъ другарь-атъ мѡ ѡт-
 крадна една злата чаша. На вторы-атъ дѣнь
 ѡтидоха оу единого зла и лукава чело-
 вѣка, който едвѣмъ ги воспрѣ, и другарь-
 атъ ѡстави тамъ чаша-та. Въ третѣ-атъ дѣнь
 спѡха оу единого блага и благочестива чело-
 вѣка и приминаха добръ, но като си ѡт-
 хождаха на оутрѣ другарь-атъ мѡ гѣди
 ѡгнь та запали къща-та мѡ. На четвѣрты-
 атъ вѣчаръ ги воспрѣ пакъ единъ добръ и
 любостраненъ чловѣкъ, и ги нагости коль-
 кото можѣ добръ, и наутрѣ, като станаха
 да си ѡтидатъ, проводи единородного сы-
 на своего да ги испроводи, но като ѡти-
 доха до рѣка-та другарь-атъ мѡ бѣтна мом-
 чѣ-то ѡт мост-ѣтъ та го оудѣви. Тогази са
 разгнѣви онзи чловѣкъ и мѡ рече: иди са
 махни ѡт мене, по добръ ми ѣ да са гѣба

самъ а не да самъ съ тѣзе. Но тойзи часъ
го оугрѣа една свѣтлина и другарь-атъ мѡ
стана като солнце и мѡ рече: „Кога не зна-
„ишь не оусѣждавай Божїа-тъ промыслъ.
„Злата-та чаша бѣше намазана съ оутрава,
„та заради това а зѣхъ ѿ онагѡ добра че-
„ловѣка и а дадохъ лѣкавомѡ. Я добродѣ-
„тель-атъ онзи челоуѣкъ коѣто запааихъ
„каша-та, кога а разкопава щѣ намери име-
„ниѣ, и таи щѣ можи да стори по много
„доврины. Пакъ дѣтѣ-то щѣше да стани
„солъ и развратѣнъ челоуѣкъ и щѣше да
„оубїи ваща си. Сѡт нынѣ инди и послѣ
„покланай са Богъ и не оусѣждавай негов-
„атъ промыслъ“. Во истина тойзи сонъ
ѣ чѡденъ и всѣкъ челоуѣкъ може да познай,
чи много нѣща испѣрѡ са виждатъ намъ
злѣ, но сѣтнѣ, като добрѣ приаиримъ,
познавамеы чи тїи бѣли намъ полѣзни.

Беликодѡшны-атъ Камїлъ.

Камїлъ мѡжественъ римскїй военачалникъ
бѣше град-атъ Фаліски. Въ тойзи градъ
дѣца-та четѣха на общо оучилище. Единъ

дѣнь

дѣнь ги изведе оучитель-атъ тѣхенъ изъ
 град-атъ да штидаты да са поразходаты.
 Като излѣзоха той полѣгка полѣгка ги шда-
 лечи шт град-атъ и ги завѣде та ги приади
 на Римляни-тѣ: и като ги представиха предъ
 Каміла, оучитель-атъ мѸ рече: Ё то, ш вое-
 началниче, чи ти приносамъ побѣда безъ
 крокопролітїе: тѣзи дѣца са все колѣрски,
 и баши-тѣ тѣхни шѣ ти приадады град-
 атъ за да не ги извѣшь. Като чѸ Каміла
 тѣзи рѣчи разпалиса шт гиѣвъ срашѸ лѸ-
 кавагѸ тогѸ и злодѣйца человека, повелѣ
 та мѸ варзѣха рацѣ-тѣ на опаки, и дадоха
 тоаги на дѣца-та, ачи ги проводи да го за-
 караты бѣйшкѸмъ въ град-атъ при свои-тѣ
 баши. Това като видѣха Фалскани-тѣ,
 повѣдиѣха са шт толькази добродѣтель, и
 штѣорѣха порты-тѣ та са приадоха Ка-
 міла.

VII.

Ф Ѹ с і ч е е к и О к а з а н і я .

С о л ь .

Соль-та ѣ илн ѣстѣственна илн прѣвина.
Намиратъ сѧ пещеры (маары) ѡт които
копѣатъ камени соль. Друга соль става ѡт
морскѧ-та пѧна кога ѡстани междѸ камени-
тѣ по край морѣ-то. А прѣвина-та соль ѣ
различна, зашѸ нѣкомъ вѣдатъ като прика-
рѣтъ морскѧ-та вода, а друга, като разлѣ-
атъ тази вода въ трапища, ачи исѧхни ѡт
солнце-то. А по нѣкомъ мѣста извирѧ со-
ленѧ вода като прѣсоль, и ѡт неѧ прѣватъ
соль.

К а ф ф ѣ .

Каффѣ-то ѣ костилька и сѧ рѣжда по
ѡвошки; на вѣтхо-то врѣмѧ го знаѧха токмѡ
въ Арабистѧнѣ, но когато начѣнаха да го
оупотребѣватъ многѡ, сирѣчь прѣдѸ сто-
тина години, насѣѧха го на врѣдѸ по то-
пли-тѣ мѣста. По Еурѡпа стѧва колькото
пѧтъ лахти високо, а въ Арабистѧнѣ двана-

десѣтъ. Тази оубошка има всѣкога зелѣни
листи и цвѣтъ, и ражда плодъ като дълго-
лики чераши, въ които има двѣ зерна слѣ-
пени, като вѣлъ бобъ. Когѣ оубиратъ тойзи
плодъ свшѣтъ го на рѣгоски, ачи го стрѣ-
шаватъ, та мѣ изваждатъ шѣшлѣпки-тѣ,
и като пакъ го добръ изсвшѣтъ проваждатъ
го на самъ. Това пѣтѣ полъзова, кога го
пѣи челоуѣкъ мѣрнѣ (съ караръ) и рѣдкѣ,
а инакъ вреди и най многѣ, които го твар-
дѣ частѣ пѣатъ.

З а х а р ь.

Захаръ-та стѣва ѡт ѣднѣи трѣсти (камѣ-
ши), които растѣтъ по востѣчна-та Индіа,
и по нѣкои Афрически ѡстрове и по Америка.
Най хѣбава-та захаръ излазѣ ѡт трѣсти, коль-
кото пѣтъ лахти високи. Пѣркѣ косѣтъ
тѣзи трѣсти, ѡчиствѣтъ листи-тѣ имѣ, и
наразѣватъ стеблѣ-та, ачи ги гѣждатъ въ
воденицы, та сѣ свѣватъ, тогази изваждатъ
сладкѣ-атъ ѡнзи сокъ и като го прицѣдѣтъ
гѣждатъ го на скорѣ да врѣ за да не во-
скисни. Когѣ врѣ гѣждатъ въ нѣго лѣга,
или

или бѣлена ѿт яйца, или кровъ, да да са
истинсти добрѣ. Като тѣи ври гѣждатъ и
варъ (керечь) вѣтрѣ, ачи кога позагѣстни,
колькото трѣба, снѣматъ го: и като по
истини наливатъ го въ хѣни, и тамъ за-
мразва и става захаръ, каквато а на самъ
допосатъ: но акѡ не гѣдаха варъ не за-
мразваше.

Табакъ или Тютионъ.

Тютионъ-атъ познаха на Еурѡпа когато
Испаніѡли-тѣ намериша Америкъ, и го назо-
ваха табакъ, защо пѣрво го видѣха на
островатъ Табакъ, и начѣнаха да го оупо-
требѣватъ каквото и Индіѡни-тѣ. Той е
като оупарки, и по става на топли-тѣ мѣ-
ста. Като пѣрво оувираатъ тѣзи листи св-
шатъ ги малко на солнце-то, ачи сѣтиѣ ги
нареждатъ на табан-атъ та сѣхнатъ на вѣ-
трина-та. Иаи хѣбавы-атъ Еурѡпскій тю-
тионъ става на Ёница: но по много-то дохо-
де ѿт Америкъ. Сѡт тютионъ-атъ праватъ
Евроново-то. Каквото рекохмы за кафѣ-то,
тѣи дѣламы и за тѣзи: сирѣчь по много
брѣ-

вредатъ, и не полъзоватъ, та заради това
ѣ добръ, който не ѣ въвѣковѣнъ (алаши-
санъ) да не са оучи да ги пѣи.

П а м ъ к ѣ.

Памѣкъ-атъ растѣ по топли-тѣ мѣста,
той има листи като оупарки колъкото единъ
лакаты долги, цвѣтъ-атъ мѣ ѣ жѣлтъ и за-
варъзва пѣпки като далголики орѣхи. Става
камто Сѣракъ, Измиръ, Кавросъ, но най
хубавы-атъ дохождатъ отъ Малта.

Л е н ѣ.

Лен-атъ са сѣи пролѣтъ и пораста на
высочена колъкото единъ лакаты и полови-
на. Листи-тѣ мѣ са долги, цвѣтъ-атъ синъ,
като оудрѣи тѣргатъ го, ачи отъ сѣмѣ-то
мѣ праватъ масло (оулѣи) и го идатъ додѣ
ѣ прѣсно, а шѣшѣпки-тѣ даватъ на кравы-
тѣ: пѣкъ стѣла-та мѣ топѣтъ въ вода,
ачи го изваждатъ та го тѣпатъ, балѣтъ,
чѣшатъ, влачатъ, предѣтъ, варѣтъ, пирѣтъ,
сноватъ, навиватъ, такѣтъ, вѣлаѣтъ, кро-
ѣтъ, шѣатъ, и като притѣгли толкози мѣки,
става рѣза или дрѣга дрѣха. Но като стѣгни

до тѣкѣ, пакѣ не го вѣтаватѣ да сѣ загуби,
а ми като оубетхѣи зѣматѣ го книгари-тѣ
та го сѣровѣватѣ пѣрвѣ като тютюнѣ, ачи
го полагатѣ; въ чѣторѣ сѣ вода, та сѣ
сеива, сѣтнѣ го гѣждатѣ та сѣ размива въ
една бара, и тамѣ става като каша, въ
тамѣ го зѣматѣ да го полагатѣ въ казани
та сѣ стопла, ачи го вѣдатѣ сѣ тѣлани
сита, и го гѣждатѣ на аѣни парцѣли, то-
гази го стѣскаѣ въ мѣнгиме, и като го из-
вѣдатѣ, простираѣ го та исѣхва и става
хартѣа (книга), коѣто оупотребѣваемѣ за
да сѣ оучимѣ да четѣмѣ. И тѣи лен-ѣтѣ
като приминѣ презъ толькози рацѣ става
полѣзенѣ и за нѣше-то тѣло и за нѣша-та
душѣа.

О ПЕЗЪАНА (Маймѣнъ). (1.)

Никой дръгѣй добитакъ не прилича толь-
кози на челоуѣка, колько то маймѣн-атъ,
негово-то лице, нос-атъ, вѣжды-тѣ, клѣп-
ки-тѣ, цыцы-тѣ на гарды-тѣ, и рѣчни-тѣ
нохти сѣ каквѣто и челоуѣчески-тѣ. Въ
крака-та май не прилича, защо сѣ съ дѣлаги

прѣсти каквото и рацѣ-тѣ. Могать да хо-
 дять на два крака, и да вѣршатъ много
 человѣчески работы. Комахай всѣко щото
 видать ишатъ да го сторать. Нѣкой си
 маймѣнь видѣлъ господара си чи са брасни,
 и подиръ малко время ѡтишаль та извадилъ
 браснич-тѣ да са ѡубрасни и той, и тай
 са заклааъ. А дрѹгій видѣлъ браснара, чи
 когато брасналь господара неговъ, прислааъ
 го (каквото ѣ ѡбычай) ачи сѣтнѣ го сапо-
 нисааъ та го ѡубраснааъ: подиръ това из-
 лѣзли. А той ѡулава тогази една котка,
 и зема една пачавра та а застила и за да
 не марда варѣаъ а ѡт крак-ать на единъ
 стоаъ, сѣтнѣ за сапѣнь намерилъ малко
 черна масъ, щото съ неа си мазали вѣтѣши-
 тѣ: та а наливосааъ, а за брасничъ наме-
 рилъ едний ножицы и тай начева да ѡубрас-
 ни брада-та на котка-та. Тѣмъ начева да
 мѣчи и да вращи, а той си глѣда работа-
 та, тѣ а брасни, тѣ а вѣае, тѣ стриже
 изприразка а на вѣаъ: най на сѣтнѣ чѣха
 ѡт ванъ и дойдоха та видѣха тойзи смѣ-
 шень и милостивень савчай.

Заради тѣзи негови подражѣнія лѣсно са
лови. Ловци-тѣ (авци-тѣ) ходатъ камто
тѣхъ, и ѿт далече мѣатъ очи-тѣ си сръшъ
тѣхъ съ вода, ачи сѣтиѣ ѿставаѣтъ тамъ
стопѣнь тѣткалъ, ачи са вращатъ. То-
гѣзи маймѣни-тѣ слазѣтъ ѿт древа-та и
дохождаѣтъ да си оумѣатъ и тѣи очи-тѣ, и
тѣи лѣсно са оулаваѣтъ. А дрѣги ловци хс-
датъ предъ маймѣни-тѣ и оубѣватъ нови
бѣтѣши, ачи сѣтиѣ ѿставаѣтъ тамъ дрѣги
намазани съ тѣткалъ, ачи са вращатъ, а
маймѣни-тѣ дохождатъ да ги оубѣватъ, и
тѣи като залѣпнатъ крака-та имъ вѣтрѣ,
оулаваѣтъ са лѣсно.

Дрѣгѣи добитакъ не любѣи толькози свои-
тѣ рѣжбы колькото маймѣни-атъ, защо тои
частѣи ги оудава ѿт пригартанѣе и милванѣе.
Кога бѣга, едно-то си дѣтѣ зѣма на гарѣ-атъ,
а дрѣго-то, защото го по любѣи, пригартѣ го
въ рацѣ-тѣ си: но кога види голѣма бѣда
ѿстава ѿт рацѣ-тѣ си едно-то и побѣгва
съ онова коѣто не любѣи толькози.

Маймѣни-атъ твараѣ прилича на чело-
вѣка, но не ѣ словѣсенъ, има разумъ, защо

никога не са наѣха да хортѣва ами частѣ
хѣпи като кѣче. Тѣи, на Амерѣка глѣдате
хора-та чи собѣратѣ древа та кладѣтъ огнь
да са грѣатѣ, и кога са завѣрнатѣ хора-
та, слѣзѣтъ та дохѣждатѣ да сѣдатѣ около
огань-атѣ, но като изгорѣтъ древа-та не
са разѣмватѣ да принесѣтъ ѣще древа
да положѣтъ на огань-атѣ, ами ставатѣ
та си ѣтхѣждатѣ.

Мно́го ви́добе маймѣни сѧ намира́тъ,
но Оурагонта́н-а́тъ ѣ на́й при́личенъ чело-
вѣкъ, и въ снага́-та ѣ комаха́й то́лакзи.
Ка́жатъ чи го́ни фи́льове-тѣ и лю́би жены́-
тѣ, и сѧ на́вча мно́го чело́вѣчески и́скъ-
ства: играй хо́ро, ѣзди ко́нь, но́си дре́ва
и́вода, ва́рти раже́нь и́грай на ва́же, и са-
мѣча́ва ка́то во́инъ съ о́рѣжїе, вѣи та-
па́нъ, и пра́ви дрѣ́ги мно́го та́кви́зи ра́боты.

СЛОНЪ. (ФІЛЬ). (2)

СЛОҢ-АТЬ Ё НАЙ ГОЛѢМІЙ ДОБИТАКЪ УТ
КОЛЬКОТО ЖИВѢАТЬ ПО СѢХО, НАМИРА СА
ВЪ ЯФРІКА И ВЪ ЯСІА И ПО ОСТРОВЕ-ТѢ
СКОЛНИ. КОСАМ-АТЬ МЪ Ё ЧЕРНІКАВЪ, И ВЫ-

ЕОЧЕНА-ТА КОЛЪКО-ТО ОСМЪ ЛАХТИ: ИМА ГО-
ЛЪМА ГЛАВА, ОЧИ ДАЛГОЛИКИ, ВРАТЬ КАСЪ,
ОУШИ ДОЛГИ, ДВА ЗАБА ГОЛЪМИ КАТО НА-
ДИВА СВИНІА (АХАЛЪ) ШТЪ КАНЪ ОУСТАТА, И
МЕЖДЪ ТЪХЪ ЕДИНЪ СЪПОЛЪ ШТОТО ГО ПРО-
ВЪСА КОГА ЩЕ ЧАКЪ ДО ЗЕМЛА-ТА: СЪ НЕГО
ТОЙ ВОЗДИША, ЛОЧИ ВОДА, ПОЕМА ИСТІЕ ТА
ГО ВНОСА ВЪ ОУСТАТА СИ ЗАВРАНА СА, РА-
ЗВЪРЗВА БАЗЕЛЪ, ДИГА ПАРЪ ШТЪ ЗЕМЛА-ТА,
ЗАКЛИЧА И ШТЪКЛИЧА ВРАТА, И СЪ ЕДНА РЪЧЪ
ОУПОТРЕБАВА ГО КАТО РАКА. КРАКА-ТА МЪ
СА ВИТИ И ИГКИ, А ОУПАШКА-ТА МЪ Е КАТО
КРАВИШКА. КОГА КАРВИ ЕДВАМЪ ГО СТИГА
ЧЕЛОВЪКЪ ТЕЧЕШКОМЪ: И ТАИ ЗАРАВЪ СТАНА,
ШТОТО НИКОГА НЕ СА СТРАПА НИТО ПАДА:
ПАВВА ДОВРЪ, ЛЪГА И СТАВА САСЪ ЛЕСЕНА,
ЗАБИ-ТЪ МЪ СА ЗОВАТЪ (ТЪРЪКИ) ФІЛДИШИ.
РАСТЕ ДО ТРИДЕСАТЬ ГОДИНЫ, И ЖИВЕИ ПО
МНОГО ШТЪ СТО.

ТОИЗИ ДОВИТАКЪ Е ТВАРДЪ ИГКЪ И МОЖЕ
ДА НОСИ КОЛЪКОТО ПАТЬ СТОТЕНЪ ОКИ ТО-
ВАРЪ. КОГА СА РАЗГНЪВИ Е ПРЕЛЮТЪ, СА-
ВАРА ШТОТО ВИДИ, И ШЪШЕ ДА СТЪВВА ГО-
ЛЪМИ БЪДЪ, АКЪ НЕ СА БОАШЕ ШТЪ ЛОЖ-

либы-аѣ огнь, защо съ него го запре-
шавать. Той сѣ навча много работы,
каккото да сѣ покланѣ на царь-аѣ и да
мѣ подава корона-та. На вѣтхо-то время
Индіани-тѣ оураха съ тѣхъ. И Помбій ко-
гато сѣ завращаше побѣдитель, кола-та мѣ
ги тѣлааха Слонове, като влѣзи въ римъ.
Нѣкои приказватъ чи видѣли фѣльове да
играатъ хоро, да поздравляватъ, да сѣ-
гбватъ на трапѣза-та, и да праватъ дрѣги
много работы, които едѣмъ може да по-
вѣрова человекъ.

Слонове-тѣ живѣатъ много на едно, и
кога щѣ приминатъ нѣкоя рѣка вѣтаватъ
мѣлки-тѣ по напредъ, ачи си издигатъ
сѣполь-аѣ надъ вода-та и тѣи си воздѣ-
шатъ: а кога спѣтъ забѣватъ го въ зе-
мля-та, за да не влѣзи нѣкоя мѣшка или
дрѣга бѣвѣлѣчка. Довѣтъ ги различно, но
обычно копаѣтъ трапища, и ги покрѣ-
ватъ сѣсъ шѣма и дребакъ, ачи кога нѣкои
си приминѣ вѣ тамъ пада вѣтрѣ, и не
може вѣки излѣ. Оукротѣватъ ги сѣсъ вой
и гладъ, не вредѣтъ никого, ако не ги

закачи. Един-атъ идѣ колькоото тридесать
человѣцы. Но колько чюдентъ ѣ Божі-атъ
промыслъ! Защо тойзи голѣмий добитакъ
не идѣ мѣсо, нити граби ѿт другѣхъ, ами
са воделародарѣва токмѣ съ трева, коѣто
са намира врѣдъ, и никога не са со-
вершава. На вѣтхо-то времѣ прѣваха по
тѣхъ вѣлы, и влазаха боини ватрѣ та хо-
даха да са вѣатъ.

БИБЛИОТЕКА на

Носорогъ **Тодоръ** Д. Плочевъ

Подиръ филъ-атъ носорог-атъ ѣ най го-
лѣмъ добитакъ междѣ четвероноги-тѣ. Той
живѣи въ Азіа и Африка, высоченѣ-та мѣ
ѣ колькоото три лахти, а долженѣ-та шестъ:
дебель-та мѣ ѣ еднаква съ долженѣ-та, гла-
ва-та мѣ ѣ голѣма и далголика като на
свинѣа, очи-тѣ мѣ са мааки и ѳстри на
главѣ, а ѳуши-тѣ голѣми и долги коль-
кото половина лакать, и има единъ рогъ
на нос-атъ закривѣнъ както гарѣ-атъ. Косми
има токмѣ по ѳупашка-та и по ѳуши-тѣ,
а снага-та мѣ ѣ гола и полна сѣтъ сѣини,
кожа-та мѣ ѣ дебѣла твѣрдѣ, токмѣ на
глава-та и под корѣм-атъ ни ѣ толькози.

А си-

А ѿиѿски-тъ носорогове ѿматъ ахыікъ магіѿ
като кадиѿѿ, а аѿѿрічески-тъ твѿрдъ ѿ грѿ-
бавъ като пила.

Едногѿ Носорога донѿсли на Паріѿшъ вед-
нашъ ѿ ѿлъ трева, слама, хлѿбъ, ѿмнѿшъ,
токумъ маѿсо ѿ рѿба не ѿлъ. Кажатъ чи
плаѿва ѿ течѿ толькѿзи чибѿрѿстѿ, цѿто за
ѿдинъ дѿнь мѿжи да зѿмни четѿридеѿатъ
чаѿа пѿтъ: но това маѿнѿ мѿжи да повѿ-
рова чѿловѿкъ, заѿщѿ тоѿ ѿ твѿрдѿ го-
лѿмъ. Тоѿ твѿрдѿ ѿт далѿче подѿѿша веѿ-
кагѿ доѿѿтака ѿ тоѿзи чаѿъ начѿва да течѿ
камѿто нѿго на правъ: сѿсѿ рог-ѿтъ си при-
ѿѿрта каѿени, ѿзкорѿнаѿва дрѿва ѿ дрѿго
щѿто сѿ слѿчи предъ нѿго, ѿ ги приѿѿрла
на далѿче презъ гарѿ-ѿтъ си. Когѿ не го за-
драѿни чѿловѿкъ не мѿ стрѿва ниѿщо, аѿкъ
не носѿ червѿна дрѿха, заѿщѿ тогаѿзи сѿ
впѿска та го наѿѿѿва на рог-ѿтъ си ѿ го
приѿѿрла презъ гарѿ-ѿтъ си: но чѿловѿкъ
лѿснѿ мѿжи да сѿ ѿупѿѿѿ ѿт нѿго, заѿщѿ
като го вѿди чи приѿѿѿѿи коѿькѿто дѿѿѿтъ
крачки, аѿкъ сѿ по ѿтѿѿѿѿѿ, тоѿ не мѿжи
го вѿдѿ вѿѿки, заѿщѿ не мѿжи да сѿ ѿѿѿѿѿѿѿ.

Оички-тѣ списатели согласнѣ казѣватъ,
чи ѣ голѣмъ врагъ на Слои-атъ, и кога
щѣ са бій съ нѣго точи си рог-атъ по ка-
мени-тѣ, ачи като начѣни да са бій, глѣда
да го пѣхни въ слабина-та мѣ, защо знай
чи на другѣ мѣсто не можн го провѣди.
А Слои-атъ мѣ штеѣтва рог-атъ сѣсъ сѣ-
поль-атъ си, додѣ го оубѣзѣили, ачи то-
гази го разкаса сѣсъ зави-тѣ си: но
обичнѣ носорог-атъ побѣждава. А кой-атъ
тѣхенъ са подига заради нѣкоя полѣна,
защо дѣто пасѣ едиин-атъ не щѣ да пасѣ
тамъ и другѣ-атъ.

Тарандъ (Заморскій вѣлень). (4)

Таранд-атъ прилича на рогача но ѣ по
малакъ: живѣи въ полнощны-тѣ страны,
и най много въ Лапѣна. Косам-атъ мѣ ѣ
червеникавъ и малакъ желтинникавъ, но са
промѣнѣва спорѣтъ времена-та на годинѣ-
та, вѣлна-та мѣ ѣ долга, и прилича на
козѣна. Той ѣ естествомъ дивѣ, но Ла-
пѣни-тѣ са научиха да го оукротѣватъ:
растѣ до четѣри години, и тогази оучатъ
ѣа-

Едини да тѣлятъ шайнѣ, а други да нѣсать товаръ.

Жѣнски-тѣ сѣ доѣтъ веднаждѣ на день-ѣтъ, и даватъ гѣсто млѣко: рѣдкѣ живѣ-ѣтъ по многѣ ѡт тридесѣтъ години. Кажѣтъ чи не може да живѣи по други мѣста, защо не сѣ намира нигдѣ такѣзи трѣва, какѣто идѣ на своѣ-то ѡтѣчество. Зимѣсь кога ѣ на врѣдѣ снѣгѣ далѣокѣ, тои го проѣва сѣ крак-ѣтъ си, и изѣважда малѣко трѣва свѣха, та сѣ храни. Тѣмъ тѣвѣрдѣ го ѡуправѣ, защо тои ѣсѣнь и зими ѣ по тѣлѣтъ и бѣлна-та мѣ по хѣбава, а нѣ про-лѣтъ и лѣти, защо сѣ разѣбалѣтъ ѡт то-плинѣ-та, и ѡстаѣватъ токмѣ кожа и кѡккалѣ. Мѣсо-то мѣ ѣ добро на идѣнѣе кога ѣ прѣсно или свѣшено: ѡт кожа-та мѣ прѣватѣ различны дрѣхи.

Бѡврѣ (Кѣндѣсѣ). (5)

Бѡвр-ѣтъ има кракѣ добри за плѣванѣе, чѣтыри ѡстри зѣби, ѡупѣшка касѣ и лѣс-пава, кожа скѣпа, защо ѡт нѣмъ прѣватѣ различны дрѣхи: снѣчки-тѣ иматѣ подѣ ѡупѣ-

бунашка-та си една маеть, която е по-
трѣвна за цѣла (иначе). Междѣ дови-
тацы тѣ ти са най остроумни дроводѣцы
(аюлгери), защо толькози искѣхъ праватъ
каши-тѣ свои, щото който ги види каже
чи живѣатъ челоуѣцы въ тѣхъ, а не до-
ви-тацы. Праватъ въ вода-та една кошара,
всѣ май шестъ лахти на ширь, сѣтъ калъ и
древа. Тамъ забиватъ темели-тѣ и праватъ
единъ рѣдъ каша, толькози високи, щото
покрив-атъ имъ да стига до верх-атъ на
вода-та. Надъ тѣхъ праватъ другъ рѣдъ:
сѣтъ пакъ надъ тѣхъ, ѿше единъ или
два, и тай каша-та имъ иматъ по три или
по четири етажа (табаки) въ една та-
вази каша живѣатъ осмь и десѣтъ Бокри.
На всѣка табака ѿставатъ по една дѣпка
та минѣватъ въ друга-та: и тай, кога ще
са кѣпатъ, слѣзатъ въ най долу-та, ани
сѣтъ пакъ възлѣзатъ да сѣдѣтъ въ вто-
ра-та, акѣ ли е вода-та голѣма и са на-
полни и тай, възлѣзатъ въ трѣта-та или и
въ четвѣрта-та. Една каша има пѣтъ лахти
высочена и шестъ ширь, и е съ крайно
искѣ-

инквство оутвердена и оустроена. За тѣхъ
дѣла тѣи имать сачева свои-тѣ заби, съ
който сѣкають древа-та: свои-тѣ крака, съ
който копають прась и правать калъ и
кирпици: и свои-та оупашка, съ коюто
приносають кал-ають, забивають коли-тѣ и из-
мазватъ. Ёсинъ и зимы си правать ка-
щѣа-та, та живѣають въ тѣхъ и идаять ли-
сти и дрѣвени корени презъ това время: а
пролають ги оставають та шхождають по
горы-тѣ. Много са намирають и на по-
лвношна-та Америка.

К р о к о д и л ѣ. (6)

Крокодил-ають ѣ добитакъ четвероногъ,
живѣи въ вода-та и по сѣхо, и ѣ тварѣ
страшенъ и лють свѣрь, намира са въ го-
ламы-тѣ рѣки въ Асія и Африка и Аме-
рика. Не познаваме до нынѣ друго жи-
вотно да са ражда толькози малко, ачи
сѣтнѣ да пораста толькози голѣмо: защо
перво са измѣта изъ едно мѣдѣ като ш
гаска (дартѣ патка), ачи сѣтнѣ става коль-
кото двѣдесать лахти долагъ. Сички-тѣ
дрѣги

дръги животни които живѣатъ по сѣхо
 иматъ ѡзъкъ, а той не има, ами токму
 малко масцѣ на гърлото, което не може
 нити да попростре, кога жапа горна-та си
 челюсть мърда. Прилича на гвщерь, има
 очи като на свинѣ, нѣгти голѣми, и
 ѡстри, кожа лѣспава и ѣгка на гарбѣтъ, а
 на слабина-та тѣнка, оустѣ толькови голѣ-
 мы, щото може да приглатни челоуѣка.
 Дѣнѣмъ ходи по земя-та, нощѣмъ въ во-
 да-та. Кажатъ чи въ вода-та не види, а
 ѡтвѣтъ глѣда твърдѣ на далече. Кога види
 нѣкое животно вѣска сѣ и го приграбва
 съ прѣдани-тѣ си крака и го разкъсва, или
 ако ѣ далѣчкѣ оудара го съ оупашка-та си
 та го сабара: а зими четири мѣсаци сѣди
 въ пещера-та си, и не ѣде нищо. Сносѣ
 ката година колкото сто ѣйца изъ па-
 так-атъ, а Егѣптани-тѣ ходятъ да ги изъ-
 дѣратъ и ги сѣпватъ: но Ихнеѣмон-атъ мѣ
 ѣ най голѣмы-атъ врагъ, той ѣ като которъ
 и ходи да продава ѣйца-та мѣ и ги ѣде:
 а дѣто казватъ чи сѣ паха въ корѣм-
 атъ мѣ, та мѣ изѣда печѣнка-та (цегѣръ-
 атъ),

атъ), и го сѹморѣва, то ѣ вѣе лѣжа. Кѣ-
зѹватъ їѹще чи той плачи като челоѹѣкъ:
та заради това кога ще рекатъ чи нѣкой
са пристрѣва та плачи, кажатъ чи той
плачи като Крокодїлъ.

Рѣченъ Конъ. (7)

Рѣчны-атъ конъ ѣ грѹженъ добѣтакъ и
голѣмъ колѣкото Носорогъ-атъ, намира са
въ рѣка-та Нїлъ, и поприличва на свинїѣ
и на волъ и тѣи бѹчи: има тѣрдѣ го-
лѣма глава и оутѣ, зѣби дебѣли и толь-
кози ѣгки, щото като ги оѹдаришь съ
огнико-то пѣшатъ искры: очи и оѹши малки,
ѣ носари (носны дѣпки) голѣмы и ши-
роки, вратъ тѣрдѣ дебѣлъ, крака кѣси и
малки съ четѣри нѹгти, оѹпѣшка кѣса и
дебѣла, малко косми, илї ѣ со всѣмъ голъ,
кожа чѣрна и толькози дебѣла щото нити
крѹшѹмъ може да ѣ приминѣ. Той доби-
такъ живѣи и по сѹхо и въ вода-та и ѣде
рыба, трѣва, ичѹмїкъ, рѣшь, и корени дрѣ-
венни. Ражда ката година, и живѣи ко-
лѣкото десѣтъ години. Дѣнѣмъ спї и зѣ
тросѣ

грозѣтъ тѣ и не го ѣ грижа со всѣмъ, а нѣ-
рѣмъ ходи въ вода-та или по сѣхо да
лири. Истѣе. Не стрѣва никомъ сло, акѣ
ли нѣкой го закачи или оудари, тойзи
часъ са вѣска като бѣсенъ срѣщъ него, и
не го вѣстава додѣ не го повреди, или додѣ
не види чи не щѣ може да го пристигни.

Камилско птиче. (8)

Камилско то птиче ѣ най голѣмо ѡт
сички-тѣ фарковати животни, защо кога
варви глава-та мѣ заминува на высоченѣ и
ѣдногѣ конника (агала): тѣжко ѣ колѣкото
тридесать и пѣтъ ѡки, гага-та мѣ ѣ закри-
вѣна на вѣрх атъ като вѣдица, крака-та и
брат-атъ мѣ са тѣврдѣ долги: вѣтове-тѣ
мѣ са ѣжки, мѣсни и голи. Голѣмо-то
това птиче не може да фѣрка: пѣрво, защо
ѣ тѣврдѣ тѣжко: вѣторѣ, защо перѣ-та мѣ
са като косми. Глава-та мѣ ѣ плѣска, и
коккал-атъ и тѣнакъ и вѣрѣхакъ, а ѡчи-тѣ
мѣ са голѣми и красни. Спорѣтъ долга-та
шѣа, и гѣрвѣна-та гѣрвѣчка прилича на ка-
мила, та заради това са назовава Камил-
ско птиче.

То иде щото мѣ дадешь, сирѣчь: треба, хлѣбъ, косми, кожи, и всако дрѹго такъ кози нѣщо, но не смѣла желѣзо-то и дрѹги таквиѣ игки нѣща, ами ги изважда какви-то ги галта. Тѣи сѣ много по Африка и по бѣжна-та нѣи Асїйска страна, защо та-такъ хора-та иматъ цѣли стада таквиѣ птиче-та. По гарб-атъ пера-та имъ сѣ черни, а по оупашка-та бѣли: на вѣтхо-то время мѹжи-тѣ си кичаха сѣсъ тѣхъ главѣ-тѣ, кога ѿтхождаха на бранъ (цѣнкъ), а сега жѣны-тѣ ги носатъ по шѣпки-тѣ си. Кога ги ловатъ изъ пѣрвѹ ги гонатъ полѣгка додѣ ѿтмалѣатъ и оугладнѣатъ, ачи то-гази сѣ притичатъ сѣсъ конїе-та ги присти-гатъ, и ги оубиватъ съ дрѣва, заради да не сѣ оукарваватъ бѣли-тѣ и красни-тѣ тѣхъ ни пера. Кажатъ чи това птиче крѣи главѣ-та своѣ въ дрѣва-атъ, и мѹ сѣ стрѹва чи тѣи щѣ сѣ оукрѣи.

Камилски-тѣ птичета спосатъ яйца игки и голѣми, щото тѣхъ хора-та ѿсребрѣ-ватъ и ги оупотреблѣватъ за чаши. По топли-тѣ мѣста яйца-та сѣ измататъ сами

ѡт топлина-та солнечна, а пилета-та токѡ
като са излѡпатъ трагватъ та ѡтхѡждатъ
самички да са хранатъ: а по на стѡдени-
тѣ мѣста, птички-тѣ забранатъ и хранатъ
пилета-та свой, додѣ тѣи станатъ доволъ-
ни да са хранатъ сами.

Масо-то на тѣзи птичета ѣ тѣжко за
идѣние и маинѡ са смилла, но Африкани-тѣ
и Арапи-тѣ го идатъ: ийца-та имъ на
идѣние са като ѡт гаска.

Жѣравъ. (9)

Жѣрави-тѣ лѣти дохѡждатъ да лѣтѡватъ
по Нѣмска-та зѣмла, а зими ѡтхѡждатъ по
топлы-тѣ страны. Кога фѣркатъ нарѣждатъ
са на барволица и са допиратъ съ глава-та
си единъ на другий, и кога пѣрвы-атъ ѡт-
малѣй, защото не са доира до никого,
ѡтхѡде на оупашка-та, и тѣи си почиба
додѣ са изрѣдатъ сички-тѣ. Фѣркатъ по
высоку за да глѣдатъ ѡт далече мѣста-та
на които ѡтхѡждатъ. Вѣжатъ чи нощѣмъ
сѣдатъ нѣкои да пѣзатъ, и, за да не
заспѣтъ, держатъ въ крак-ѣтъ си единъ

камакъ, заради да са съвѣдѣтъ, акъ нѣ-
какси заспѣтъ та изпѣстнатъ камакъ-агъ: а
дрѣвги-тѣ спѣтъ на единый кракъ, и си
держатъ глава-та подъ крыло-то.

Шѣркъ. (10)

Шѣрк-агъ има твѣрдѣ долга гага и долги
крака: прави си гнѣздо-то по високи дрѣва
и по стрѣхи-тѣ на кащія-та, и чисти гра-
дины-тѣ и нивы-тѣ ѿт замѣи. Тѣи са
мѣстатъ като и жѣрави-тѣ, сирѣчь лѣтѣ-
ватъ по хладни-тѣ мѣста, а зими ходатъ
по топли-тѣ, но ѿще не знаймы гдѣ.
Кога приближи время да са дигнатъ, раз-
даватъ вѣсть (хавѣрь) чи въ еди кой день
и на еди кое мѣсто трѣба да са собирѣ
сичкѣ-агъ народъ, и тогази чакатъ тамъ да
мракни, а чи презъ ношѣ въ темнина-та
ставатъ, като една страшна войска, скрѣ-
томъ да не ги види никой на кадѣ ще ѿт-
идатъ: така праватъ и кога са заварнатъ.
Твѣрдѣ любатъ пѣлета-та си, но и тѣи
гладатъ доврѣ свои-тѣ родители кога
оустарѣватъ.

Китъ.

В и т ъ. (11)

ѿ ко́лько́то жи́вотни зна́ймъ до днѣсь
 вѣт-аѣ ѣ най го́лѣмъ, за́що снага-та мѡ
 ѣ двѣдесѣтъ или двѣдесѣтъ и четы́ри ла́хти
 до́лга, а гла́ва-та мѡ де́сѣтъ или двана́де-
 сѣтъ, и та́ка сичка-та мѡ до́лжена ѣ триде-
 сѣтъ или тридесѣтъ и ше́сть ла́хти. На
 гла́ва-та си има́ двѡхала, сирѣчь двѡпки
 презъ ко́нто возди́ша, и двѡхѣ съ го́лѣма
 си́ла и и́ченіе вода-та на го́рѣ ко́га и́грае,
 а ко́га ѣ оура́ненъ изфа́рла́ кро́вь. Оу́ста-
 та мѡ са́ широ́ки ко́лько́то двана́десѣтъ
 ла́хти, но́ га́рло-то мѡ ѣ тва́рдѣ тѣ́сно,
 щото́ то́кмѡ ма́лки ры́бы мо́же да при́глатни.
 Же́нски-тѣ не сно́сѣтъ и́йца, ка́то по́ много-
 то дру́ги ры́бы, а́ми ра́ждѣтъ и подо́авѣтъ
 ча́да-та сво́и. Ма́со-то на та́зи ры́ба ѣ
 и́гко и не́тла́сто (посѣ́ло), но ме́ждѡ ко́жа-
 та и ма́со-то и подъ оу́стниѣ-тѣ си има́
 тва́рдѣ де́бѣла ма́сть, ко́нто прива́рѣваѣтъ
 та изва́ждѣтъ тла́сто ма́сло. Сичка-та мѡ
 си́ла стои́ на оу́пашка-та, съ ко́нто то́и
 сѡвпа́ва ко́рабан (гимі́н) и ги при́ва́рта.

Тази голѣма рыба твърдѣ мясно и
бѣдно сѣ лови. Които ходатъ да ѿдиратъ
пѣзатъ сѣ да не приближатъ твърдѣ, за да
не ги пристигни съ оупашка-та си, ами ѿт
далече стрѣлятъ верхѸ нѣѡ ѡстры и голѣмы
вѣдицы, които сѣ вѣрзаны съ важиѡ. По-
дирѣ това кит-атъ като сѣ оурани задалбо-
чака сѣ въ морѣ-то, но подирѣ малко пакѣ
излазѡ, защо не може да си воздиша въ
вода-та: а нѣкога слазѡ твърдѣ на далѡко,
и тогази, акѡ видатъ чи не щѣ стигни
вѣже-то, прирѣзватъ го тѣтакси, защо за-
вѡча и притѣрѡ гиміа-та. Като инди тѡи
го оуранатъ на много мѣста излива мѡ сѣ
кровь-та, та оумира. Тогази ѡтѣиратъ
масть-та мѡ, та ѡ гѣждатъ въ бачвы, а
мѡсо-то мѡ фѣрлатъ: ѡт нѣѡ и ѡт мозак-
атъ мѡ праватъ свѣщи. Ловатъ ги по край
Гриландѡ по 18нїю и 18лїю мѣсѡцѸ, защо
тогази сѣ собиратъ тагакѣ твърдѣ много, и
кѡта година оулаватъ колько-то двѣ хїлади

ДЕЛФІНЪ (ДОМЪЗЪ БАЛЛИ). (12)

Делфін-ать є най чикрасть ѿт сички-тѣ
добѣтацы, заціо кога бѣга не може го при-

СТНГ-

стигна нити птиче, нити стрѣла, и ни една
рыба не оубѣгнуваше ѿ него, акѡ можаше
ѿт веднаждѣ да ги оулава, но, съ Божіѣ
промыслѣ, пѣрвѡ трѣба да лѣгни вѣзнакъ,
ачи тогази да оулови дрѹги рыбы, но тѣи
тогази намиратѣ времѣ та оубѣгватѣ. Ва-
жатѣ чи твѣрдѣ любви пѣаніе-то и челоуѣцы-
тѣ. Плаватѣ покрай корабли-тѣ. Нѣкои
раждатѣ двѣ близначета чада, и ги подѣ-
ватѣ каквѡто и кит-атѣ, пазатѣ ги додѣ
порастватѣ, и твѣрдѣ ги любатѣ. Растѣтѣ
до десѣтъ години.

П ч е л ы.

Пчелѣ-тѣ иматѣ шѣсть крака, четѣри
крыла, двѣ рогца на глава-та и една га-
гичка добра за да свчатѣ съ нѣм сок-ѣтъ
ѿт цвѣтовѣ-тѣ: живѣатѣ въ хрѣлопи или
въ кошчета. Една ѿ тѣхѣ ѣ по голѣма,
ней сички-тѣ дрѹги са покорѣватѣ, и ѣ
слѣшатѣ шото имѣ повелѣи, тѣм са назо-
вава Царица или Бѣй. Токѡ тѣм ѣ жѣнска
и сносѣ сама колькото четѣридесѣтъ хѣла-
ди яйца, и ѿ тѣхѣ са измѣтатѣ чѣрвѣи-

чета, които ги хранятъ дръги-тѣ пчѣлы додѣ попорастатъ, тогази тѣи ставатъ лавсъ (като пѣпки), ачи сѣтнѣ пакъ са сожвѣаватъ и ставатъ пчѣлы. Царица-та ѣ инди майка на сички-атъ рой. Има и дръги пчѣлы въ кошче-то по голѣмы ѿ дръги-тѣ, но по малки ѿ царица-та, които са назоваватъ вѣмбари: тѣи не иматъ жѣло нити работатъ, ами ходатъ съ царица-та презъ лѣто-то, ачи сѣтнѣ, сирѣчь край лѣто-то, като снисе царица-та довольны яйца, избиватъ ги работници-тѣ пчѣлы съ съ жѣла-та си.

Единъ рой ѣ каквото едно царство, тамъ всѣка пчѣла има своѣ-та работа: едни са ѿпредѣлены да пазятъ порты-тѣ, а дръга ѿстава нощѣмъ да пази, и ги сабѣжда на-трѣ, кога дойди времѣ за стѣваніе съ едно различно бранчѣніе, тогази глѣдашь ѿт веднаждѣ сички-тѣ на крака, и акѡ видатъ чи щѣ са развали времѣ-то, или чи щѣ повѣи нѣкои вѣтаръ сѣдайтъ си вѣтрѣ и не излазатъ, акѡ ли щѣ да ѣ хѣбабо времѣ-то, тѣи излазатъ изъ кошче-то като

ЕДНА ВОЙСКА, или каквото много братѣа, и
 ѡтхѡждатъ течешкомъ по нивы-тѣ, и по
 лѣвады-тѣ, и изъ градины-тѣ, и подиръ
 малко ги гаѣдашь, чи сѣ връщатъ съ вѣсело
 пѣсни, и ѡбкичены сѣсъ цвѣтъ, а други
 на жабѣрины съ вода и намокрены по сич-
 ка-та снага. Тѣи тѣзи като млади момцы
 и млади момы ходатъ по лѣвады-тѣ, а по
 стары-тѣ, на които вѣки не держатъ крака-
 та и крыла-та, работатъ въ кащи, всѣка на
 каквато работа ѣ ѡпредѣлена. Първо три
 или четири сѣдаатъ на порта-та, да пома-
 гатъ да стоварятъ товари-тѣ, които дохож-
 датъ ѡт ванъ: други ги дигатъ тогази та
 ги заносатъ дѣто праватъ питы-тѣ: тамъ,
 едни вѣлатъ съ оуста-та и съ крака-та
 свои вошина-та, (ѡт които нѣе правимъ
 свѣщи, та ги приносамы Богъ въ цѣрко-
 ва-та:) а други а поематъ ѡт тѣхъ та пра-
 ватъ оныѣ шесторогаты дѣлвички, толь-
 кози оурѣдѣнѣ и искѣсѣнѣ, щото каже чело-
 вѣкъ чи сѣ правины съ пергѣль, други
 приносатъ тогази сладкѣ-атъ оңзи медъ та
 го наливатъ въ тѣхъ, пакъ други сѣдаатъ

тамъ готовы да замажатъ оуга-та на пол-
ны-тѣ дѣлвички, за да не истича, и да не
са загубва тѣхна-та многоцѣнна стока.
На друго мѣсто въ странѣ е тѣхна-та обща
поварна (ахчийница), и тамъ има повари
(ахчин) колкото трѣбать да готватъ истѣе
за вечерь-та. Додѣ тѣи работатъ пчелы-тѣ,
царица-та тѣхна тича врѣдъ та глѣда сама
кой какво работи, или какво е работилъ,
и ги подканѣ да залѣгатъ колкото мо-
гатъ: акъ ли види нѣкоѣ чи а марзи,
мѣмри а, мѣчи а, и най сѣтнѣ, акъ види
чи ни са покаява, всѣждава а на смѣрътъ,
и повелѣва на други-тѣ да а оубѣатъ. Чѣди
са всѣкъ като поглѣдни съ колакъ трѣдъ
и съ колѣка чеврастина сички-тѣ членове на
тази република, залѣгатъ за обща-та поль-
за. Чѣдана е и тѣхна-та чистота, защо
има ѿпредѣлены пчелы да разтрѣбать и
да митатъ, и тѣи не са баватъ ката дѣнь
да фѣрлатъ сметь-та, ами а собиратъ въ
единъ рогъ, ачи кога е развалено времѣ-
то, и не могатъ да ѿтидатъ по ванъ, то-
гази, за да не сѣдѣтъ праздны, изфѣр-
латъ

ааѣтъ смѣтъ-та. Бато мрѣкни прибиратъ сѣ
и вѣчѣратъ на ѣднѣ общѣ трапѣзѣ сички-тѣ,
ачи погѣдаватъ малко нѣщо и галчѣтъ,
но като дойди врѣмѣ за лѣганіѣ, примниѣва
пакъ онаѣ, коѣто ги сабѣди свѣренѣ-та,
и съ прилично бранѣніѣ имъ повелѣва да
спѣтъ.

Бато сѣ роди въ кошче-то новъ рой,
царица-та, акѣ види чи ѣ хѣбако врѣмѣ-то
става пѣрвѣ тѣѣ та повѣжда своѣ-та вой-
скѣ съ вѣселы пѣсни, и ѡтхѣде да сѣ при-
сели на дрѣго мѣсто и да направи новъ
градъ: тѣѣ дѣто види оугоднѣ мѣсто, каѣка,
и тѣтакси сѣ нарежда околѣ и нѣйна-та
многочисленна войскѣ. И пчелѣрь-атъ (ко-
ванѣи-атъ) забѣла тогѣзи очѣ-тѣ и раѣѣ-тѣ
своѣ, ачи издѣга ѣднѣ кошче на варѣина,
и го занѣса надъ рѣи-атъ, или го подлѣга
подъ нѣго, ачи го оутѣрѣ вѣтрѣ. Акѣ ли
сѣ слѣчи да не влѣзи царица-та въ нѣго,
дѣгатъ сѣ сички-тѣ дрѣги пчѣлы та из-
бѣгватъ до ѣднѣ, заѣщо не мѣгатъ бѣзъ ца-
рица, акѣ ли оумрѣ тѣѣ, сички-атъ рѣи ѣ
жалѣи и ѡт скорѣ сѣ погѣбаѣва. Тѣѣ
кажатъ

кажатъ, не има жéло, но и да има не го
оупотреблѣва никога, а други-тѣ иматъ,
и кога нѣкои ги закачи, тѣи си ѿтмѣ-
ватъ съ него, има да сѣ оумрели коніе ѿ
тѣхъ, ала казватъ нѣкои чи оумира и
пчелѣ-та кога оужели нѣкого.

М р а в ы.

Мравы-тѣ иматъ шестъ крака и жéло: и
работы-тѣ имъ сѣ сподѣлѣны каквото и
на пчелы-тѣ и общо собиратъ за хранѣ
житени зёрна. Тѣи по жѣтва, като оусѣ-
татъ на нѣкадѣ жито, ѿтхóждатъ да ѿчи-
статъ добръ който пѣтъ имъ сѣ види по
правъ, заради да не забикалатъ и да не сѣ
припаяватъ, кога минѣватъ натоварены,
и ѿт по напредъ ѿще ѿчистатъ и при-
граждатъ добръ свой-тѣ житници, ачи
тогази трагватъ като по жѣтва та сѣ по-
товарятъ сѣсъ жито, кой колькото по
много може, и го носатъ та го трѣпатъ
на едно мѣсто. Като сѣ минѣ жѣтва-та
не ѿставатъ жито-то тѣи, защо подиръ
малко дни то пониква, и тѣи трѣба тогази

да измрътъ ѿ глады. Заради това сѣд-а-тъ
сички-тѣ та причѣпватъ презъ средѣ-та
сички-тѣ зерна, ачи тѣи ги насѣпватъ въ
житници-тѣ свои. Срамота ѣ вѣистина на
человѣка да глѣда тѣхъи добитачета толь-
кози соглаени по междѣ си, и заради това
толькози благополѣчни, а той да не ще да
бѣди соглаени съ свои тѣ братѣа. Мра-
вы-тѣ спѣтъ презъ сичка-та зима и про-
лѣтъ, като са сабѣда-тъ, идатъ ѿ гото-
во-то жито додѣ доиди втора жѣтва.

Тѣи каквото и пчелы-тѣ имать си въ
всѣкѣй мравинѣкъ по една царица, и тѣа
сноса до осмь стѣтинѣ ийца, ѿ тѣхъ са
измѣтатъ червѣичета, ачи сѣтнѣ стѣватъ
лаѣсъ (пѣпки) и тѣхъ прѣсти-тѣ хора зо-
ватъ мравѣшки ийца. Многѣ са трѣдатъ
са съ тѣхъ мравы-тѣ презъ лѣто-то, зашѣ-
дѣнѣмъ ги износатъ на слѣнце-то, а вѣчаръ,
или кога видатъ чи ще са развали времѣ-
то, вносатъ ги вѣтрѣ въ мравинѣк-атъ.

Тѣхъни-тѣ житници са сподѣлѣны на
много приграды, и врата-та, презъ които
са влѣза изъ една въ другѣа, са ѿ долѣ, и
толь-

толькози и скѹснѡ и оуѣднѡ направины,
 шото не ѣ възможно да преминѣ снѣгъ или
 дождь до тамъ. Много пати человекѣ-тѣ
 развалиха мравинацы за да видатъ какъ
 са направины, та да направатъ по гра-
 довѣ-тѣ таквиѣ кащѣа, за да сѣдѣтъ въ-
 трѣ кога са вѣатъ, но никой до нынѣ не
 можѣ да ги стигни, защо кога ѡтворатъ
 нѣкой мравинакъ, всѣ развалѣтъ и при-
 грады-тѣ нѣговы, и заради това не мо-
 гатъ да ги придиратъ добрѣ.

Человѣкъ.

Който малкъ попридирѣ може да познай
 чи не има дрѹго созданіе на землѣ-та по
 изрѣдно и по почтѣнно ѡт человекѣ, той
 не токмѡ спорѣтъ дѹшѣ-та, но и спорѣтъ
 тѣло-то заминѹва сички-тѣ добѣтацы. Ни-
 кой не може да смѣли по изрѣдно созда-
 ніе ѡт человекѣ. Всяка нѣгова стѣва има
 такваѣ сила и толкаѣ каквѣто и колка-та
 и трѣба: на примѣръ палецѣ-атъ ѣ по ѣгкъ
 ѡт дрѹги-тѣ персти, и крака-та по ѣгки
 ѡт рацѣ-тѣ, и прочѣа.

Богъ дади намъ нѣкои стáвы по двѣ,
но една-та ѿ тѣхъ не е неполѣзна: защо
акъ имахмы по единъ кракъ, не можахмы
ходи прави, или еднамъ съ голѣма мака
шѣхмы да можемъ да пристапимъ: сáсъ една
рака не можахмы прави толькози работы,
колко то сáсъ двѣ: сáсъ двѣ оуши чѣкамы
ѿ вѣдъ: съ едно око можахмы глѣда,
но защото това чѣство е твърдѣ изрѣдно
и полѣзно, заради това имамы двѣ, щото
акъ нѣкакъ са повреди едно-то, да ѿ-
стани намъ друго-то, и тъй пакъ, токму съ
него, да исполнамы наша-та потреба.

Человѣцы-тѣ не са еднакви, нити на
лице, нити на гласъ, нити на писмо, и
ѿ това пакъ познаваме божіа-та премѣ-
дрость, защо по лицето са разпознаваме
дѣнѣмъ, а по глас-атъ нощѣмъ, а по пи-
смo-то кога сме на далече.

Въ человекa главны-атъ мозакъ е най
чѣденъ, защо до кога то е здравъ, до
тогази сички-тѣ дѣшевы наши силы са
здрави, и ные до тогази живѣимъ. Много
философи кажатъ чи тамъ сѣди безсмѣртна-та

наша дѣша, и ѿ тамъ тѣа мѣрда, кактѣ
щѣ, сички-тѣ тѣлесны ставы. Никой до-
битакъ не има толькози мозакъ колькото
человѣк-атъ. Единъ волъ, ѿ пѣть кантѣра,
има сто и седемдесѣтъ драма мозакъ, а
человѣк-атъ, единъ кантѣръ тѣжакъ, има
една ока и триста драмы: делфин-атъ, който
има най много мозакъ ѿ сички-тѣ дрѣ-
ги животни, едвѣмъ има пѣть стѣтинъ
драмы. Кажатъ чи по оумни-тѣ хора
иматъ по много мозакъ, а по безумни-тѣ
по маако.

Каквото въ мозак-атъ са соединаватъ
сички-тѣ наши чувства, тѣи и въ чреко-то
(шкѣмѣ-та) са собира сичка-та тѣлесна
храна, тамъ ѣ и стомах-атъ (мѣра-та),
въ който са смѣла истѣе-то, сирѣчь стѣ-
пѣва са, и сѣтнѣ еднѣ часть ѿ него
става сокъ и кровь, та са разпрѣска и
тѣло-то, а шото ѿстѣни непотрѣбно, него
изфѣрламы.

Единъ человекъ има осимъ или десѣтъ
ѣки кровь, коѣто минѣва презъ сердѣе-то,
и са разижда чѣкъ до краища-та на тѣ-

ЛО-ТО, АЧИ ѿТ ТАМЪ ПАКЪ СѢ ВРАЩА ПРЕЗЪ
ЖИЛИ-ТѢ ТА ДОХОДЕ ВЪ СЕРДЦЕ-ТО, И ТАИ
ВСЕ ѡБХОЖДА И НЕ СѢ ЗАПИРА СОВѢМЪ, ЗА-
ЩО ТОКЪ ДА СѢ ЗАПРЕ НА ВРѢДЪ ѲУМИРАМЪ.
ДѢВО-ТО ѲУХО НА СЕРДЦЕ-ТО ТѢВВА КОМАХАИ
СЕДМДЕСѢТЪ ПАТИ НА ЕДНА МИНѢТА, И НА
ВСѢКО ТѢПВАНІЕ МИНѢВА ПРЕЗЪ НЕГО КОМАХАИ
ДВАНѢДЕСѢТЪ ДРАМА КРѢВЪ.

БЕЗЪ КОККАЛИ ЧЕЛОВѢКЪ ЦѢШЕ ДА Ё КАК-
ВОТО КАЩА БЕЗЪ ПОДПѢРКИ И БЕЗЪ ТЕМЕЛИ,
И ТАИ НЕ МОЖАШЕ ДАРЖѢ, АМИ ТРЕБАШЕ ДА
СѢ РАЗВАЛИ И ДА ПАДНИ. ВЪ ТѢЛО-ТО НАШЕ
СѢ НАМИРАТЪ ДВѢСТА И ЧЕТЫРИДЕСѢТЪ КОК-
КАЛИ, КОИТО ДОХОЖДАТЪ НА ТѢЖЧЕНА КОЛЬ-
КОТО ЕДНА ТРИТИНА НА ТѢЛО-ТО, СИРѢЧЬ
АКѢ СИЧКО-ТО ТѢЛО Ё ТРИДЕСѢТЪ ѲКИ, ДЕ-
САТЪ ѿТ ТѢХЪ СѢ КОККАЛИ.

НО ЧЕЛОВѢКЪ СТАВА НАИ РАЗЛИЧЕНЪ И НАИ
ГОРЕНЪ ѿТ СИЧКИ-ТѢ ЖИВОТНИ, НАДЪ КОИТО
ТОИ ЦАРѢВА СѢСЪ СВОИ-АТЪ ѲУМЪ, ЗАЩО СЪ
НЕГО ТОИ ПРИДИРА И РАЗѢМАВА ПРИЧИНЫ-ТѢ
НА МНОГО НѢЩА, И ПОЗНАВА НѢКОИ СИ ПРЕДЪ
ДА СѢ СТАНАЛИ ІѢЩЕ. МОЖЕ ДА ГОВѢРИ И

да изъавява на други-тѣ шото той си мы-
 сли, или ги пыта да мѣ кажатъ, шото
 тѣи си мыслятъ: и тѣи единъ ѿ други
 са оучимъ и оумножавамы нашѣ-атъ оумъ
 съ много науки. Издѣри челоуѣкъ много
 хвдожества (занаети), стана доволенъ да
 шехожда сичка-та земаа, и да дѣри врѣдъ
 всако нѣщо, коѣто щѣ може да ги поль-
 зова. Побѣждава сасъ свое-то остроуміе
 и най люти-тѣ свѣрове. Не мѣ постигна
 земаа-та да насити свое-то любовчѣніе,
 ами са издѣга чакъ до небо-то: тамъ по-
 знава съ голѣмо оудивлѣніе Божіа-та без-
 крайна и непостижима сила, кога придѣра
 колько са далече ѿ насъ мѣсц-атъ, слон-
 це-то и свѣзды-тѣ, колько е тѣхна-та
 голѣмина, кой прѣвила послѣдоватъ тѣхни-
 тѣ движеніа, и прочаа. Тѣи най сѣтнѣ
 познава свой-атъ создатель, и акѣ рачи
 да оугоди немѣ, разумава чи щѣ намѣри и
 подѣръ тойзи привременъ животъ вѣчно
 блаженство. Кольки други безъ чѣтъ да-
 рове изсипа Богъ прѣдъ челоуѣка за да го
 направи блажена и благополучна! и на колько

чѣсть висока го издигна като го сотвори
по образъ своемъ и по подобію!

Много челоѣцы живѣать по зема-та,
кажатъ да са сички-тѣ комахай хілада
миліона, ѡт които шестдесѣтъ оумиратъ
на една минѡта а три хілади и шестъ сто-
тинъ на единъ часъ, и пакъ толькози са
раждатъ: ѡт сто хора оумиратъ трима на
година-та.

Придиратъ и кажатъ нѣкои, чи са раж-
даютъ по много мъжески дѣца, сирѣчь на
двадесѣтъ момичета, двадесѣтъ и едно
момчѣ: и това ѡпредѣли Богъ защо то мъ-
жи-тѣ по бѣдствоватъ и са по гвѣатъ ѡт
жѣны-тѣ и тѣи за малко врѣмѣ ѡставатъ
толькози мъжи, колкото и жѣны. Сѡт това
пакъ познаваме божіѣ-та премѡдрость, за-
що той ѡтрѣди да зѣма всѣкій мъжъ по
една жена. Придиратъ іѡще чи въ голѣ-
ми-тѣ градове оумира на година-та единъ
ѡт двадесѣтъ и пѣтъ хора, а въ по мал-
ки-тѣ единъ ѡт тридесѣтъ, а по села-та
единъ ѡт четыридесѣтъ.

Какъ

Какъ да пазѣи челоуѣкъ здравіе-то свое.

На тойзи свѣтъ най голѣмо добро на челоуѣка ѣ здравіе-то, зашо безъ него никога не може са зарадва и развесели, заради това треба да са пазѣи ѿ всако нѣщо, коѣто го вреди, и да послѣдова тѣзи за-рѣчаніа.

Здравы-атъ треба да променѣва частъ живѣніе-то свое, да не дѣри цѣлѣы и цѣлители. Да ходи по села-та, по нивы-тѣ, по ловѣ, да сѣди и въ град-атъ, да играй, да си почива, но не много, зашо ѿ мар-зиль-атъ става нѣмоушенъ и безсиленъ, а ѿ трѣд-атъ пакъ, силенъ и здравъ до крайна старость. Да са капи и въ топла вода и въ стѣдена: да иде дваждѣ на день-атъ, и толькози, колкото може да смѣла.

А който челоуѣцы са нѣмоушни (такѣйзи са по много-то който живѣатъ въ градо-вѣ-тѣ и оучени-тѣ) треба по много да са пазѣатъ. Сѣтрена да не ставатъ нити да работѣатъ нищо, акѡ познаатъ чи ѿше не имъ са ѣ смѣло пакѣе-то. Като станатъ

А Р І О М Е Т І К А.

Въ тѣзи кѣса Аріометіка не написахъ правила ами токмо примѣри, които послѣдуютъ съ такавъ чинъ, щото мога да рѣкачи пракила-та сѣ непотрѣбни: но оучитель-атъ трѣба да казва на дѣца-та, кога не развиратъ, и да имъ дава, спорѣдъ тѣзи и други примѣри за да сѣ вѣсчавать (аппардирсватъ).

Ч и с л а.

1.

	ЕДИ- НИЦЫ.	ДЕСЯ- ТИНЫ.	СТО- ТИНЫ.	ХІЛА- ДЫ.
ЕДИНО	1 а.	10 і.	100 р.	1000 х ^а .
ДВѢ	2 б.	20 к.	200 с.	2000 х ^б .
ТРИ	3 г.	30 л.	300 т.	3000 х ^г .
ЧЕТЫРИ	4 д.	40 м.	400 оу.	4000 х ^д .
ПАТЬ	5 е.	50 н.	500 ф.	5000 х ^е .
ШЕСТЬ	6 з.	60 ѓ.	600 х.	6000 х ^з .
СЕДМЬ	7 з.	70 о.	700 ѱ.	7000 х ^з .
ОСМЬ	8 й.	80 п.	800 ѿ.	8000 х ^й .
ДЕВАТЬ	9 а.	90 ч.	900 ц.	9000 х ^а .

2.

ДЕСЯТИНЫ И
ЕДИНИЦЫ.

11	дѣ.	21	ка.
12	ѣѣ.	32	ав.
13	ѣѣ.	43	мг.
14	дѣ.	54	нд.
15	ѣѣ.	65	зѣ.
16	ѣѣ.	76	ос.
17	зѣ.	87	пз.
18	иѣ.	98	чи.
19	дѣ.	99	ча.

СТОТИНЫ И
ЕДИНИЦЫ.

101	ра.	201	са.
102	рк.	302	тв.
103	рг.	403	оуг.
104	ра.	504	фл.
105	ре.	605	хе.
106	рс.	706	ψс.
107	рз.	807	ѡз.
108	ри.	908	ци.
109	ра.	909	ца.

3.

СТОТИНЫ И
ДЕСЯТИНЫ.

ХІЛАДЫ И
ЕДИНИЦЫ.

ХІЛАДЫ И
ДЕСЯТИНЫ.

110	210	1001	2001	1010	2010
120	320	1002	3002	1020	3020
130	430	1003	4003	1030	4030
140	540	1004	5004	1040	5040
150	650	1005	6005	1050	6050
160	760	1006	7006	1060	7060
170	870	1007	8007	1070	8070
180	980	1008	9008	1080	9080
190	990	1009	9009	1090	9090

П р и л о ж е н і е.

4.

1 и 1	2	11 и 1	12	11 и 21	32
2 и 2	4	22 и 2	24	12 и 32	44
3 и 3	6	33 и 3	36	13 и 43	56
4 и 4	8	44 и 4	48	14 и 54	68
5 и 5	10	55 и 5	60	15 и 65	80
6 и 6	12	66 и 6	72	16 и 76	92
7 и 7	14	77 и 7	84	17 и 87	104
8 и 8	16	88 и 8	96	18 и 98	116
9 и 9	18	99 и 9	108	19 и 99	118

5.

10 и 10	20	100 и 100	200
20 и 20	40	200 и 200	400
30 и 30	60	300 и 300	600
40 и 40	80	400 и 400	800
50 и 50	100	500 и 500	1000
60 и 60	120	600 и 600	1200
70 и 70	140	700 и 700	1400
80 и 80	160	800 и 800	1600
90 и 90	180	900 и 900	1800

6.

23	34	41	53	63	71	73	81
<u>23</u>	<u>34</u>	<u>42</u>	<u>24</u>	<u>36</u>	<u>18</u>	<u>23</u>	<u>18</u>
64	68	83	77	99	89	96	99

О Т Л О Ж Е Н І Е.

7.

2	БЕЗЪ	1	Е	1	12	БЕЗЪ	11	Е	1
4	БЕЗЪ	2	С	2	24	БЕЗЪ	22	С	2
6	БЕЗЪ	3	Т	3	36	БЕЗЪ	33	Т	3
8	БЕЗЪ	4	А	4	48	БЕЗЪ	44	А	4
10	БЕЗЪ	5	Б	5	60	БЕЗЪ	55	Б	5
12	БЕЗЪ	6	В	6	72	БЕЗЪ	66	В	6
14	БЕЗЪ	7	А	7	84	БЕЗЪ	77	А	7
16	БЕЗЪ	8	Т	8	96	БЕЗЪ	88	Т	8
18	БЕЗЪ	9	Е	9	108	БЕЗЪ	99	Е	9

8.

20	БЕЗЪ	10	Е	10	200	БЕЗЪ	100	Е	100
40	БЕЗЪ	20	С	20	400	БЕЗЪ	200	С	200
60	БЕЗЪ	30	Т	30	600	БЕЗЪ	300	Т	300
80	БЕЗЪ	40	А	40	800	БЕЗЪ	400	А	400
100	БЕЗЪ	50	Б	50	1000	БЕЗЪ	500	Б	500
120	БЕЗЪ	60	В	60	1200	БЕЗЪ	600	В	600
140	БЕЗЪ	70	А	70	1400	БЕЗЪ	700	А	700
160	БЕЗЪ	80	Т	80	1600	БЕЗЪ	800	Т	800
180	БЕЗЪ	90	Е	90	1800	БЕЗЪ	900	Е	900

9.

46	68	83	77	99	89	96	99
23	34	42	24	36	18	23	18
23	34	41	53	63	71	73	81

ОУМНОЖЕНІЕ.

10.

1	по	1	1
2	по	2	4
2	по	3	6
2	по	4	8
2	по	5	10
2	по	6	12
2	по	7	14
2	по	8	16
2	по	9	18

3	по	3	9
3	по	4	12
3	по	5	15
3	по	6	18
3	по	7	21
3	по	8	24
3	по	9	27

4	по	4	16
4	по	5	20
4	по	6	24
4	по	7	28
4	по	8	32
4	по	9	36

5	по	5	25
5	по	6	30
5	по	7	35
5	по	8	40
5	по	9	45

6	по	6	36
6	по	7	42
6	по	8	48
6	по	9	54

7	по	7	49
7	по	8	56
7	по	9	63

8	по	8	64
8	по	9	72

9	по	9	81
---	----	---	----

11.

55
11
55
55
605

22
22
44
44
484

35
11
35
35
385

202
11
202
202
2222

10	по	10		100
20	по	20	П	400
20	по	30	Р	600
20	по	40	А	800
20	по	50	Б	1000
20	по	60	В	1200
20	по	70	Т	1400
20	по	80	Ъ	1600
20	по	90		1800

30	по	30	П	900
30	по	40	Р	1200
30	по	50	А	1500
30	по	60	Б	1800
30	по	70	В	2100
30	по	80	Т	2400
30	по	90	Ъ	2700

40	по	40	П	1600
40	по	50	Р	2000
40	по	60	А	2400
40	по	70	Б	2800
40	по	80	Т	3200
40	по	90	Ъ	3600

50	по	50	П	2500
50	по	60	Р	3000
50	по	70	А	3500
50	по	80	Б	4000
50	по	90	Т	4500

60	по	60	П	3600
60	по	70	Р	4200
60	по	80	А	4800
60	по	90	Б	5400

70	по	70	П	4900
70	по	80	Р	5600
70	по	90	А	6300

80	по	80	П	6400
80	по	90	Р	7200

90	по	90	П	8100
----	----	----	---	------

ДѢЛЕНІЕ.

13.

1 на 1 по 1	25 на 5 по 5
4 на 2 по 2	30 на 5 по 6
6 на 2 по 3	35 на 5 по 7
8 на 2 по 4	40 на 5 по 8
10 на 2 по 5	45 на 5 по 9
12 на 2 по 6	
14 на 2 по 7	
16 на 2 по 8	36 на 6 по 6
18 на 2 по 9	42 на 6 по 7
	48 на 6 по 8
	54 на 6 по 9
9 на 3 по 3	
12 на 3 по 4	
15 на 3 по 5	49 на 7 по 7
18 на 3 по 6	56 на 7 по 8
21 на 3 по 7	63 на 7 по 9
24 на 3 по 8	
27 на 3 по 9	
	64 на 8 по 8
16 на 4 по 4	72 на 8 по 9
20 на 4 по 5	
24 на 4 по 6	
28 на 4 по 7	81 на 9 по 9
32 на 4 по 8	
36 на 4 по 9	

14.

$$\begin{array}{r|l} 605 & 11 \\ \hline 55 & 55 \\ \hline 55 & \\ \hline 55 & \\ \hline 0 & \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 484 & 22 \\ \hline 44 & 22 \\ \hline 44 & \\ \hline 44 & \\ \hline 0 & \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 385 & 11 \\ \hline 33 & 35 \\ \hline 55 & \\ \hline 55 & \\ \hline 0 & \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 2222 & 11 \\ \hline 22 & 202 \\ \hline 22 & \\ \hline 22 & \\ \hline 0 & \end{array}$$

100 на 10 по 10
 400 на 20 по 20
 600 на 20 по 30
 800 на 20 по 40
 1000 на 20 по 50
 1200 на 20 по 60
 1400 на 20 по 70
 1600 на 20 по 80
 1800 на 20 по 90

900 на 30 по 30
 1200 на 30 по 40
 1500 на 30 по 50
 1800 на 30 по 60
 2100 на 30 по 70
 2400 на 30 по 80
 2700 на 30 по 90

1600 на 40 по 40
 2000 на 40 по 50
 2400 на 40 по 60
 2800 на 40 по 70
 3200 на 40 по 80
 3600 на 40 по 90

2500 на 50 по 50
 3000 на 50 по 60
 3500 на 50 по 70
 4000 на 50 по 80
 4500 на 50 по 90

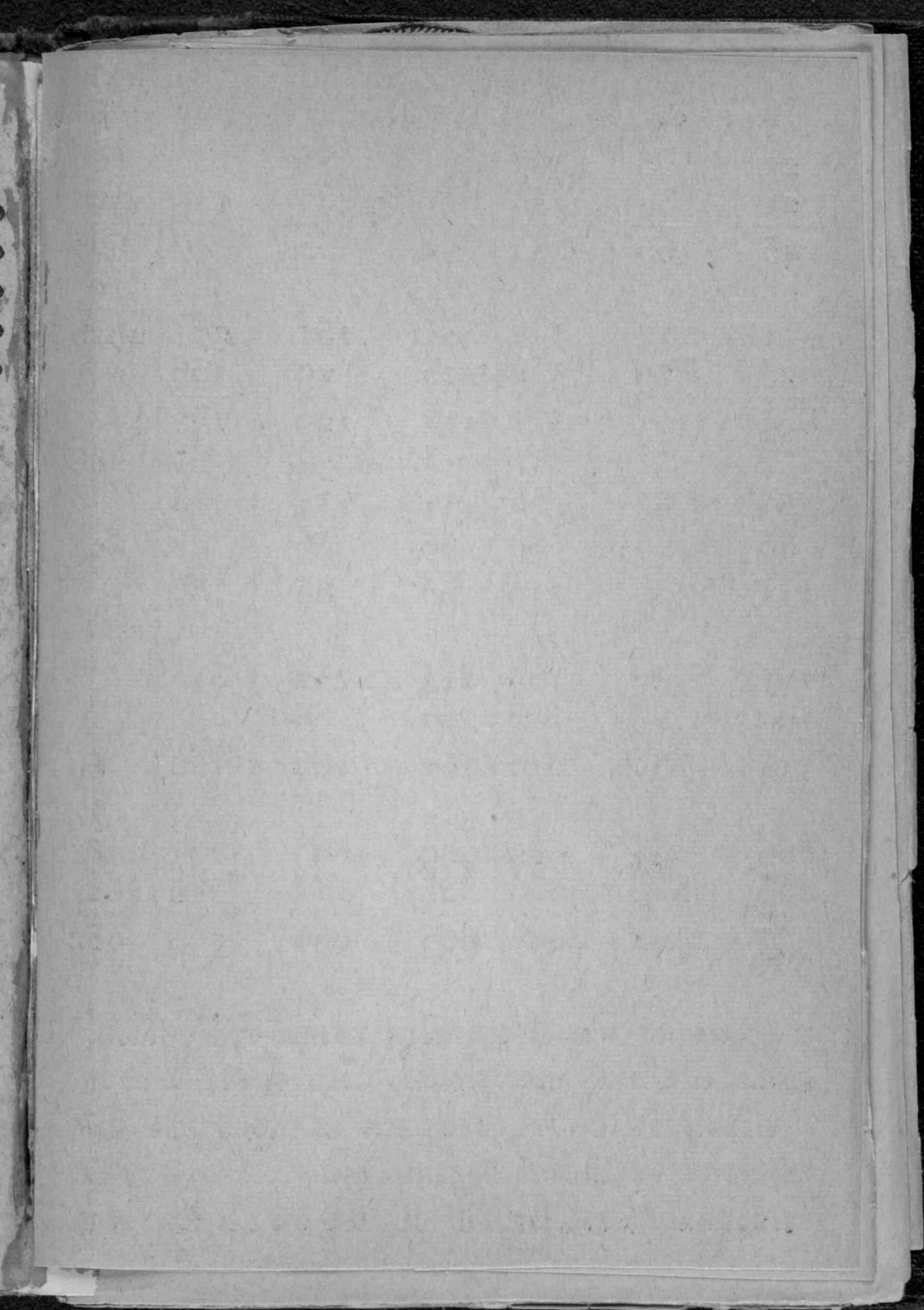
3600 на 60 по 60
 4200 на 60 по 70
 4800 на 60 по 80
 5400 на 60 по 90

4900 на 70 по 70
 5600 на 70 по 80
 6300 на 70 по 90

6400 на 80 по 80
 7200 на 80 по 90

8100 на 90 по 90

кфай -

П р и л о ж е н і е.			О т л о ж е н і е.			О у м н
22	35	47	43	65	85	105
21	30	38	21	30	38	25
<u>43</u>	<u>65</u>	<u>85</u>	22	55	47	525
						210
111	122	135	334	151	271	2625
223	29	136	223	29	136	
<u>334</u>	<u>151</u>	<u>271</u>	111	122	135	
						208
55	66	55	111	132	110	3
56	66	55	56	66	55	624
<u>111</u>	<u>132</u>	<u>110</u>	55	66	55	
107	166	155	214	232	310	
107	66	155	107	66	155	
<u>214</u>	<u>232</u>	<u>310</u>	107	166	155	66
						77
666	666	666	999	1000	1001	462
333	334	335	333	334	335	462
<u>999</u>	<u>1000</u>	<u>1001</u>	666	666	666	5082

Цѣна полагаемы на тѣзи книга три гроша. Но
 една, а който патдесать, съсъ осьмь, а който хѣ

Намиратъ сѧ тѣзи книги на Бѣкѣрещъ при Гос
 зарска-та каѣа на Казанъ при Господина Хаѣи Л
 господина **ВАСИЛІА И. ИВАНОВИЧА**, въ Брац

МНОЖЕНІЕ.

$$\begin{array}{r} 206 \\ 20 \\ \hline 4120 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 505 \\ 20 \\ \hline 1010 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2625 \\ 25 \\ \hline 125 \\ 125 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 25 \\ \hline 105 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4120 \\ 40 \\ \hline 120 \\ 120 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1010 \\ 10 \\ \hline 10 \\ 10 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 25 \\ 25 \\ \hline 125 \\ 50 \\ \hline 625 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 55 \\ 55 \\ \hline 275 \\ 275 \\ \hline 3025 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 624 \\ 6 \\ \hline 24 \\ 24 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3 \\ \hline 208 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 625 \\ 50 \\ \hline 125 \\ 125 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 25 \\ \hline 25 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3025 \\ 275 \\ \hline 275 \\ 275 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 55 \\ \hline 55 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 88 \\ 25 \\ \hline 440 \\ 176 \\ \hline 2200 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 99 \\ 99 \\ \hline 891 \\ 891 \\ \hline 9801 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5082 \\ 462 \\ \hline 462 \\ 462 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 77 \\ \hline 66 \end{array}$$

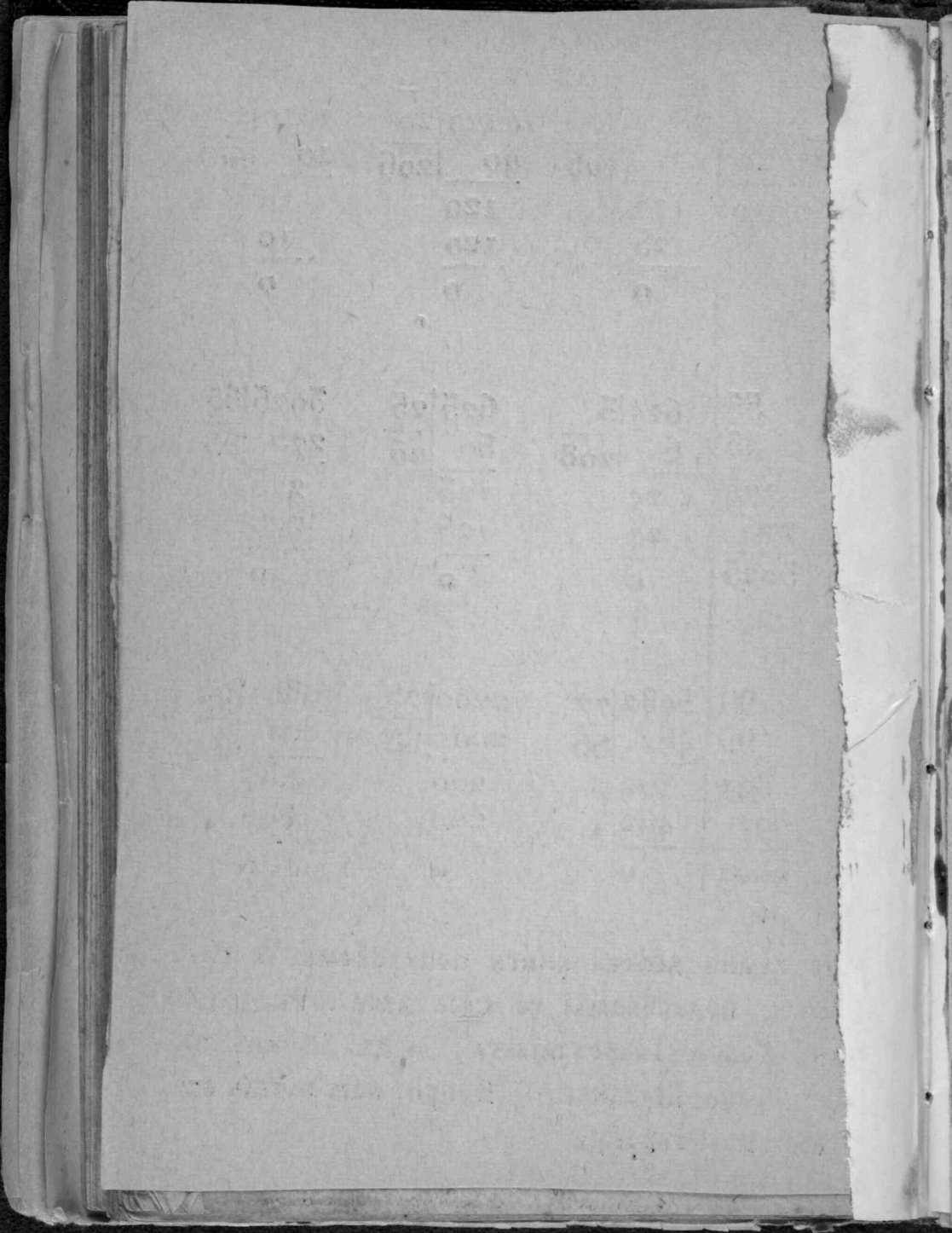
$$\begin{array}{r} 2200 \\ 200 \\ \hline 200 \\ 200 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 25 \\ \hline 88 \end{array}$$

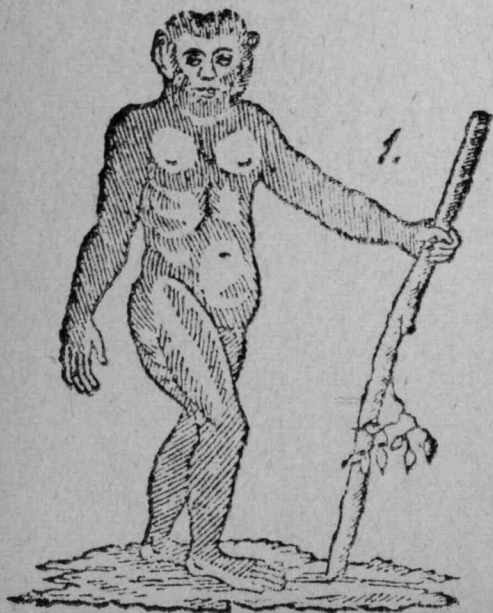
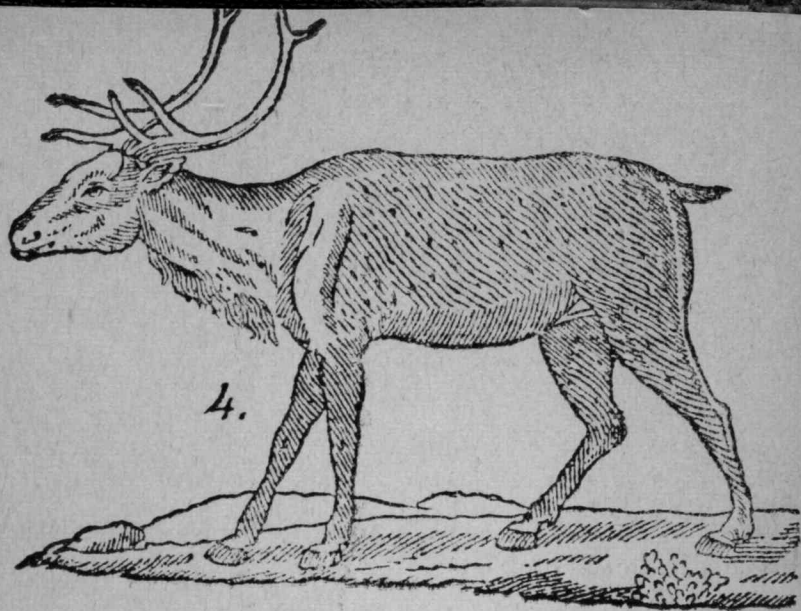
$$\begin{array}{r} 9801 \\ 891 \\ \hline 891 \\ 891 \\ \hline 0 \end{array}$$

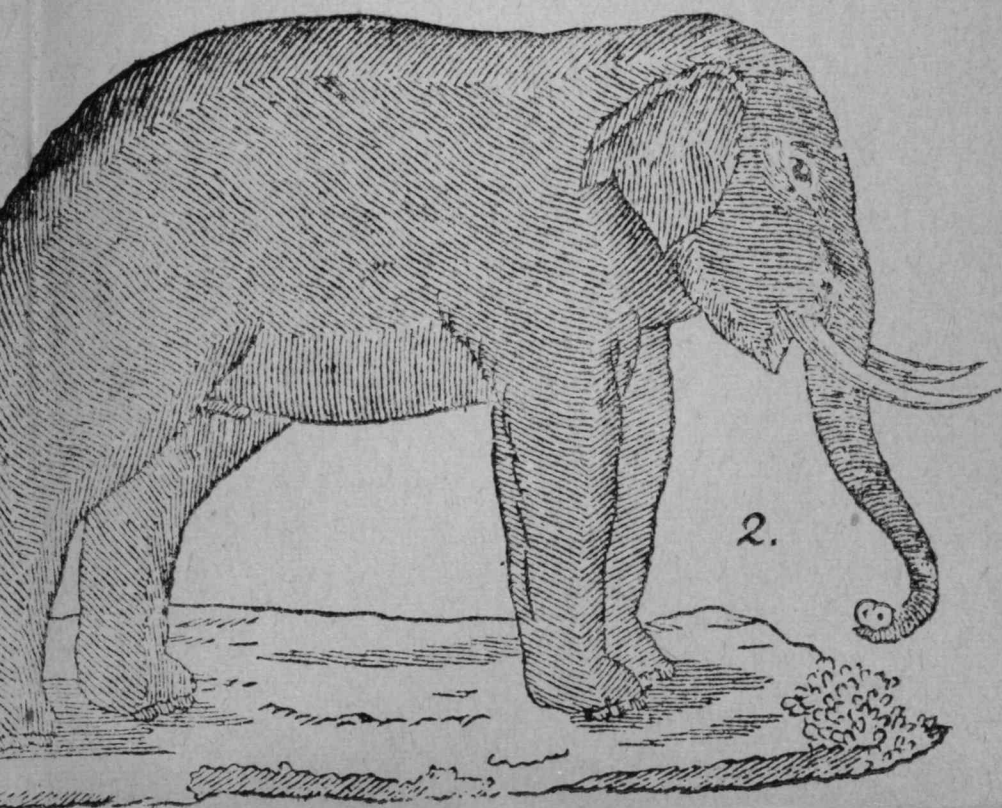
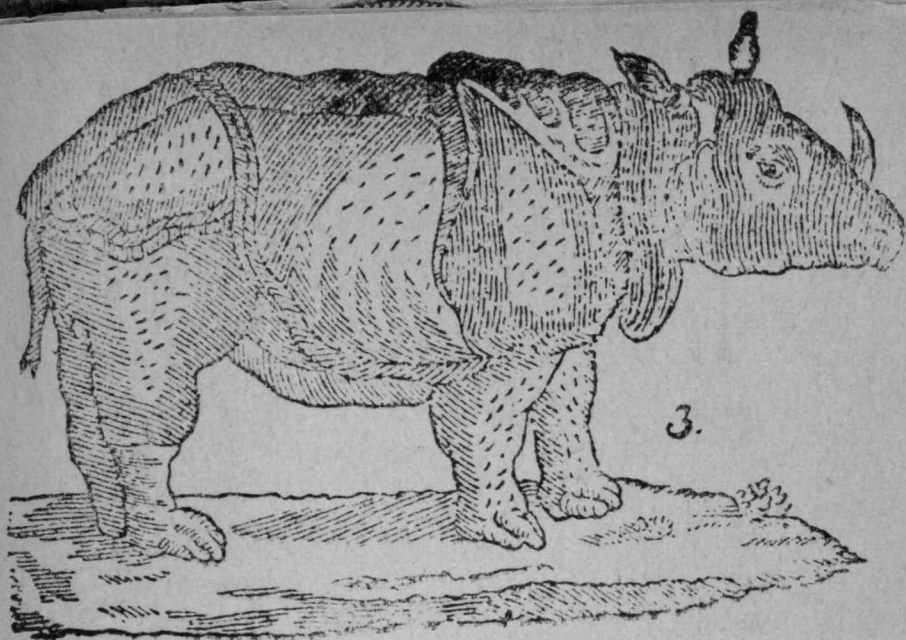
$$\begin{array}{r} 99 \\ \hline 99 \end{array}$$

Но който зѣмни дѣсѣть кни́ги подарѣваемы го сѣсѣ
 зѣмни сто, подарѣваемы го сѣсѣ двѣдѣсѣть.
 Господина Дѣбра Гѣброваліа-та, и въ Османъ па
 Ладанаса Хаѣи Кѣровича. И при настоятелѣ аты
 рашѣи или въ Бѣкѣрѣи.

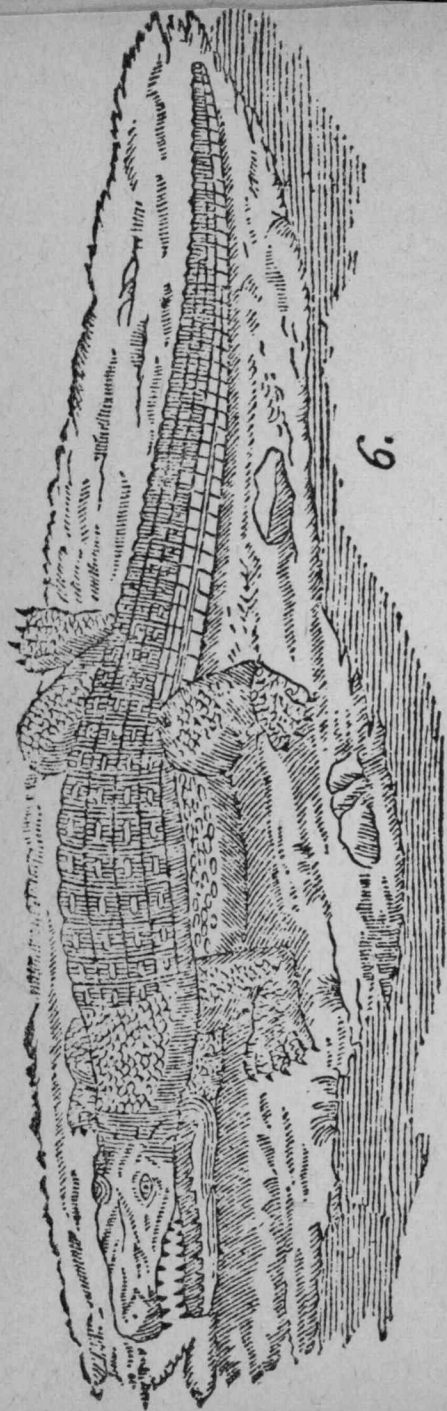

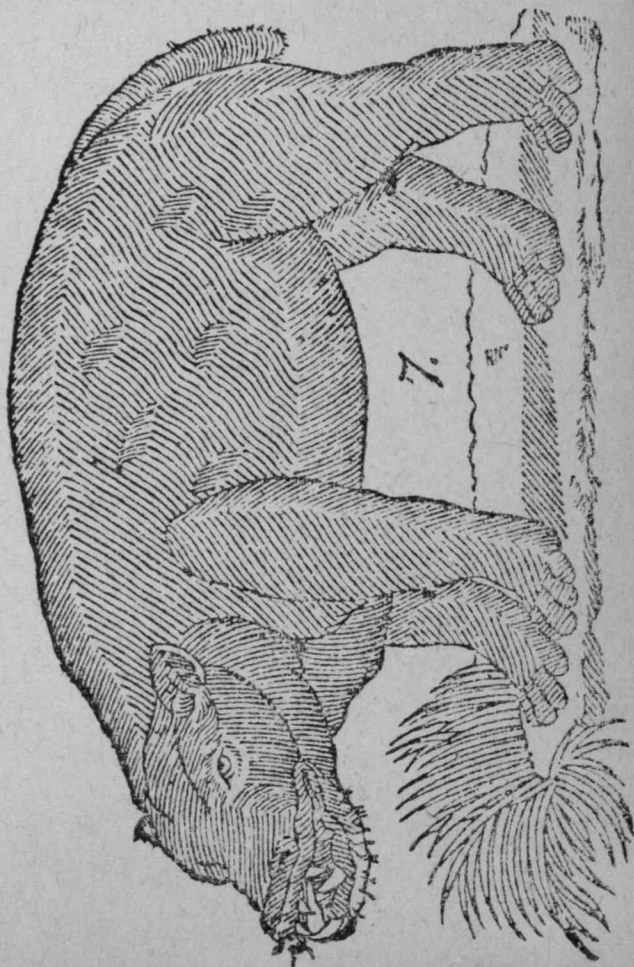
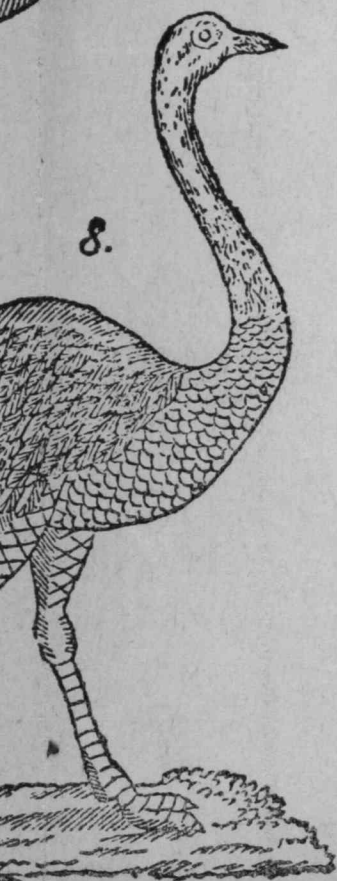

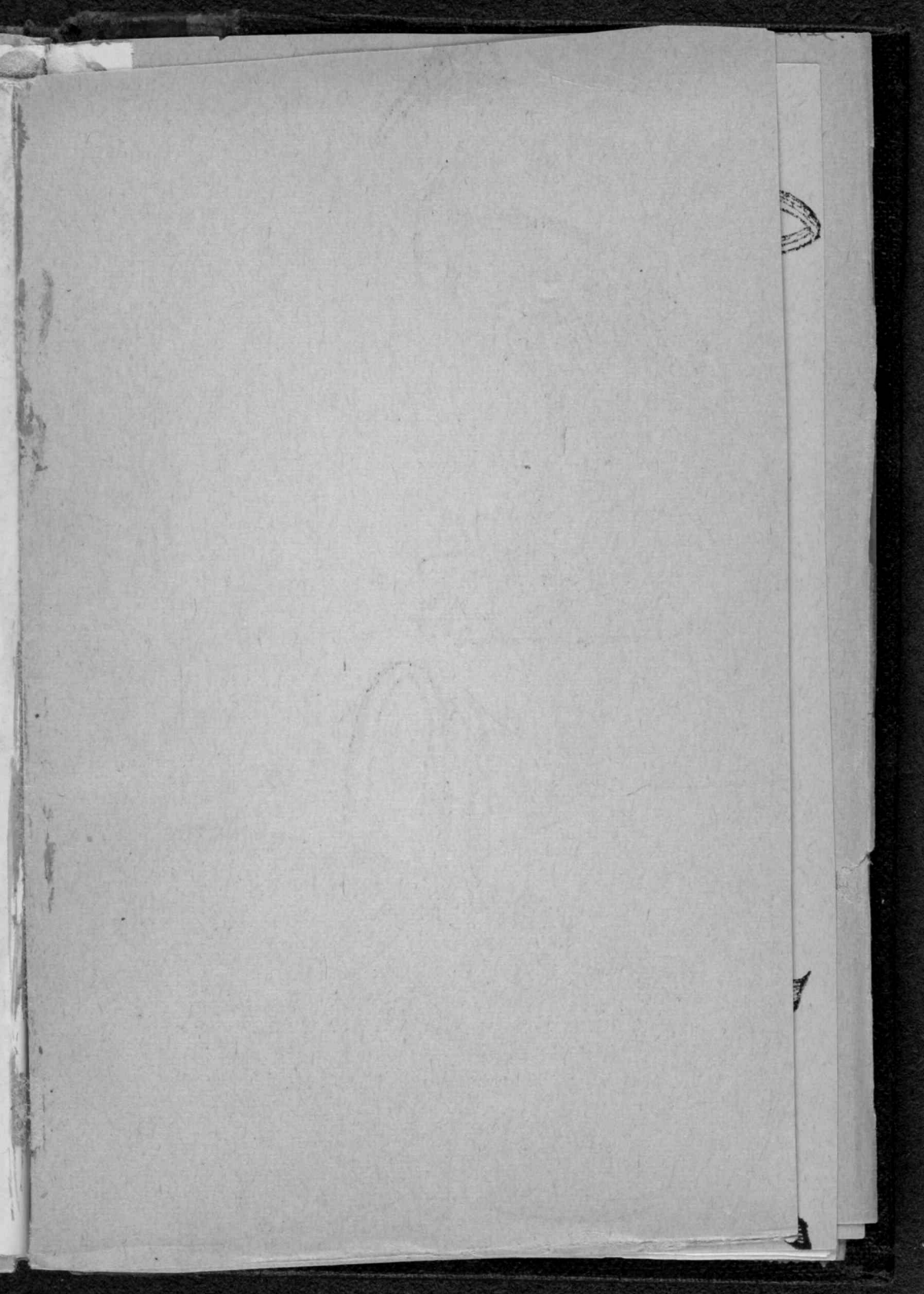

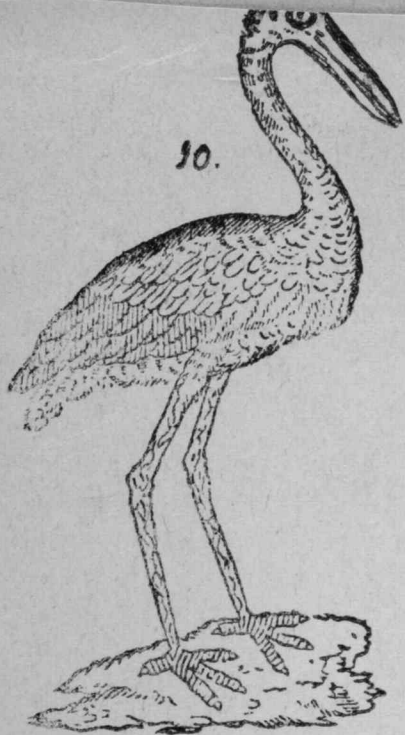

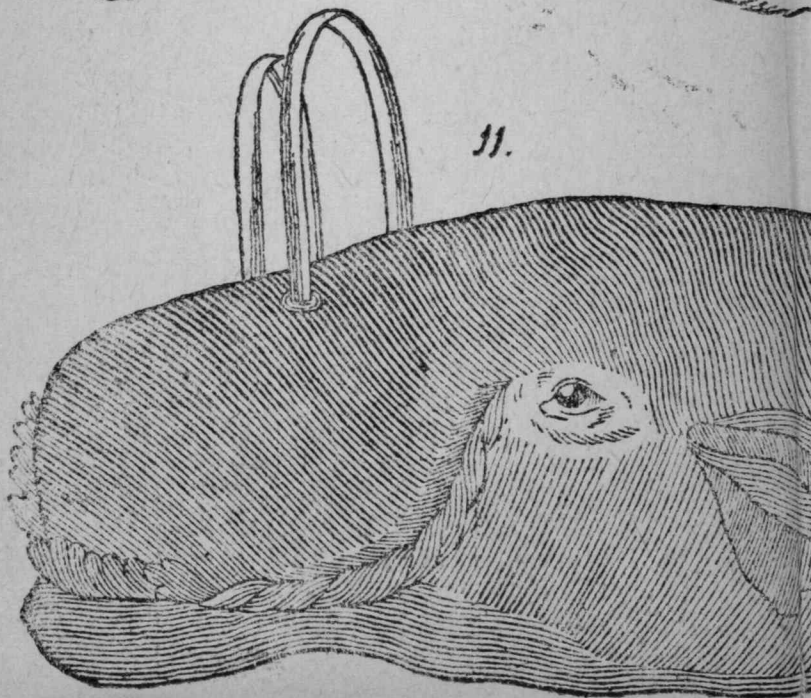

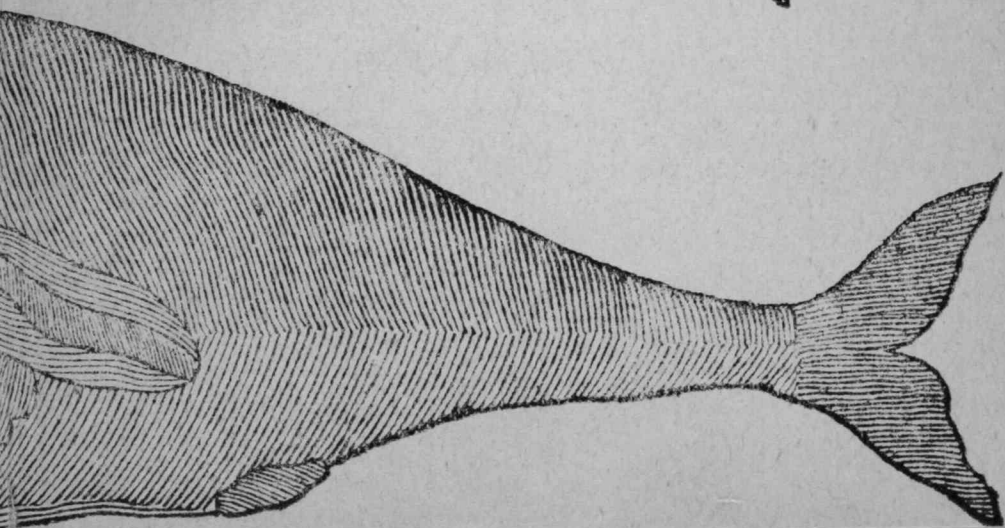
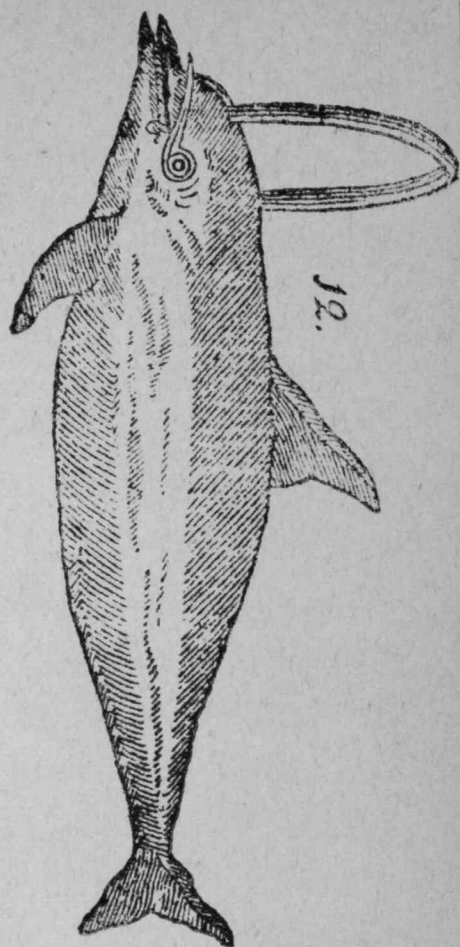

10.

11.

ЛЮБЕЗНЫ ЕДНОРОДНЫ!

МНОГѢ ПОХВАЛНО Ё ОУСЕРДІЕ-ТО НА ЕДНОГѢ
 ЛЮБОРОДНАГѢ, СЪ КОЕТО ИЩЕ ДА ПОКАЖЕ
 ТОЙ НА НЕГОВЪТЪ СИ РОДЪ КАКЪ ЖЕЛДЕ ОБЩО-
 ТО ДОБРО, А НЕ ЧИ САМО ЗА СЕБА СИ ГЛѢДА,
 ЗАТО ВСАКІЙ ИМА ТАЗИ ДОЛЖНОСТЪ, КОЙ КАКЪ
 МОЖЕ, ТАИ ДА СТВОРИ. ПОХВАЛНИ СЯ ГОСП ХА-
 ЇОРДАНЪ ХА ГЕНОВИЧЪ, И ГОСП. ВАСИЛІЙ
 М. НЕНОВИЧЪ ЗАЩО ПРИЕХА ТАГОТЪ-ТА ДА БЪ-
 ДАТЪ ЕПІТРОПИ ШТЪ СТРАНА НАШЕГѢ НАРОДА ЗА
 ДА НАСТОЯТЪ ТОЛЬКОЗИ ЗА ПРЕТОЛКОВАНІЕ-ТО
 НОВАГѢ ЗАВѢТА (ЕВАНГЕЛІЕ, АПОСТОЛЪ, И АПО-
 КАЛИПСИСЪ) КОЛЬКОТО И ЗА ДРУГИ ПОЛЕЗНИ КНИГИ
 НА НАШІ-АТЪ ПРОСТЪ ЯЗЫКЪ ДА СЯ ТУПАРАТЪ.
 Но не сѣ малко похвални и оны, които на-
 рѣдиха тѣхъ за ЕПІТРОПЫ НА ЕДНА ТАКВАЗИ
 СВАТА РАБОТА, ЗАЩО СЪ ВРЕМЯ МОЖЕ МНОГО
 ДОБРО ДА СЛѢДВА ШТЪ ТОВА. КОЛЬКО ВЪЗНЕСЕ
 И СРАМЪ ДОКАРВА НА НАШІ-АТЪ НАРОДЪ ЕДИНЪ
 ЛОШЕВЪ ПРЕВОДЪ, КАКАВЪТО ОНЪ, ДѢТО ГО ПРО-
 ВОДИ АРХЪ ТЕОД. ВЪ ПЕТЕРБУРГЪ НА БИБЛЕЙСКО-
 ТО ОБЩЕСТВО, ЗА КОГѢТО И НАШИ-ТѢ ПИСАХА
 ТАМЪ, И СЯ ПРИМОЛИХА ДА НАРѢДАТЪ ОУЧЕНИ
 ЛЮДИ ДА ГО ПРИГЛѢДАТЪ, И ДА ГО ПОПРАВЯТЪ, ДА
 БЪ СТАНАЛЪ ДОБАРЪ, ДА РАЗУМѢВА ВСАКІЙ БОЛ-
 ГАРИНЪ.

гаринъ. Должность ѿмамы, който позна-
ваемы колька польза доносе едно таквози
нѣщо. да возблагадаремы всакоги на тѣзи
ѿпѣтропы, и часту да ги подканемы съ пи-
ема, като да ѿмъ возведѿмъ оусѣраѣе-то,
и ѿт всаки градь мѳжемы да пишемъ къ нѣхъ
колко книги ѿт Нѳвы-атъ Завѣтъ трѣбватъ,
чи да ѿматъ грьжа да провадатъ.

Тѣзи ѿпѣтропи настоѿватъ за подѳлни-
тѣ книги да сѿ тупарѣтъ на нашь ѿзыкъ
какъто хорѳбваемы, който ѿнаѿ ѿше да
бѿди спомошвовѣтель илѿ стицатель (сун-
дромитѣс) нѣка ѿви, да мѳ сѿ пише ѿма-то
въ книги-тѣ.

„Сващѣнное цѣтѳвѣрѣнѣе, собрѣно ѿт
вѣтхѣ-атъ и нѳвы-атъ Завѣтъ.

„Дезѣконъ малкѣй на 4. ѿзыцы: Болгарски,
Грѣчески, Влѣшки, и Рѳссѣйски. тѣй направинъ
като да мѳже всакѣй самъ, и безъ дѣскалъ,
да наѳчи който ѿзыкъ щѣ ѿт тѣзи.

„Грамматѣческа ѿтѳмологѣа на тѣзи 4.
ѿзыцы.

„Катѣхис на наша правослѣвна вѣра.

„Сващѣннаѿ ѣсторѣа, заради дѣца-та.

„Грамматѣка болгарска.

ѿма

Има ꙗ́ще дрѹги недописани кни́ги, които
кога сѣ свѣршатъ, тогази щѣтъ ѿбѣлѣнѣ епі-
тропы-тѣ. ѿврѣкѹхасѣ нѣкѣи люборода-
ны да провѣдѣтъ болгарска-та ꙗ́сторѣя и
дрѹги полѣзны кни́ги да сѣ тѹпарѣтъ.
Кѣйто ина́къ има въ ра́цѣ-тѣ си рѹкописни
кни́ги, нѣка ги провѣди къ епітропы-тѣ да
нащоѣтъ да сѣ тѹпарѣтъ. ꙗ́ който мо́же да
сочини́ и́ли да преведе́, нѣка сѣ пока́же къ
нихъ. И́ли който знае́ гдѣ рѹкописна кни́-
га, нѣка ꙗ́ препи́ше чи да ꙗ́ провѣди въ
Брашовъ, и́ли да ꙗ́ви на епітропы-тѣ, да
пи́шатъ тамъ гдѣто сѣ намира да ꙗ́ дове́-
а́тъ. Тре́бова да сѣ сѣлемъ ко́лько ꙗ́ воз-
мо́жно да сѣ шамбо́сѣтъ до́ста кни́ги на
нашѣ-а́тъ ꙗ́зыкъ за наѹче́нїе-то на́шаго
наро́да, защо́ стѣга какъ сѣ намира ѿт
то́лькози вре́мѣ въ темнотѣ безъ наѹка. Да
даде́ бо́гъ! да сѣ разпостре́ о́уце́рдїе-то и
ревностъ-та на сѣчкѣ-тѣ на́ши еднопле-
мѣнницы; и да сѣ о́умножи наѹка-та въ
на́ше-то о́течество. Мно́го полѣзно ꙗ́ ко-
га о́учимъ пѣрвомъ на́шѣ-а́тъ ꙗ́зыкъ съ грам-
матѣчески правила, чи́ послѣ дрѹги ꙗ́зыкъ.

Кратко писмо́ за о́ныѣ, които щѣтъ
да пи́шатъ къ епітропы-тѣ:

Мило-

Милостивы попечители!

Благородны Господіе!

Госп. Хѣ: Іордане Хѣ: Гѣновичъ!

и Госп. Василіе Н. Нѣновичъ!

Похвална ѣ ваша-та рѣвность, коѣто имате за добро-то нашегѡ Народа, и любов-атъ вы кѣмто негѡ ѣ извѣстни. Да даде Богъ! да сѣ оумножи ваше-то оусердіе за обща-та полѣза. Молимъ васъ и мы, да имате попечѣніе колько ѣ возможно за добро-то нашихъ соотѣчественниковъ и совратій, да бѣдите посредственницы на все то, коѣто приносыва полѣзность на наши-тѣ Болгары, и епітропы совершенны сѣсъ всѣмъ волномощъ и власть на тази свѣта работа, да створите какъ Богъ въ навчи за общо-то добро, и такъ мы вѣстѣ камы благодарны и дожны на ваше-то оусердно сѣвженіе, и въ почитаваме за добродѣлатели нашегѡ народа.

Благосклонны

и покорны.

Мола оучители-тѣ да поправатъ съ перѡ-то гдѣ видѣтъ погрѣшеніѣмъ въ тѣпѣрѣ ать въ тѣмъ вѣщѣ, като да читѣтъ дѣца-та покрѣ-